

Vastgesteld verslag raadsvergadering 4 juli 2023 (Kaderdebat)

<p>Aanwezig: Voorzitter Mevrouw H. Sahin</p> <p>Raadsleden: De heer E.G.T. Braam Mevrouw L.S. de Bruijn De heer D. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer M. van 't Eind De heer M.J. van Enk De heer M.A.J. Ezinga De heer S. Geleijnse Mevrouw B.M.B.T. de Haan-Niesen Mevrouw M.E Harmsen Mevrouw I.M. Jansen-Dirkx De heer M.T.F. Kaffa Mevrouw P.G. Kames Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer G. Kruger Mevrouw S. van Maarseveen</p>	<p>Vervolg aanwezige raadsleden:</p> <p>De heer M. El Majjaoui Mevrouw W.A.A.M. van Nunen De heer R. Nunnikhoven De heer U. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink Mevrouw A. Prenger De heer C.G. Sleddering De heer W. Smith De heer Q.L.A. Veerman De heer E. van der Veer Mevrouw W. van der Weij De heer M.V. Weterings Mevrouw E. Woudstra De heer A. Zoghbi</p> <p>Afwezig: De heer C. P.I.M. Dolmans</p>
<p>Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder, mevrouw L.I. Bentvelzen Wethouder, de heer A. van de Laar Wethouder, de heer W. van Damme Wethouder, de heer G. van Malsen Wethouder, de heer M. Wit</p>	<p>Griffie: Griffier: de heer J.A. Massaar bpa Mevrouw M.M.A. Tittse De heer J. Hoefnagel (verslag)</p>

1. Opening en mededelingen

De voorzitter: Goedemiddag, dames en heren. Ik hoop dat ik goed te verstaan ben. Van harte welkom bij de raadsvergadering van de gemeente Rijswijk van dinsdag 4 juli 2023. Het Kaderdebat. Ook het ik iedereen welkom de aanwezigen op de publieke tribune, de ambtenaren, de fractieassistenten, de vertegenwoordigers

van de media als die er zijn, die zijn aanwezig. Niet? ik zie geen media aanwezig, maar misschien kijken ze online mee. Natuurlijk alle kijkers die online het kaderdebat volgen. Het is voor mij de eerste keer als voorzitter van de raad. Het allereerste Kamerdebat dat vind ik een spannend moment. Het is een belangrijke raadsvergadering waarbij u richting gaat geven aan het college als kadersteller. Uw kaderstellende rol gaat invullen. Natuurlijk ook door de jaarstukken te behandelen geeft u invulling aan uw belangrijke rol als controleur. Als volksvertegenwoordiger is het aan u om te vertalen wat u hoort in de samenleving en wat u belangrijk vindt. Daarom ben ik heel nieuwsgierig naar uw politieke beschouwingen die u vandaag gaat uitspreken. Uiteraard zal dat ook gelden voor het college wat u gaat inbrengen. Zoals ik altijd bij alle raadsvergaderingen vraag, wil ik ook vandaag vragen om zoveel mogelijk in begrijpelijke taal met elkaar in debat te gaan. Met respect het debat te gaan voeren. Dan wil ik doorgaan naar de mededelingen. Wij hebben bericht van verhindering ontvangen van de heer Dolmans. Wij hebben het bericht ontvangen dat de heer Van der Veer van de Partij van de Arbeid en de heer Ezinga later zullen aanschuiven. Dat is correct. Verder mis ik niemand? De heer Oelen is die onderweg? De heer Cupedo is ook onderweg? Die komt ook later en de heer Oelen komt ook later. Goed. Dan gaan we door naar de trekking van het stemmingsnummer. Ik vind het wel altijd heel mooi dit. Nummer 24. De heer Sleddering. Mijnheer Sleddering bij u gaan we beginnen als er een hoofdelijke stemming nodig zal zijn. Dan gaan we naar de benoeming van de leden bureau van stemopneming. Ik stel voor om als voorzitter te benoemen de heer Geleijnse en als leden de heer Kaffa en mevrouw De Bruijn. Daar stemt u mee in? Dan gaan we door. Ik heb een leuke feestelijke mededeling, want we hebben een jarige in ons midden. Dat is wethouder Larissa Bentvelzen. Zij is vandaag jarig. Via deze plek en namens u allen wens ik haar een hele feestelijke dag, dus het moet wel heel feestelijk vandaag blijven. Zeker in haar richting en wens haar een heel gezond en mooi levensjaar toe. Ik weet niet hoe het is maar gisteren was ook wethouder Gijs van Malsen jarig en afgelopen vrijdag wethouder Mark Wit. Dus we hebben eigenlijk één groot feest. Ik weet niet of er nog andere jarigen zijn in ons midden? Een feestelijke start. Dan wil ik het woord graag geven aan wethouder Mark Wit want hij gaat een mededeling doen. Wethouder aan u het woord.

De heer Wit: Dank u wel voorzitter. Geachte raad, via de voorzitter, het zal u niet verbazen dat dat gaat over de verkeersproblematiek die ontstaan is naar aanleiding van de boring van WarmtelinQ afgelopen vrijdag. Daar is behoorlijk wat aandacht voor geweest en terecht ook denk ik. De situatie die ontstaan is was voor ons als gemeente ook zeer onwenselijk. Het heeft veel hinder opgeleverd voor weggebruikers, niet alleen voor auto's, maar ook voor fietsers. Ook voor de hulpdiensten. De afsluitingen en omleidingen, zoals wij die met WarmtelinQ hebben afgesproken, die zijn uitgebreid geëvalueerd. In een voorstadium eigenlijk al voorbesproken in een zogenaamd BPRC plan dat is een plan waarin communicatie wordt besproken. Waarin we ook goed kijken naar eventuele afzettingen en eventuele omleidingen en bebording en communicatie die we daar voorafgaand aan deze maatregelen naar buiten communiceren. Zo zijn er ook diverse noodscenario's bedacht voor alle werkzaamheden van WarmtelinQ. Mocht er voor het geval zaken niet lopen zoals wij vooraf bedacht hadden. Dat was in dit geval het geval, het is niet gelopen zoals wij vooraf bedacht hadden. Dat is de eerste keer moet ik wel zeggen. Alle andere, we zijn nu drie maanden bezig aan deze kant van de snelweg en dat is tot nu toe eigenlijk relatief soepel verlopen. Natuurlijk is er overlast, maar niet op de wijze zoals we afgelopen vrijdag gezien hebben. Daar zijn we nu aan het evalueren met WarmtelinQ wat daar dan precies misgegaan is. Dat heeft deels te maken zoals we nu kunnen inschatten met de inregeling van de VRI's, de verkeersinstallaties zoals u weet. Deels te maken ook met de wijze waarop er door de verkeersregelaars op dat moment gereageerd is. Dat heeft uiteindelijk voor geleid dat wij voor de komende periode, we gaan over twee weken zoals u weet wederom een boring doen. Goed gekeken hebben hoe kunnen we nu zorgen dat dat niet nog een keer gebeurt? Garantie geven dat we niet een opstopping krijgen in de toekomst bij wat voor werkzaamheden dan ook, dat is heel lastig. Dat kun je niet doen. Als er een ongeluk gebeurt heb je weer een extra factor erbij, waardoor er weer een ontstopping zou kunnen ontstaan. Maar in ieder geval, doordat de

boring zo soepel is verlopen, is door de aannemer besloten om de boring niet op vrijdagmiddag maar op zaterdagochtend te beginnen. Zodat we in ieder geval de vrijdagspits daarmee, ook al zitten we in de vakantie het zal ongetwijfeld toch drukker zijn dan normaal, daarmee ontlasten. Dan is er natuurlijk wel een klein risico dat we in de nacht van zondag op maandag door moeten, maar we verwachten dat we daarmee in ieder geval een hele grote stap kunnen zetten. Een harde garantie nogmaals kunnen we daar niet opgeven. Maar ik denk ook dat stoppen niet aan de orde is. Want op het moment dat je dit gaat uitstellen, een andere keer gaat doen, dan krijg je weer dezelfde situatie. Het is uiteindelijk doen wij ons uiterste best en WarmtelinQ vooral die is daar in de lead om dit op een goede manier in goede banen te laten lopen. Zoals het er nu naar uitziet kunnen we met de input van de afgelopen keer hier een goede stap in zetten. Communicatie intensiveren is iets waar we momenteel naar kijken. Sowieso ook naar de bebording die staat momenteel op de plek zoals we hebben afgesproken. Maar we kunnen natuurlijk wel kijken naar hoe kunnen we die communicatie toch nog wat scherper maken zodat we iedereen bereiken? Of we dat nog exact voor elkaar gaan krijgen voor de komende boring weet ik niet. Maar zoals u weet we gaan nog een aantal maanden, ongeveer elf maanden verder, dus het heeft onze continue aandacht. Voorzitter, dat was wat ik hierover kwijt wilde. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Wit voor deze mededeling.

2. Spreekrecht burgers

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 2 Spreekrecht burgers. Daar heeft geen enkele spreker zich aangemeld.

3. Vaststelling agenda

De voorzitter: Dan gaan we naar punt 3. Vaststelling agenda. Kunt u instemmen met de agenda die aan u is voorgelegd? Dat is het geval.

4. Raadsvoorstel 1^e Halfjaarrapportage 2023 en Kadernota 2024 samen met Raadsvoorstel Jaarstukken 2022 en resultaatbestemmingen 2022: integrale behandeling van de agendapunten 4 en 5.

De voorzitter: Dan is mijn voorstel en zo denk ik dat u ook uw voorbereiding heeft gedaan om de agendapunten 4 en 5 het Raadsvoorstel 1^e Halfjaarrapportage 2023 en Kadernota 2024 en agendapunt 5 Raadsvoorstel Jaar stukken 2022 en resultaatbestemmingen 2022 integraal te behandelen. Uiteindelijk de besluitvorming zullen we pas doen in de avond. U heeft een mooie procesbrief ontvangen voor deze vergadering waarin ook de spreektijden aan u duidelijk is gecommuniceerd. We beginnen nu met de eerste termijn vanuit uw kant van uw raad. Op basis van de grootte van de fractie is de spreektijd vastgesteld. Ik wil voorstellen om te beginnen met het woord geven aan de fractievoorzitter van Beter voor Rijswijk, de heer Kruger. U moet uw pasje naar voren meenemen? Dat doet de heer Kruger al uit zichzelf helemaal goed. Aan u het woord mijnheer Kruger.

De heer Kruger (BvR): Goedemiddag. Ook dit jaar mag Beter voor Rijswijk weer de spits afbijten voor een lange raadsvergadering waarbij de kadernota voor Rijswijk weer centraal zal staan. Beter voor Rijswijk om te beginnen, ziet graag een sluitende begroting voor 2024 en daarbij geen zware lastenstijging voor onze burgers. De meest lastige opgave hierbij is vooral misschien de raad zelf, met alle wensen die vanmiddag en vanavond over tafel gaan rollen. Maar we houden ons vooralsnog bij wat speerpunten. Wonen en leven in Rijswijk. We gaan bouwen, bouwen en nog meer bouwen, want we hebben heel veel ruimte nodig voor onze nieuwe inwoners. Daar moet dan een goede verhouding zijn tussen sociaal middensegment en de dure

segment. Op deze wijze krijgen we de gewenste diversiteit in de wijken en zorgen we volgens afspraak niet om onder de grens van dertig procent sociale woningbouw terecht te komen. Wat sociale woningbouw betreft, vindt Beter voor Rijswijk het wel zo eerlijk om de studenten en jongerenhuisvesting binnen de berekeningen van sociaal mee te nemen. Zij huren bijvoorbeeld woningen in het voormalig IND-gebouw onder de zevenhonderd euro. Dat is straks ook de bedoeling op de oude showlocatie. Eerste vraag aan het college is wat vindt u van deze sociale wens van Beter voor Rijswijk? Spelen. Het aantal inwoners van Rijswijk neemt toe. Dat betekent dat er ook een verrijking is van het aantal kinderen in deze gemeente. Het is daarom een goede zaak dat andere gesloten speeltuinen nu ook weer in beheer zijn gekomen van externe partijen. De speeltuinen zijn recent met veel gemeenschapsgeld opgeknapt en met speelattributen uitgebreid. Belangrijk daarbij is om samen met Buvelio, Inter Amicos én De Eekhoorn een plan te maken zodat Rijswijk de kwaliteit in alle speeltuinen op een gelijk niveau krijgt. Vraag aan het college hoe ziet u dit zelf? Vervolgens doen we nog iets met sport en beweging. Beter voor Rijswijk vindt dat door de uitbreiding van het aantal inwoners met name RijswijkBuiten straks het Havenkwartier, De Bogaard en de Pasgeld locatie zal die behoefte toenemen, vooral aan overdekte sportruimte. Beter voor Rijswijk is blij dat het sportcomplex Elsenburg nu zijn laatste fase ingaat. We kunnen ook niet wachten tot dat opgeleverd wordt. Ook zouden we zo snel mogelijk plannen willen zien voor andere sportparken, zoals de Hoekpolder en het Prinses Irene. Hierbij kunnen niet alleen verenigingen mee ingaan in de stream, maar het volbouwen van Rijswijk ook de bijbehorende parkeeroverlast voor de omwonenden gaan oplossen. Sport kost de gemeente geld, maar door het investeren in onze sport kunnen we besparen op welzijn en sociaal domein. Sport verbindt, verbreedert en is goed voor de sociale cohesie. Hoewel Beter voor Rijswijk al jaren vraagt naar een eenvoudige renovatie voor pakweg tien twaalf jaar met betrekking tot de Marimba Hal is daar nog steeds onduidelijkheid over. Terwijl een renovatie is relatief snel te realiseren in plaats van een complete ontwikkeling van een heel nieuw complex dan ben je gauw weer acht jaar verder. De vraag aan het college is wanneer komt u met voorstellen dit jaar? Voorzitter, Rijswijk is een goede gemeente en we verwelkomen veel nieuwe bewoners. Helaas blijkt mondjesmaat gedacht te worden aan parkeergelegenheid. De auto zal ook de komende jaren een belangrijke rol blijven spelen voor onder andere het woon- werkverkeer. Of je dat leuk vindt of niet, maar het is wel een stuk realiteit. De gemeente mag zich ook verheugen in een toename van het aantal reizigers met openbaar vervoer waaronder de trein. Onze gemeente is eigendom van het ondergrondse spoorwegstation en dat betekent dat we verantwoordelijk zijn voor een goed beheer en onderhoud. Bijna een jaar geleden hebben we daar met een defecte roltrap gezeten en uiteindelijk werd hij gerepareerd. Daar is het zoals we allemaal kunnen zien eigenlijk bij gebleven. Vorig jaar hebben GroenLinks en Beter voor Rijswijk nog vragen gesteld aan het college. Het station werd al jaren geleden gedeclareerd als één van de meest lelijke en verwaarloosde stations van Nederland. Reizigers voelen zich niet veilig vanwege de matige verlichting, onderhoud, stank, alsmede de aanwezigheid van hangjongeren die daar eigenlijk helemaal niets te zoeken hebben. U bent voornemens om hier tijdelijk camera's te plaatsen. Blijkbaar zijn de bestaande camera's in dat project allang ter ziele, maar ze hangende er nog wel. Vraag aan het college is wanneer komt u met plannen naar de raad om dit station te renoveren? Mobiliteit voorzitter. Een aantal zaken rond de mobiliteit. Het is een rommeltje in veel straten en dat ziet iedereen. Helaas hebben we te maken met grootschalige projecten en daar hebben inwoners ook last van. Desondanks hebben we buiten deze projecten ook een paar zaken die we wel kunnen oppakken om het verkeer veiliger te maken. Voorzitter begin eens met het fietsen door ons koopcentrum in de Bogaard aan banden te leggen. De geplaatste bordjes die helpen echt niet. De borden moeten beter worden geplaatst. Alles is het onduidelijk of het erger wordt, er wordt ook helemaal niets aan handhaving gedaan. Vroeger, dan zeg ik altijd toen alles beter was, werd er nog wel eens een lege politiewagen geparkeerd op het plein daar zo. Dat hielp want je zag geen fietsen meer, was niemand bij, hij werd geparkeerd en werd 's avonds weggehaald. Deed wonderen. Denk daar eens aan. Verder hebben we ook een prachtige Lidl in Rijswijk gekregen. Alleen de parkeervoorzieningen, de aanrijroutes die zijn levensgevaarlijk. Ook daar is nog nooit een handhaver

gesignaleerd om eens te kijken hoe loopt dit? De auto's slaan daar rechtsaf en ze rijden vaak fietsen bijna voor hun voeten. Het is wachten op een ongeluk. Dus eigenlijk wordt gevraagd om daar wat aandacht aan te besteden om in ieder geval de verkeersveiligheid, zeker voor fietsers, daar te verbeteren. Op klachten van bewoners horen wij er wordt niet op gereageerd. Ook de Strijp zijn al meerdere malen verkeersonveilige situaties gemeld. U hebt onlangs nog een mooi fietstocht gemaakt door de wijken dus u weet waar het over gaat. De vraag voorzitter kunt u ons beloven de situatie in RijswijkBuiten de Strijp opnieuw in ogenschouw te nemen en een gesprek aan te gaan met de burgers en alle aandachtspunten nu echt serieus te nemen? Voorzitter in 2021 werd Beter voor Rijswijk blij gemaakt met een hele dooie mus. Door de toenmalige wethouder, hij schijnt nu een baan te hebben in Nootdorp, die heeft ons maar liefst acht flitskasten beloofd om daar de snelheden van het verkeer te gaan monitoren. Tot nu toe hebben we helemaal niets gezien. Er wordt nog steeds is het een circuit in Rijswijk. Ga kijken op de Huis te Landelaan is een ernstig dodelijk ongeluk gebeurd. Schaapweg niet veel beter en de hele Generaal Spoorlaan. De vraag is wat is nu eigenlijk de stand van zaken? We zijn nu twee jaar verder en dat kamikaze rijgedrag dat neemt nog steeds toe. Hoelang moet dat nu nog duren eer dat u toestemming krijgt dat men die kasten inderdaad komt plaatsen? Dan hebben we het afval. Vorige week is er bijna opstand uitgebroken in Rijswijk over het zonder participatie met burgers Rijswijk vol te douwen met paarse afvalbakken en nog een stel blauwe erbij. Vrijwel raadsbreed is het college opgedragen om hier onmiddellijk mee te stoppen. De straten staan nog steeds vol met die bakken en het heeft aardig wat gewaaid. Ze dreigen ook dus over de straat heen te schieten. De vraag is als een bak tegen een auto aanvalt, wie is dan eigenlijk verantwoordelijk voor die schade? Zijn bakken die hebben mensen niet geaccepteerd ook niet gevraagd. Wanneer gaat u die containers weghalen? Want we zijn alweer een goede week verder en ze staan er nog overal. Het is werkelijk geen gezicht. Beter voor Rijswijk verneemt graag wat hier in het participatieproces mis is gegaan en wat dit geintje de gemeente eigenlijk nu gaat kosten. Want het is natuurlijk niet goedkoop al die bakken. Misschien kunt u ze op Marktplaats zetten. Dan de vraag is waarom bent u dan afgeweken zonder toestemming van de raad van het coalitie rapport. Daar is toch duidelijk afgesproken dat ondergrondse containers de norm moet zijn. De vraag wanneer gaat u beleid met de raad samen vaststellen voor de komende jaren? Om niet weer voor verrassingen te komen. Dan de zorg, het stokpaardje van Alice. Voorzitter Beter voor Rijswijk is zeer verheugd dat onze Wmo-motie vorig jaar is aangenomen door alle partijen in de raad. Mensen met chronische progressieve aandoening kunnen nu een indicatie voor onbeperkte tijd krijgen. Beter voor Rijswijk krijgt dankbare reacties van inwoners die al meer dan 26 jaar gebruikmaken van de Wmo. Die hebben nu een beetje rust gekregen omdat ze niet iedere keer opnieuw een aanvraag moeten doen. Voorzitter de bijstand. Beter voor Rijswijk zou graag, zoals jaren geleden al was toegezegd door een wethouder, een tegenprestatie zien van mensen die in de bijstand zitten. En voldoende in staat zijn om werkzaamheden te verrichten. Zodat ze ook een beter perspectief krijgen voor een betaalde baan. Verder heeft goede begeleiding van deze groep mensen ook nog meer voordelen. Ik heb de getallen niet van mezelf, maar heb ik ontvangen. Dertig procent minder medicijngebruik. Dat in deze tijd van schaarste van medicijnen is toch wel mooi.

De voorzitter: Mijnheer Kruger u heeft nog een halve minuut.

De heer Kruger (BvR): Geeft niet, ik heb nog een tweede termijn. 28 procent minder psychische klachten en dat zou nog een stuk hoger moeten. De vraag is de tegenprestatie werd al eerder aangekondigd. Wat is hiervan terechtgekomen? Huiselijk geweld. Beter voor Rijswijk is blij met de onlangs opgerichte werkgroep huiselijk geweld, zoals een kinderpartner en ouderen mishandeling. Recentelijk werden wij hier treurig genoeg mee geconfronteerd. Ook eerwraak, moord, genitale verminking, huwelijksdwang, partner en ex-partner geweld, stalking het komt steeds voor in allerlei vormen.

De voorzitter: Mijnheer Kruger uw spreektijd is nu voorbij dus ik wil u vragen om uw laatste zin uit te spreken.

De heer Kruger (BvR): Met een komma erin, dit moet worden gesignaleerd zodat behandeling snel kan plaatsvinden. Over enkele weken komen disciplines bijeen, zoals Veilig Thuis, huisartsen, politie om dit verder uit te werken. Daar hebben we hoge verwachtingen in. Ik zal u in tweede termijn lastigvallen over dieren. Tot zover in eerste termijn.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Kruger voor uw bijdrage in eerste termijn. Ik geef graag nu het woord aan de fractievoorzitter van GroenLinks de heer Van 't Eind. Ook u heeft 10 minuten spreektijd.

De heer Van 't Eind (GL): Dank u wel voorzitter. Voorzitter cash rules everything around me rapte de Wu-Tang Clan in 1993 op hun legendarische debuutalbum. Over een wereld vol armoede waarin juist geen geld is en waar de zoektocht naar geld levens kapot maakt. Een wereld waar de overheid afwezig is en mensen aan hun lot worden overgelaten. Vandaag staat zoals altijd bij het Kaderdebat het geld centraal. Gelukkig is onze wereld niet zo extreem als de wereld van de Wu-Tang Clan. Maar we zien halverwege het jaar wel een perspectief met een minder positief beeld dan dat wij bij de afgelopen begroting zagen. Wij zien onder andere dat het Rijk ons minder compenseert dan we gehoopt hadden. Dat is een tegenvaller en dat vraagt om financiële behoedzaamheid. Toch moeten we niet alleen kijken naar het hier en nu. We moeten ook behoedzaam zijn naar onze toekomst. Juist om die wereld waarover de Wu-Tang Clan rapt te voorkomen. Want voor GroenLinks blijft voorop staan dat we moeten blijven investeren in een gezonde toekomst van onze stad. Dat betekent nu niet meteen vol op de rem gaan staan, maar soms een beetje gas terugnemen en behoedzaam de weg vervolgen. Sinds de begrotingsbespreking van afgelopen november zijn de uitdagingen niet minder groot geworden. We leven nog steeds in een onzekere wereld. Een wereld waarin we moeten blijven zoeken naar een eerlijke verdeling van de welvaart en een eerlijke verdeling van onze ruimte en van woningen. De onzekere wereld van nu maakt ook de wereld van straks onze toekomst onzeker. Want als het nu al zo moeilijk is om een betaalbaar huis te vinden, als nu al zoveel mensen moeite hebben het hoofd boven water te houden, als we nu de effecten van de klimaatcrisis al voelen, hoe ziet onze toekomst er dan uit? Is er dan nog wel een Leefbaar Rijswijk voor onszelf, voor onze kinderen en voor onze kleinkinderen? Voorzitter, tijdens het begrotingsdebat zeiden we het ook al. Deze tijden vragen om een actieve overheid. Een overheid die werkt aan een Rijswijk dat in de toekomst ook leefbaar en gezond is. Als wij dan naar een gezonde en leefbare toekomst van Rijswijk kijken dan bedoelen wij daarmee vijf dingen. Tegelijkertijd ook de blik waarmee wij naar de halfjaarstukken hebben gekeken. Op de eerste plaats betekent dat voor ons een welvarend en leefbaar Rijswijk. Niet alleen materiaal welvarend, maar welvarend in de breedste zin van het woord. Dat is een ecologisch gezonde stad met veel biodiversiteit, waar voldoende plek is voor mens, plant en dier. Een stad waar het niet te heet en te droog is, waar de lucht schoon is. Een stad waar er genoeg toegankelijke maatschappelijke voorzieningen zijn voor iedereen. Een stad die duurzaam bereikbaar is met ruimte voor de voetganger en de fietser en goed openbaar vervoer. Kan het college op dat laatste reflecteren op hoe we met alle ontwikkelingen en bouwactiviteiten in de stad die duurzame bereikbaarheid ook waarborgen ook op de korte termijn? Op de tweede plaats is dat een Rijswijk waar iedereen welkom is. Dat betekent op de eerste plaats dat iedereen een betaalbare en veilige woning kan vinden. Wij zijn in dat licht blij met de aanpassing van de huisvestingsverordening en de uitwerking van de pandbrigade. Maar er is nog veel meer te doen. Kan het college in dat licht bijvoorbeeld aangeven wanneer er een aanpak ligt om in Rijswijk het percentage sociale woningen op dertig procent te houden? Wanneer komt nu eindelijk de verordening opkoopbescherming en zelfbewoningsplicht naar de gemeenteraad? Op de derde plaats is dat een stad waar iedereen gelijke toegang heeft tot energie. Het betekent volle vaart achter de energietransitie. Wij zijn in dat licht ook heel erg blij met de voortvarende manier waarmee ons amendement voor een isolatieprogramma is

uitgewerkt door het college. We hebben ook veel vertrouwen in de uitvoering van dat programma. Op de vierde plaats is dat een Rijswijk met gelijke kansen voor iedereen. Dat is een samenleving waar we oog hebben voor elkaar. Waar de plek waar je wieg staat geen invloed heeft op je kansen. In dat kader zijn wij heel erg te spreken over de voortvarende wijze waarmee het college aan de slag is met het jeugdbeleid. De overtuiging die wij daar zien, geeft ons vertrouwen dat we op dat terrein met het juiste bezig zijn. Tot slot is dat een toekomst waarin we weer vertrouwen in elkaar hebben en het vertrouwen in de overheid is hersteld. Dat is een toekomst met een transparante, toegankelijke en beschikbare overheid. Waar inwoners begrijpen waarom de keuzes gemaakt worden die gemaakt worden. Waar inwoners geen klanten zijn, maar gewoon inwoners die wij als overheid dienen. Wij zijn daarom heel blij met de dienstverleningsstrategie die het college heeft opgesteld. Wel voorzitter, zijn wij nog steeds benieuwd hoe het college uitvoering gaat geven aan de uitspraak van de raad naar aanleiding van onze motie dat de bewoners geen klanten zijn. Er in het afgelopen jaar hard gewerkt aan een gezonde toekomst in Rijswijk. Een aantal zaken heb ik hierboven al genoemd, maar er is nog veel meer te noemen. Zo komt er eindelijk vaart in de energietransitie én heeft het college uitmuntend werk gedaan in de regio. Door bijvoorbeeld veel geld binnen te halen voor de verbetering van de mobiliteit van onze stad in de toekomst. GroenLinks complimenteert het college en het ambtelijk apparaat dan ook met dat werk. Want de druk is hoog en de opgaves die er liggen zijn niet eenvoudig. We zien ook hoe serieus het college bezig is met het gezond houden van onze financiën. Wij hebben er dan ook alle vertrouwen in dat het college op een behoedzame manier doorgaat met de ingeslagen weg. Wij zien ook dat dit de komende tijd op een voorzichtige manier moet. Wij doen in dit Kaderdebat dan ook geen voorstellen tot nog eens extra uitgaven, wél roepen wij op toch vooral koers te houden. Wij dienen daarom een aantal moties in die erop gericht zijn om die koers die we hebben ingezet vast te houden. Om te beginnen een voorstel om te gaan monitoren waar we als stad staan ten aanzien van de verduurzamingen. Er worden goede stappen gezet, maar we meten nog niet waar we als stad staan. Het is belangrijk om daar zicht op te hebben en te houden. Wij dienen daarom de motie Monitor duurzaamheid in, waarin we oproepen tweejaarlijks inzichtelijk te maken aan college, raad en inwoners waar we staan ten aanzien van de verduurzaming. We gaan de komende jaren fors bouwen in Rijswijk. Dat is belangrijk, want er zijn betaalbare woningen nodig. Dat bouwen moeten we wel verstandig doen op een manier die de stad leefbaar houdt. Daar is voldoende ecologische kwaliteit en groen voor nodig. Daar zijn gebouwen voor nodig die rekening houden met toegankelijkheid. Wij vinden het belangrijk dat goed voor ogen te houden en dienen daarom twee moties in. Eén waarin we alvast aanbevelingen meegeven voor het aankomende groenplan. En één waarin we oproepen om proactief aan de slag te gaan met de nieuwe bouwnorm voor toegankelijkheid. Nu al rekening houden met verduurzaming en toegankelijkheid, bespaart kosten en aanpassingen in de toekomst. Als we het dan over bouwen hebben, dan is het niet alleen belangrijk de stad groen en leefbaar te houden, maar ook na te denken over wat we willen bouwen. Dat beeld hebben we nu niet. Behalve dat de markt bepaalt. Dat past eigenlijk niet meer in deze tijd waarin volkshuisvesting weer volop in de aandacht staat. Wij dienen daarom een motie in die oproept om met een volkshuisvestingsvisie te komen voor Rijswijk. Tot slot hebben wij het afgelopen jaar gezien hoe complex participatie is. Hoe belangrijk het ook is als bewoners weten waar ze wél invloed op hebben en waar niet. We zien dat het niet al te duidelijk is voor bewoners en dat is al helemaal kwetsbaar als de participatie niet direct gedaan wordt door de gemeente, maar door bijvoorbeeld een ontwikkelaar. Goede en duidelijke communicatie en participatie is zo belangrijk voor het herstellen van het vertrouwen in de overheid. We merken het keer op keer. Wij dienen daarom een motie in die het college oproept om nu echt gevolg te geven aan een aantal nog niet opgepakte aanbevelingen uit de evaluatie van het participatiebeleid. En als gemeente ook verantwoordelijkheid te blijven nemen voor de participatie in de stad, ook als de uitvoering bij een projectontwikkelaar ligt. Voorzitter ik ga afronden. Op 3 april 1968 in zijn laatste speech de dag voordat hij vermoord zou worden, zei Martin Luther King dat hij op de bergtop had gestaan en dat hij het beloofde land had gezien. Maar dat hij daar zelf waarschijnlijk nooit zou aankomen. Het is een verwijzing naar het Bijbelse

verhaal voor Mozes. Maar voor Martin Luther de King ging dat beloofde land natuurlijk over een toekomst waar de kleur van je huid de kansen niet meer zou bepalen. Omdat hij de dag daarna vermoord zou worden, zien sommigen er profetische woorden in. Martin Luther King als Mozes die sterft op een berg. Maar voor mij hebben die woorden van Martin Luther King altijd een heel andere betekenis gehad. Voor mij bedoelde hij dat je je moet inzetten voor een rechtvaardiger en eerlijker toekomst ook al maak je die toekomst zelf niet mee en pluk je er zelf niet de vruchten van. Je bent niet op aarde voor jezelf, je bent er om voor te zorgen dat toekomstige generaties in een leefbare en rechtvaardige wereld leven. Laten we met dat idee in gedachten op een behoedzame manier verder gaan op de weg die we het afgelopen jaar hebben ingeslagen. Op weg naar een groen, gezond en rechtvaardig Rijswijk voor onze toekomstige generaties. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank mijnheer Van 't Eind voor uw bijdrage. U bent echt ook binnen uw spreektijd gebleven. Dan wil ik naar voren uitnodigen de fractievoorzitter van de fractie Rijswijks Belang de heer Weterings. U heeft negen minuten spreektijd.

De heer Weterings (RB): Voorzitter dank u wel. Voorzitter laat ik beginnen met een motie van afkeuring. Wat zich hier heeft afgespeeld valt niet uit te leggen aan onze inwoners. 500.000 euro, een half miljoen aan ambtelijke, juridische en notabene hotelkosten van mensen die weigerden het Western Hotel te verlaten. Heeft u tijdens dit proces de raad geïnformeerd? Nee. Pas op vraag uit de raad kwam het uiteindelijk uit was tenen dat er wat ambtelijke kosten zijn gemaakt, dat er wat juridische kosten waren gemaakt. U heeft wederom de afspraak geschonden dat alles boven de 100.000 euro via de raad moet. Het verwerken in een halfjaarsrapportage of jaarrekening is niet de juiste manier. Zo gaan we hier niet met elkaar om. Het werd tijdens de tafeltjesavond nog eens bekrachtigd, toen er vragen gesteld konden worden over de halfjaarsrapportage. Zonder een ambtenaar in verlegenheid te brengen, werd medegedeeld Rijswijks Belang heeft als enige partij ontdekt dat er behoorlijke kosten zijn gemaakt. Voorzitter u heeft een actieve informatieplicht gebaseerd op artikel 169 tweede lid vierde en vijfde lid en artikel 180 tweede lid van de gemeentewet. In deze artikelen staat dat het college ieder lid afzonderlijk de raad over alles moet informeren. Dat hij voor het uitvoeren van zijn taak nodig heeft. Dat betekent dat het college zich nooit kan beroepen op de omstandigheid dat de raad bepaalde informatie niet heeft gevraagd. Dus bij dezen de motie ingediend. Motie 2 voorzitter, heeft betrekking op de half miljoen. De 500.000 euro die u heeft uitgegeven aan ambtelijke, juridische en notabene hotelkosten van mensen die weigerden het Western hotel te verlaten. De rechtszaak die tegen u was aangespannen, is door u gewonnen. Verzoekt het college de gemaakte kosten waar mogelijk te verhalen op de procesaanspanners? Gaat over tot de orde van de dag, motie 2 voorzitter. Voorzitter volgens mij is het zo nog steeds in Nederland, als je een rechtszaak aanspant die je verliest, je zelf voor de kosten mag opdraaien. Misschien niet alle juridische kosten, maar om nu een maand langer in een hotel te verblijven, een rechtszaak te verliezen ook nog eens de ambtelijke, juridische en hotelkosten vergoed te krijgen, valt niet uit te leggen aan onze inwoners. Onze fractie is van mening dat u dit niet mag accepteren. Voorzitter de fractie van Rijswijks Belang gaat door middel van een aantal moties u wat kaders meegeven. Op 6-7-2021 is door een meerderheid van de raad een motie aangenomen om per omgaande foutgeparkeerde deelscooters net zo te gaan behandelen als ieder ander voertuig die in overtreding is met onze vastgestelde APV. Bekeuren of wegslepen bij een overtreding. Het ging even goed. U bekeurde en sleepte zelfs foutgeparkeerde deelscooters weg. Tot er jongstleden weer berichten bij ons binnenkwamen als men bijvoorbeeld een melding maakte van een deelscooter die een voetgangerspad blokkeert. Er waren moeders met een kinderwagen die via het fietspad haar weg moest vervolgen, staat trouwens ook op band. Dit via MijnGemeente aan u melden, gaf u als reactie om de scooter te laten verplaatsen kunt u contact opnemen met de verhuurder. Voorzitter dit was niet de afspraak. Dus vandaar ook de motie verzoekt het college partijen zoals het CDA, Partij van de Arbeid, Beter voor Rijswijk, Partij voor Gelijkwaardigheid en de

hoofddieners D66 en Rijswijks Belang serieus te nemen en de aangenomen motie per omgaande volgens strekking te gaan hervatten en te gaan uitvoeren. En gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter op 8 november 2022 is door GroenLinks en Rijswijks Belang een motie ingediend voor voorzieningen op niveau. Deze is een stemming gebracht en aangenomen. De partijen vroegen uw aandacht voor de druk op schaarse voorzieningen in de stad die steeds groter aan het worden is. Ook deze druk is aangegeven door huisartsen. Zorg om de eerstelijnszorg, de kinderopvang, basisonderwijs en sport. Hoe staat het met het accommodatiebeleid? Voorzitter, de cijfers van het CBS liegen er niet om. U kan halstarrig blijven vasthouden aan uw STOMP-principe Stappen, Trappen, Openbaar Vervoer, Mobility as a Service en als laatste de P van personenauto. Voorzitter op 1 januari jongstleden 2023, waren er ruim 8,9 miljoen personenauto's in Nederland. Dat is weer een stijging tegenover het jaar daarvoor 2022. Vergeleken met vier jaar geleden, is het aantal auto's toegenomen met 5,6 procent. 87,9 procent van alle personenauto's staat op naam van een particulier. Het aantal personenauto's van particulieren en bedrijven steeg in 2022 met respectievelijk 0,5 procent en vijf procent. 78,5 procent reed op 1 januari 2023 op benzine. Het aantal elektrische en hybride auto's nam toe. Begin 2023 telde Nederland 954.000 elektrische en hybride auto's. Een toename van 31,5 procent ten opzichte van het jaar daarvoor. Hiermee neemt de groep met 10,7 procent de tweede plek in. Daarmee is het aantal personenauto's op diesel voor het eerst voorbijgestreefd door de groep elektrische auto's en hybride auto's. Bijna één op de negen personenauto's is nu elektrisch of hybride. Voorzitter even terug naar de basis van het verhaal. De personenauto's nemen toe in Nederland, dus ook in Rijswijk. Daarom ook de volgende motie. Maak meer ruimte voor de P personenauto in uw principe. Concluderende dat de cijfers van het CBS een stijging aangeven van het aantal personenauto's in Nederland in de afgelopen jaren. U bij uw plannen u telkens beroept op het STOMP-principe. De realiteit laat zien dat de P van personenauto niet meer achtergesteld mag worden. Verzoekt het college bij het maken van haar plannen meer rekening te houden met de P personenauto en het faciliteren daarvan en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter uiteraard ook een compliment. Wat hebben wij een prachtig skatepark in Rijswijk, een ongekend druk succes. Veel jeugd, een echte ontmoetingsplek voor jong en oud. Daar mogen we trots op zijn. Er ontbreekt eigenlijk één ding. Mama, ik moet plassen. Maar Karelkje we zijn er net. Motie 5 Sanitaire voorzieningen bij skatepark. Concluderende dat u bij het Wilhelminapark voor onze gasten sanitaire voorzieningen heeft geplaatst. Deze voorzieningen ook zeer gewenst zijn bij het nieuwe skatepark in Rijswijk. Verzoekt het college net als bij het Wilhelminapark het skatepark te voorzien van sanitaire voorzieningen. Indien mogelijk deze resterende zomer nog. De dekking kunt u vinden voor voorlopig drie jaar. Of die kan u halen uit de niet uitgegeven vergoeding van het Sinterklaasfeest. In 2020, 2021 en 2022 dat is 30.000 euro bij elkaar. Geloof me, ik kan het weten. Indien dat niet haalbaar is, indien dat geld toch is opgemaakt, graag de dekkingspost gebruiken hetzelfde als in het Wilhelminapark en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter dan alweer bij mijn laatste motie. U heeft waarschijnlijk ook vandaag de Telegraaf gelezen omtrent het station Rijswijk. Het is daar een schering en inslag. Ondernemers voelen zich niet meer veilig daar. Die hebben mij zelfs gebeld dat ze per direct willen stoppen. Dus ook daar dreigt een spook city te worden.

De voorzitter: Mijnheer Weterings u heeft nog een halve minuut.

De heer Weterings (RB): Voorzitter ik ga u verzoeken om per omgaande meer actie, meer toezicht, meer handhaving voor het stationsgebied. Concluderende dat er meerdere incidenten hebben plaatsgevonden de laatste tijd bij en rondom het station Rijswijk aan het Eisenhowerplein. Vorige week nog iemand met behulp van een taser is aangehouden en daarop mogelijk met een vuurwapen rond liep te zwaaien op het station. Voor de beleving van ondernemers en haar klanten is niets meer veilig. Verzoekt het college de toezicht voorlopig op te schroeven en gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Weterings. Dan nodig ik graag de fractievoorzitter van de fractie Wij. Rijswijk de heer Van Dam naar voren. U heeft een spreektijd van negen minuten.

De heer Van Dam (WIJ.): Voorzitter ik kan volgens mij beginnen. Rijswijk is als een boot die geld lekt. Als we naar de financiën kijken de komende jaren, dan staan we er niet goed voor. We sluiten 2022 af met een tekort van 11,6 miljoen. Als we verder kijken, dan zien we dat begin 2022 onze algemene reserve nog stond op 32 miljoen. Die is inmiddels verminderd naar 20 miljoen. Daarmee hebben we voor de snelle rekenaars binnen een jaar tijd één derde van ons spaargeld verloren. We varen als een Titanic richting een ijsberg in 2026 die nog meer financiële problemen gaat geven. Het college zit toch als een orkest uit de film op het dek nog vrolijk liedjes te spelen. Voorzitter als raad hebben we met die feestelijke muziek in de oren de afgelopen jaren een aantal investeringen gedaan. We hebben bijvoorbeeld twee miljoen euro gestopt in het isolatiefonds samen met GroenLinks. We hebben vier ton, op jaarbasis geven we uit aan het evenementenbeleid. We hebben allemaal investeringen gedaan voor de toegankelijkheid van onze stad en voor voorzieningen in onze stad. Allemaal met het idee dat we er financieel best oké voorstaan. Ook met diezelfde gedachte hebben we een aantal grote beslissingen gemaakt in Rijswijk omtrent tegenvallers. Zo hebben we twee ton geïnvesteerd in onze audiovisuele middelen. Hebben we vier miljoen extra uitgegeven voor het Huis van de stad, 1,8 miljoen hebben we aan een investeringsmaatschappij AT Capital uit Singapore uitgegeven. En hebben we bijvoorbeeld de GREX van 24 miljoen hebben we in geïnvesteerd. Ik kan nog wel even doorgaan maar dat zijn hele grote bedragen. Maar als we nu terugkijken op die investeringen met de informatie die we nu hebben met de cijfers. Dan zijn wij toch bang als fractie dat we andere keuzes hadden gemaakt in het verleden. Daarbij zou ik toch even stil willen staan of de woorden terug willen halen van de heer Sleddering, had het college niet gewoon om hulp moeten roepen? Hadden we met het aanbieden van raadsvoorstellen niet andere keuzes moeten maken met de voorstellen die in deze raad zijn verschenen? Omdat we simpelweg de financiën niet hebben om die raadsvoorstellen te kunnen realiseren. Natuurlijk valt er wat voor te zeggen dat we als raad zelf ook moeten oppassen op onze financiën. Maar onze controlerende taak die wordt grotendeels wel ondersteund door de financiële inzicht van onze wethouder Financiën. De wethouder Financiën is wat ons betreft degene die de raad bij elk besluit moet hoeden voor onze financiële consequenties. Als Wij. Rijswijk eerlijk is, dan hebben we u helaas in het verleden toch niet goed genoeg gehoord. Niet bij het Huis van de stad, niet bij de MFA, niet bij de GREX en niet bij The Orchard. Als kers op de taart stonden we hier op dezelfde plek een week geleden met het raadsvoorstel van de pandjesbrigade. Er was geen dekking voor de zeven ton die we jaarlijks gaan investeren in deze pandjesbrigade. Op de vraag vanuit de raad waarin wij vroegen waar gaan we dat dan van betalen? Waar gaan we de dekking vinden? Daar was het antwoord dat zien we later wel. Dat geeft Wij. Rijswijk niet het vertrouwen dat we de controle over onze financiën hebben. Daarom dienen we samen met het CDA en Rijswijks Belang een motie van treurnis in op dit proces. De eindconclusie is nu dat we staan met nog maar een algemene reserve van twintig miljoen. Als we vooruitkijken zullen we nog meer tekorten gaan krijgen de komende jaren. Dat betekent dat we als raad en als college, als bestuur van onze stad moeten gaan handelen en niet stil kunnen staan. Dat betekent ook dat we de besparingsmogelijkheden moeten inzien als raad. Daarom dienen we de motie in Rijswijk financieel gezond. Die dienen we in samen met heel de oppositie. Daarmee dragen we als oppositiepartij het college op om voor de begroting in november een plan te presenteren met besparingsopties waarmee we de komende tekorten kunnen opvangen. Voorzitter betekent dat dan dat we in Rijswijk helemaal niet meer moeten gaan investeren? Nee dat denk ik niet. Want onze stad die groeit en hard ook. We gaan in de toekomst gaan we naar 80.000 inwoners toe. Waar andere gemeenten de luxe hebben om aan onze randen van de gemeente nog een woonwijk te kunnen toewijzen waar we een woningbouwproject kunnen realiseren, heeft Rijswijk die luxe niet. Dat zet onze leefbaarheid onder druk. Een stad is namelijk meer dan alleen huizen. Er moet ruimte zijn voor sporten, voor winkelen, voor recreatie. Een goede stad kent veel groen en is bereikbaar. Maar wat zien we nu in Rijswijk met een inwonersaantal van

onder de 60.000 inwoners? We staan vast met de auto. Het openbaar vervoer lijkt op sommige plekken eerder te verdwijnen dan dat het erbij komt. Er zijn wachtlijsten voor onze basisscholen, wachtlijsten voor onze sportverenigingen. We krijgen klachten dat wijken verloederen. Het sociaal contact vermindert in onze wijken, waardoor we problemen krijgen met eenzaamheid. Allemaal problemen die moeten worden opgelost. Nogmaals benadrukt Wij. Rijswijk dat we moeten bouwen aan een leefbare stad. Daarom zal Wij. Rijswijk samen met het CDA, Rijswijks Belang, de Partij voor Gelijkheid & Rechtvaardigheid de motie Leefbaarheid voor woningbouw indienen. Hierin dragen we op om geen nieuwe woningbouwprojecten op te starten voordat we een beeld hebben hoe we onze stad bereikbaar, leefbaar en veilig kunnen houden. In de geest van de motie die eerder is ingediend door GroenLinks en Rijswijks Belang Voorzieningen op niveau. Die groeiende stad die kent verschillende problematieken. Eén van die problematieken dat is dat onze woningmarkt onder druk staat. Huizenprijzen stijgen en het aantal mensen dat geïnteresseerd is in één woning dat stijgt ook en dat heeft het logische gevolg dat de huizenprijzen disproportioneel zijn gestegen, waardoor onze starters in Rijswijk bijna onmogelijk een huis kunnen vinden. De motie Wonen voor starters vraagt om een onderzoek om te kijken of we in Rijswijk startersleningen kunnen introduceren. Die moet helpen om het gat tussen de hypotheek die starters kunnen krijgen en de koopprijs van hun huis te overbruggen. In het tweede termijn zullen we nog enkele moties indienen en zelfs ook nog een amendement. Maar voordat ik mijn eerste termijn afsluit zou ik nog een oproep willen doen aan de raad en college. Blijf communiceren en blijf eerlijk naar onze inwoners. De bijdrage van Wij. Rijswijk in de vorige begrotingsbehandeling die ging over vertrouwen in de overheid en vertrouwen in de politiek. Dat gaat over vertrouwen in het stadsbestuur en dus in ons. Dat begint bij goede communicatie. Die goede communicatie die moet ook als we minder leuke boodschappen hebben te vertellen. Communicatie omtrent de kaders van onze participatie, communicatie omtrent het inzamelen van afval en over de bouw van nieuwe woonwijken. Geef in die communicatie de inwoner het gevoel dat we naast ze staan en niet boven ze staan in alle dossiers. Daarmee sluit ik mijn eerste termijn af. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Dam. Ik wil u er wel op wijzen dat volgens uw eigen reglementen een amendement uiterlijk 32 uur voor de raadsvergadering ingediend had moeten worden. Dus u kunt geen amendement meer indienen. Aan u het woord mevrouw Woudstra. Mevrouw Woudstra u heeft negen minuten spreektijd.

Mevrouw Woudstra (D66): Collega's, inwoners, en ondernemers, Rijswijk werkt aan gezonde groei. Onze stad is in verbouwing. Dat vraagt veel van inwoners en van u. Het gaat niet zonder overlast, daar moet je eerlijk over zijn. Het zijn ook tijden van inflatie en onzekerheid. Wij zeggen houdt samen koers. Houdt samen koers met de stad. Want als politici zijn we ongeduldig. Dat zit in onze aard. Schrijvers reflecteren en zeggen het mooi. Wie geduld zegt, zegt moed. Zegt volharding en zegt kracht. Juist dat doorzetten is nodig voor de toekomst van Rijswijk. Moed is ook duurzaam investeren, in keuzes die het meeste bijdragen aan gezonde groei. Dat is een tijd om niet door te schuiven en nu krachtig te kiezen voor leefbare wijken en buurten. D66 Rijswijk dient een motie in die daarop gericht is, met recente voorbeelden uit Rijswijk. Want er is structureel geld nodig in plaats van incidenteel geld uit het gemeentefonds. Om gemeenten gezond te laten groeien. Zoals beloofd we richten ons op drie thema's. Je thuis blijven voelen in de stad, van grijs naar groen en samen aan de slag voor onze stad. Voor de richting van 2024 geven we daar een aantal punten in mee. Want we willen die gezonde groei echt bereiken en ook onze samenwerking. Daarom dienen we een heel aantal moties, met andere partijen in of steunen we de moties van andere partijen in deze drie thema's. Allereerst je thuis blijven voelen in Rijswijk. Als onderwijspartij begint het bij ons vroeg. Met taal en ontwikkeling vanaf de eerste maanden. We blijven inzetten op kansen gelijkheid zonder financiële drempels. Daarom dienen we de gelijknamige motie van het PvdA graag mede in. Gezond op school. Wethouder wordt in 2024 gezorgd voor het uitgeven van de gelden die we hebben voor schone lucht op scholen en bij kinderopvang. We zien ook dat

inmiddels middelbare scholen in de omgeving vol zitten. Hoe wordt gezorgd voor voldoende plek? Komen er scholen bij? Naast het station is nu de Energy Cave. Wat staat hier nu te gebeuren? Komt daar school, stageplekken en draagt dit ook bij aan werk voor Rijswijk? Voor werk en stage is het overbruggen van verschillen ook nodig. Rijswijk maakt zelf veel werk van diversiteit en inclusie. We dienen graag samen met de Partij voor Gelijkheid & Rechtvaardigheid een motie in om ervaringen te delen en te zorgen voor een diverse en inclusieve werkvloer. Ook bij bedrijven waar we mee samenwerken. Fijn wonen, in een groene buurt, daar staan we voor. Als we terug en vooruit kijken, zien we het volgende. In Rijswijk wordt veel gebouwd. Dat zorgt voor kansen, brengt ook uitdagingen. Er komen woningen in alle segmenten. Sociaal, midden, hoger, huur en koop. Nog steeds worden nieuwe projecten gestart, ook al is de markt nu lastig. Maar we vragen het college om daar creatief in te blijven en in te zetten voor gemengde wijken en doorstroming voor iedereen. We dienen dan ook een motie in Bouwen voor de toekomst. Die specifiek gaat over het vaart maken met locaties voor seniorenwoningen. Juist met het oog op de toekomst. Door nu duidelijk aan te geven dat Rijswijk de toegankelijke woonstad is voor senioren. Het Hof van Elsenburg heeft een belangrijke functie als flexwooncentrum. Flexwoningen zijn voor veel mensen belangrijk. Dus blijf met de regio inzetten in de huisvesting in noodsituaties. Met de komst van de spreidingswet voor mensen die asiel aanvragen, wordt van Rijswijk weer gevraagd te laten zien wat kan. D66 Rijswijk vindt het belangrijk dat we zelf met ideeën komen. Bijvoorbeeld met een woonvorm in de wijk waar mensen snel mee kunnen doen. Nu dit wettelijk ook mag en hier met de Oekraïners goede ervaring mee is. Buitenhuis. Buitenhuis wil je veilig en gemakkelijk over straat. We zien de aandacht voor verkeersveiligheid, voor schoolzones en mobiele flitspalen. Maar we zien ook het gedrag. Het door rood rijden, de gevaarlijke verkeerssituaties. Daarom steunen we de motie van het CDA om daar actie op te ondernemen. Wethouder hoe gaat het met de dertig kilometer per uur? Komt er meer onderscheid tussen hoofd- en wijkwegen met een lagere snelheid? Het geldt voor parkeren dat we in een aparte reserve hebben gestopt voor mobiliteit, mag wat ons betreft uitgegeven. Geef het uit aan fiets- en voetpaden, aan stallingen, aan routegeleiding, aan parkeeroplossingen en hubs. Kan de wethouder toezeggen dit mee te nemen in de begroting en de plannen hiervoor duidelijk te maken? Met een nieuw station op RijswijkBuiten zijn we blij. Het OV van nu doet ertoe. Van terughalen van haltes tot vernieuwing op het huidige station Rijswijk. Want voorzieningen moeten goed en veilig zijn. Ook als we verbouwen. Kan de wethouder bevestigen dat de maatschappelijke functie van OV voor hem bovenaan staat? De jeugd, de jeugd heeft de toekomst. Mee kunnen doen in onze stad heeft de aandacht nodig. Kinderen en jongeren verdienen een stem. Met ze praten in plaats van over ze. Naast de kinderrechtambassadeurs kan er veel meer en daarom dienen we met Wij. Rijswijk de motie Jeugdparticipatie in. Er zijn nu nog wachtlijsten bij de jeugdhulpverlening, de vraag is hoog en stijgt ook nog. De bedoeling is dat regionale en lokale maatregelen gaan helpen. Kan de wethouder aangeven hoe dit wordt gemonitord, zodat we weten hoe het met wachtlijsten en de kosten gaat? Er zijn ook hele mooie dingen. We werden derde in de competitie van Jantje Beton over speeltuinen. Alleen er is nog geen toegankelijke speeltuin in Rijswijk. Veel natuurlijk groenblauwe speeltuinen zien we ook niet. Dit is wel de afspraak. Wanneer komt daar meer beweging in? Van grijs naar groen. Een groen en duurzaam Rijswijk dat gaat ons nooit snel genoeg. We zien dat de Landgoederenzone vernieuwd gaat worden en dat met milieuzones wordt gewerkt aan schonere lucht. We verwachten de komende tijd duidelijkheid over welke investeringen slim zijn om nu te doen, om problemen later te voorkomen. Daarom dienen we de motie Monitor duurzaamheid samen met GroenLinks in en kijk als college graag hoe Leidschendam-Voorburg daar nu mee omgaat en doe die ervaring uw voordeel mee. We kijken ook naar betere ecologische verbindingen. Kan de wethouder zorgen dat bij het voorleggen van het Omgevingsplan ook meteen duidelijk is hoe de ecologische structuur verbeterd wordt? Naast de motie over het groenbeheersplan die we mede indienen met GroenLinks, vragen we hoe gaat de wethouder zorgen dat bij investeringen ook het onderhoud wordt meegenomen en we duurzaam daarmee omgaan? Het investeringsbudget voor het Wilhelminapark. Het staat op onze begroting, de plannen liggen er. Maar wanneer is er actie en gaat het asfalt eruit? Wanneer hebben

we een ander hoofdpad? Want het Wilhelminapark dat is de long voor de wijk. Dat moet echt groen en blauw blijven voor biodiversiteit en recreatie. De Landgoederenzone is onze andere long. Dat betekent ook daar niet meer bouwen. Is de bestaande bouwbestemming van De Opperd al geschrapt? Samen aan de slag met en voor elkaar in onze stad. In de stad merken we dat inwoners de gemeente vinden. Nieuwe inwoners krijgen een welkomspakket. Met ondernemers is er aandacht voor ondermijning en er zijn meer agenten. Met deze contacten start het werk soms pas. We zien graag focus op het contact met inwoners. Want een stad in verbouwing vraagt veel contact met inwoners over veranderingen. Juist ook als het tegenzit. De bouw app was heel handig. Is er ook zo'n optie voor wegomleidingen en andere hinder? Hoe kunnen we het participatieplatform Samen.Rijswijk.nl dat goed werkt, nog meer promoten? Welzijn en armoede. Hoever staat het met de mogelijkheid voor meerjarige financiering voor organisaties? De motie over Don Bosco is voor ons dus specifiek gericht op één organisatie. Ziet de wethouder mogelijkheden voor een bredere aanpak naar meer organisaties? Er zijn ook nog taboes. Eén zo'n taboe voor vrouwen is menstruatiearmoede. We dienen de motie van Wij hierover daarom mede in.

De voorzitter: U heeft nog een halve minuut.

Mevrouw Woudstra (D66): We hopen wel graag te horen hoe het zit met de kostendekking en of dat uit het armoedebudget kan. Maatschappelijk vastgoed in de afgelopen jaren hebben we gevraagd om een plan voor onderhoud van het maatschappelijk vastgoed. Kan de wethouder aangeven wanneer we dat kunnen verwachten? Als het moet kom ik met een motie in de tweede termijn. Tot slot de wereld om ons heen kom ik ook terug op in de tweede termijn en een quote. Een quote die past bij volharding en het niet weglomen. Neem nooit beslissingen gebaseerd op angst. Neem beslissingen op basis van hoop en mogelijkheden. Beslis op basis van wat er moet gebeuren en niet op basis van wat er mag gebeuren. Zo laten we inwoners zien dat de politiek er juist is als het lastig is. Voorzitter alle quotes vandaag kwamen van vrouwen en dat wens ik meer mensen toe. Zorg voor die diversiteit.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Woudstra. Dan is er nu gepland een schorsing. Maar ik wil even kijken of daar behoefte aan is of wilt u doorgaan? Dan geef ik het woord aan de Sleddering van de VVD. Mijnheer Sleddering u heeft acht minuten.

De heer Sleddering (VVD): Zonder de techniek zijn we niks en dat mogen ook best vrouwen zijn die dat doen. Als ik mijn inbreng nu eens begin met dit. Min elf, min zes, min 0,5, plus drie, min drie. Wat denkt u dan dat ik aan het doen ben? Lees ik hier de waterstanden bij de Rijn voor? Of voor de ouderen onder ons Frits van Turenhout met de uitsluiten nul-nul. Of ben ik bezig met de prognoses voor de volgende verkiezing met alleen een plusje voor de VVD? Nee. Dit zijn de financiële resultaten van de gemeente Rijswijk vanaf 2022 tot en met 2026. Zorgelijke cijfers dat zal niemand ontkennen. Ik las mijn bijdrage bij de begrotingshandeling in november 2022 nog eens door. Ik was enorm enthousiast over sluitende begroting voor de komende jaren, lastenverlichting voor burgers en bedrijven, dalende tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing. Het lijkt wel een paradijs. Wat is er toch misgegaan? Veel. En vooral buiten Rijswijk. Stijgende energielasten, hogere inflatie, hogere cao-kosten. Alles als gevolg van geopolitieke ontwikkelingen in Oekraïne, maar ook hier in Rijswijk een afboeking voor RijswijkBuiten van zeventien miljoen. Dan kun je als college zeggen helaas kunnen we niks aan doen. Maar zo zit de VVD daar niet in, er moeten nu maatregelen genomen worden om de uitgaven te beteugelen. Dus niet wachten op het opstellen van de begroting voor 2024. We moeten naar dit lopende jaar scherp kijken naar de uitgaven. Daarbij focussen op nieuwe uitgaven en nieuwe plannen om die dus even niet te doen. Alleen nog uitgaven voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, zeg maar kosten voor de boel op orde maken kunnen doorgaan. De rest moet even wachten. Ik hoor daar graag de reactie van

het college op. Ook wij als raadsleden moeten ons inhouden met verzoeken aan dit college. Plannen indienen zonder dekking is uit den boze. Het kan niet zo zijn dat wij als raad een voorstel van een college moeten voorzien van een dekking middels een amendement, zoals onlangs met de pandbrigade. Dekking moet altijd bij het raadsvoorstel zitten, ook als wij dat voorstel zelf indienen. Op verzoek ook een verzoek van de raad om het college iets te onderzoeken, kost tijd en geld. Moeten we ons wel eens realiseren. Het gaat niet alleen om cashgeld uit te geven aan het project, maar als je wat vraagt aan het college, dan kost dat tijd en geld en dat is er even niet. Voor het opstellen van de begroting daarom een paar suggesties van de VVD. 1. Evalueer alle bestemmingsreserves en vooral die in het Groeifonds gevuld met Enecogeld. Voeg niet gebruikte, of niet de gebruiken reserves toe aan de algemene reserves en kijk of je die kunt gebruiken voor eventuele tekorten. Geld wat in bestemmingsreserves zit en niet gebruikt wordt is dood geld. Wij zullen hiervoor een motie indienen. Blijf koersen op lage lasten voor burgers en bedrijven. Voer dus een terughoudend beleid met betrekking tot belastingen en lokale heffingen. Er wordt in de kadernota een laag percentage 3,1 genoemd, maar dat is voor ons ook echt het max. Maak plannen om de GREX voor RijswijkBuiten weer sluitend te maken. Wacht niet op herstel van de vastgoedmarkt. Een eerder door de raad aangenomen motie om daarbij niet in te leveren op de kwaliteit is heel sympathiek, dat vond de partij Wij. ook, die hebben daar namelijk voorgestemd. Maar in deze financieel barre tijden is dat niet vol te houden is ons advies aan het college ik hoor graag uw reactie. Voor grote risicovolle projecten, kent Rijswijk de procedureregeling Grote Projecten. De aanwijzing van een groot project vindt plaats op één of meer overwegingen. Bijvoorbeeld er is sprake van een niet routematige, grootschalige en in de tijd begrensde activiteit. Het project is politiek zeer relevant, er is sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturings- en uitvoeringsproces. Voor de VVD is op basis van deze overweging het gewenst dat het project CID/Binckhorst, Geestbrugweg herinrichting, aanpak kruising Haagweg en herinrichting Herenstraat aan te wijzen als een groot project. Daarmee kan de raad op een betere manier dit project volgen en de controlerende taak op basis van toegesneden informatie beter uitvoeren. We zullen hiervoor een motie indienen. Gaat alles dan zo slecht in Rijswijk? Nee zeker niet. Het glas is halfvol. Zo is het college succesvol met het binnenhalen van subsidies voor stadsontwikkeling en economie. Het project Flexwoningen is van start gegaan, het Woonfonds is succesvol en Rijswijk zit in de top drie van de laagste regionale woonlasten. Graag deze positie vasthouden. Beteugeling van de kosten in het Sociaal Domein heeft hoge prioriteit van wethouder Bentveld prima. Ook staat het achterstallig onderhoud in de bedrijfsvoering in de steigers. We zitten eindelijk op de berichtenbox, de website is aangepast en we investeren in een gemeentelijk wagenpark voor de toekomst. Maar we zijn er dus nog niet. Ik doe nog een paar observaties. De stad komt tot stilstand en het gaat alleen maar erger worden. De VVD schrok van de aankondiging van de wethouder dat er een plan was voor de verbetering van de doorstroming op de Beatrixlaan, maar dat bleek niet te werken. Dat kan toch niet waar zijn? Dit soort plannen willen we niet. We willen plannen die werken. Niets doen is geen optie. Bouwprojecten in onze stad hebben ook problemen. Met pijn in onze buik hebben we als de raad een project in de Bogaard moeten redden met een financiële injectie, bah. Dit is echt een eenmalige zaak en de VVD vraagt het college een plan B klaar te hebben als nog meer ontwikkelaars zich melden met dreigende bouwstops. De uitvoering van projecten door de gemeente laat soms te wensen over, to say the least. De afval in het Wilhelminapark, de witgoedregeling, afvalbakkenshow bij de uitrol het nieuwe inzamelen, verkeersreguleringen bij de aanleg WarmtelinQ. Dan zegt het college gauw de communicatie was niet goed. Als excommunicatie man word ik daar een beetje misselijk van. Nee mensen het plan zelf en de uitvoeringsstrategie inclusief de communicatie, waren niet goed doordacht of opgesteld. Als er dan iets fout loopt, treedt dan als gemeente snel op. Wacht niet op de filmpjes van een collega raadslid. Zorg voor goede proactieve en up-to-date informatie, zet daarbij hoogwaardige webcare in en ga niet wachten op berichtjes in Groot Rijswijk. Want dat is qua bereik toch niet echt het communicatiemiddel in Rijswijk. Rijswijk is de afgelopen jaren intensief bezig geweest met participatieprocessen. Ook dat kost veel inzet van ambtenaren, externe bureaus en kost dus veel geld. Maar wat zijn de resultaten? Niemand is na afloop

tevreden. De insprekers staan altijd in de rij hier. Het is de zaak hier gewoon anders tegenaan te gaan kijken. Dus voortaan een tandje minder. De processen beter organiseren met een beperkte groep van direct betrokkenen en een helder verwachtingsmanagement. Ander punt van aandacht zet aangeschafte mobiele camera's volop in en activeer het preventief fouilleren. Het laatste drama op het station Rijswijk en met de Eritrese bezoekers, toont maar weer eens aan dat dit gewoon nodig is. Ik hoor graag een reactie van het college en kom daardoor met een motie. Voorzitter ik sluit af en mag ik dat doen als één van de oudere raadsleden met een oproep aan onszelf. Ik hoop dat de werkgroep Samen naar Beter met goede voorstellen komt voor verbetering van onze werkwijze. Maar ik doe ook een dringend beroep op ons als raadsleden. Laten we vooral ook beschaafd met elkaar om blijven gaan. Geen onderbroekenlol, luisteren naar elkaar tijdens elkaars inbreng in plaats van er doorheen te praten met collega's. Niet meteen naar de pers rennen als één willekeurige bewoner zich niet happy voelt. Gun elkaar hun successen en claim niet het succes van de ander. Als we dan nieuwe regels hebben samengesteld in de werkgroep, laten we er ons dan aan houden en dat in minder vergaderingen met minder details. Dank.

De voorzitter: Hartelijk dank voor uw bijdrage mijnheer Sleddering. Dan wil ik naar voren uitnodigen de fractievoorzitter van het CDA de heer Van Enk. Mijnheer Van Enk u heeft zeven minuten.

De heer Van Enk (CDA): In één keer. Voorzitter ik wil ermee beginnen vast te stellen dat CDA in Rijswijk tot nu toe, de afgelopen jaren ook in de vorige collegeperiode van harte de bouw van nieuwe woningen heeft gesteund. Niet om onze stad coûte que coûte groter te maken, maar vooral vanwege de enorme behoefte aan nieuwe huisvesting en woningnood. Maar de ontwikkeling van het afgelopen jaar, jaren, maakt dat onze steun op dit moment niet meer vanzelfsprekend is. We hebben namelijk altijd aangedrongen op het in gelijke tred aanleggen van infrastructurele voorzieningen. Niet alleen voor de fietser of de voetganger, maar waar nodig ook voor het autoverkeer. Die voorzieningen die zijn nodig om mensen hier in Rijswijk, ook die er nu al wonen zonder overlast te laten wonen, verkeersoverlast. Die voorzieningen die ontbreken nog steeds. De rest van de stad heeft daar nu al last van en voor ons is de maat dan ook vol. Een tunnel voor de Beatrixlaan hebben we het in het verleden veel over gehad, maar ik durf er nu al bijna niet meer over te beginnen. Ik lees nu over geld voor een groene corridor, terwijl de verkeerschaos gestaag oploopt naarmate Den Haag vordert met de woningen in Zuidwest. Het gaat niet alleen om verkeerschaos overigens, maar ook om verkeersonveiligheid en asociaal verkeersgedrag door onze gemeente. Wij vinden dat dat zo niet langer kan en over dat verkeersgedrag dienen we ook een motie in waarin we het college uitnodigen om een aanpak te ontwikkelen dat gedrag tegen te gaan. Met controleacties, flicscamera's, Beter voor Rijswijk had het daar ook al over. Boetes voor onnodig geluidsoverlast, dwangsommen, opleggen van wijk- en buurtverboden. Kortom een breed pakket en daarbij ook de buurgemeenten te betrekken. Terug naar de mobiliteit. Het Rijk heeft vorig jaar miljarden verdeeld over de stadsregio's om de groeisprong in mobiliteit te bekostigen. Den Haag sleept de buit binnen voor een tramverbinding, althans het verleggen van een tramverbinding voor de Binckhorst en wat krijgt Rijswijk dan? Dat krijgt dan geld om een doorgaande weg, Geestbrugweg af te sluiten voor autoverkeer. Voor al die duizenden nieuwe huizen in en rond onze gemeente is dat tot nu toe het enige resultaat als het om autoverkeer gaat. Natuurlijk ook afstelling van verkeerslichten in de Burgemeester Elsenlaan. Vooruitlopend op ons verzoek op de bouw van die vele woningen in het Havenkwartier maar die werkt onvoldoende, dat zien we nu al. Het voornemen voor een treinstation in RijswijkBuiten maar dan wel pas over acht jaar, waarschijnlijk. De bewoners van RijswijkBuiten moeten het al jaren met één bushalte doen, tien jaar om precies te zijn. Vol trots bouwen we daar een energieneutrale woonwijk, maar wanneer komt er nu eens een serieus aanbod van verkeer van openbaar vervoer? Wat levert ons dus dat lidmaatschap van vervoerregio op per saldo? Toch helemaal niks? Waarom heffen we dit logge samenwerkingsverband waar Rotterdam en Den Haag de dienst uitmaken niet gewoon op? Laten we de keuze weer gewoon aan de

provincie. Misschien dat er dan voor ons wat meer in het vat zit. Ook om een andere reden willen we plaatsmaken met die grote locaties. Dat is namelijk dat we de grip dreigen te verliezen op de projectontwikkelaars die ons hun plannen voorschotelen voor binnenstedelijke bebouwing. Het zijn er gewoon te veel voor Rijswijk. Het aanbod van het Havenkwartier gaat voor een maximaal aantal woningen met parkeerplaatsen, maar zonder uitbreiding van toegangswegen. Het Kessler Park, De Bogaard, we proberen als gemeente wat invloed uit te oefenen op het woningtype, daar hadden we wel degelijk beleid voor ontwikkeld en ook de architectuur. Dan denk je dat dat gaat lukken en dan krijg je dus onlangs die rekening gepresenteerd als het de internationale giganten wat tegenzit. Of Rijswijk dan maar naast de rijkssubsidies wat kan bij schokken, twee miljoen. Wij vinden dat een ernstige en verkeerde ontwikkeling, zeker nu onze financiën er intussen weer zo slecht voorstaan. Daarmee kom ik op dat andere onderwerp waar al vele sprekers het over hebben gehad. Ik zal de cijfers niet herhalen, maar de vooruitzichten voor 2023 dit jaar zijn ook niet goed. De redenen zijn ons inmiddels met deze jaarrekening bekend. Maar wij vragen het college wanneer was dit slechte resultaat nu bij het college bekend? Wat was dan het moment dat de wethouder van Financiën dit college heeft aangespoord om het gigantische tekort gaan matigen? Op welk onderwerp is intussen bezuinigd en met welk financieel effect? Inderdaad ook vorige sprekers wezen erop, het voorstel vorige week nog over de pandbrigade met een structurele uitgave van zeven ton niet eens gedekt vanuit het college. Wij hebben daar met redenen tegengestemd, want we kunnen echt niet doorgaan met het uitdelen van miljoenen euro's. Aan het uitdelen van subsidies voor koelkasten, isolatiemateriaal, winterjassen, noem maar op. Want diezelfde miljoenen moeten namelijk door diezelfde inwoners van Rijswijk ook weer worden opgehoest. Sociale uitgaven zijn er wat ons betreft alleen voor hulp aan hen die dat echt nodig hebben. Via het persoonlijke contact met een bijstandsconsulent. Wat dat betreft was de besteding van twee ton aan die koelkasten die binnen vijf minuten online waren vergeven wel het dieptepunt van sociale bemoeienis door dit college. Vooraf was verzekerd er zou heel zorgvuldig per geval worden bekeken wie wat nodig had. Maar ouderen die zich netjes op tijd met hun papieren bij de balie meldden kregen helemaal niks en uitgekookte internetgebruikers hadden het complete buit van 200.000 euro binnen vijf minuten verdeeld.

De voorzitter: U heeft nog één minuut mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ondanks alle waarschuwingen vooraf in deze raad voor fraude en misbruik en dan toch doen. Wat leert het college daar nu van? Tot slot verbaast ons het gebrek aan inzicht in de Rijswijkse resultaten van de Participatiewet. Deze zou de kosten voor bijstand moeten verminderen. De jaarrekening meldt er niks over en het college weet het kennelijk niet precies, want de antwoorden leveren verwarring op. Hier is toch in 2021 heel bewust nieuw beleid op ingezet. Wat levert dat nu op? Mijn fractie is daar zeer benieuwd naar voorzitter en wij willen ook weten of het amendement wat er vaststaand besluit is van de gemeenteraad, of dat nu inderdaad is uitgevoerd. De tweede termijn komen we daar vast en zeker nog over te spreken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Enk voor uw bijdrage. Dan nodig ik mevrouw Van Nunen fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid naar voren en mevrouw Van Nunen ook u heeft zeven minuten spreektijd.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter, collegeleden en raad. Net als de wereld om ons heen staat ook Rijswijk voor grote uitdagingen. Betaalbare woning, werk waarin je gezien en gewaardeerd wordt met een passende beloning en gelijke kansen voor iedere inwoner jong en oud zijn voor de PvdA speerpunten. Evenals een sociale transitie naar duurzame energiebronnen die voor iedere beurs bereikbaar moet zijn. De jaarrekening 2022 en ook de eerste halfjaarrapportage 2023 laten geen gunstig financieel beeld zien. Maar we

moeten ons ook realiseren dat de tekorten zich vooral in één specifiek domein voordoen. De grondexploitatie RijswijkBuiten. Ernstig genoeg maar ook te verklaren door gestegen bouwkosten. De loonkostenstijging van onze ambtenaren, gewoon doorvoering van herzieningen in de cao wordt niet eens gecompenseerd door het Rijk. De PvdA pleit er sterk voor dat Rijswijk samen met andere gemeenten krachtig protesteert bij het Rijk om duidelijk te maken dat de geplande drie miljard bezuiniging op het gemeentefonds betekent dat nog meer bibliotheken en buurthuizen moeten gaan sluiten. Dat is geen optie voor de Partij van de Arbeid. Dit college heeft in haar eerste jaar laten zien een sociale koers te varen. Zo is de gemeente gestart met een omvangrijk Armoede+ beleid om naast reguliere rijksmiddelen kwetsbare inwoners te helpen met een extra pakket aan maatregelen. Een mooie opmaat naar wat nog komen gaat. Kunnen we de wethouder armoedebestrijding houden aan zijn toezegging om begin volgend jaar met een integrale aanpak armoedebestrijding te komen? Voor de Partij van de Arbeid is een brede aanpak bestaanszekerheid het uitgangspunt en dat is meer dan nodig. Onlangs is weer in diverse rapporten de alarmklok geluid, u heeft het waarschijnlijk zelf ook gelezen. Ontbijt, CV, kleren en fiets zijn voor vier op de tien kinderen een illusie kopte ook de Telegraaf. De kansenongelijkheid in Nederland is nog steeds groot bleek ook uit een onderzoek in opdracht van ABN AMRO Foundation. Voorzitter financiële armoede gaat vaak gepaard met andere problemen, waardoor mensen in een extra kwetsbare positie terechtkomen. Niet verrassend, maar wel goed om dit weer eens te lezen in een gebreed onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Ook voor Rijswijk, ook voor ons college en gemeenteraad een ware uitdaging om hiermee aan de slag te gaan. Alles hangt met alles samen. Lagere ontwikkelingskansen voor kinderen hebben gevolgen voor latere levens in inkomen en woon- en leefomgeving. Laten we de cirkel van kansenongelijkheid van vaak generatie op generatie in Rijswijk doorbreken. Er staan zeer bruikbare adviezen, ook voor lokaal niveau in genoemde rapporten. Neemt u ze ter harte? De PvdA wil in navolging van recent aangenomen beleid in de gemeente Den Haag u vragen om voorschoude taalprogramma's zonder eigen bijdrage aan te bieden aan kinderen met indicatie uit gezinnen met lage ouderinkomens. Ieder kind verdient een goede start in groep één. Het moet niet uitmaken of je in Den Haag of in Rijswijk woont. We dienen daarom een motie en stellen u hierbij voor dekking te zoeken in de begroting 2024 uit de bijzondere bijstand uit Sociaal Domein of armoedebestrijding. Met de eerste fase flexwooncentrum op de Lange Kleiweg hebben we een mooie stap gezet om diverse groepen woningzoekenden woonruimte te bieden. Morgen wordt Hof van Elsenburg officieel geopend. Voorzitter maar alleen een dak boven je hoofd maakt van je woonplek nog geen volwaardige leefomgeving. De PvdA pleit ervoor om de tijdelijke bewoners van Hof van Elsenburg echt deel uit te laten maken van onze gemeenschap. Begeleid statushouders daarom al tijdens het inburgeringstraject snel naar werk. Laat kinderen deelnemen aan sport en cultuur. Laten we andere tijdelijke inwoners van het wijkje de nodige begeleiding bieden om de draad van hun leven weer op te pakken. De pilot startbaan in enkele gemeenten is een mooi voorbeeld hoe statushouders snel kunnen integreren op de arbeidsmarkt en meer dan dat. U staat hier positief in. Maar welke initiatieven neemt onze gemeente nu eigenlijk? We ontvangen graag snel inval. Anders komt onze fractie met een eigen initiatief in het najaar. Zijn alle flexwoningen overigens op dit moment bezet op het terrein? Graag uw reactie. In het coalitieakkoord heeft u de ambitie op papier gezet om dertig procent sociale woningvoorraad te realiseren. Te realiseren zeg ik heel nadrukkelijk omdat onze gemeente op dit moment door de grote nieuwbouwprojecten zonder sociale huurwoningen op termijn steeds verder van de dertig procent komt af te staan. Op PvdA vragen hierover werd ambtelijk geantwoord dat we bij ongewijzigd beleid rond 2030 op 24 procent sociale woning uitkomen. Daarom onze vraag wanneer mogen van uw plannen verwachten om deze daling een halt toe te roepen? Wanneer bent u van plan nieuwe locaties sociale woningbouw aan de raad voor te leggen? We dienen dan ook van harte samen met GroenLinks en D66 de motie Visie op volkshuisvesting in. Voor de goede orde, het gaat ook om woningen voor mensen met een jaarsalaris van 45.000 euro middeninkomens dus. Ook zijn we benieuwd naar de woonbehoefte van woningzoekenden in Rijswijk, dit met het oog op de vele appartementen van ongeveer zeventig tot negentig

vierkante meter die worden gebouwd. Wanneer kunnen we hierover een notitie verwachten? Ook vragen we ons af hoeveel Rijswijkse corporatiewoningen vrij zijn gekomen bij de realisatie van de honderd woningen in het Woonfonds. Is de verwachting waargemaakt? Graag uw reactie. Voorzitter onze jeugd- en jongerenwerk heeft dit jaar een mooie boost gekregen door de opening van een jongerenhonk bij Welzijn Rijswijk. De motie van PvdA en Wij. Rijswijk om ook in RijswijkBuiten Hoekpolder een voorziening voor jongeren te realiseren wacht nog op uitvoering. Wanneer kunnen we hierover plannen verwachten? Wie een kijkje neemt bij onze jongeren ...

De voorzitter: Uw laatste minuut gaat in mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): jeugd- en jongerencentrum Don Bosco neemt, wie daar een kijkje neemt kan zien hoeveel verschillende doelgroepen zij in hun activiteiten meenemen. Kinderen en volwassenen zonder, maar ook met beperking. Het steekt ons dat deze instelling juist in deze financieel pittige tijd met projectsubsidies haar activiteiten moet bekostigen. Met steeds onzekerheid of ze het financieel redden. Voorzitter wij vinden dat Don Bosco een betere positie verdient en dienen daarom met GroenLinks een motie in om de gemeenten op te roepen om met Don Bosco een meerjarenplan op te stellen. Sluiten ons aan trouwens bij de opmerking van de fractievoorzitter van D66 om ook breder te kijken naar andere instellingen. Voorzitter voor de PvdA liggen er nog veel meer uitdagingen voor Rijswijk, te veel om op te noemen binnen deze eerste termijn. Wij zullen in ieder geval iedere dag keihard samen met inwoners werken aan een meer diverse, sociale en duurzame gemeente waarvoor iedereen een plek is om zich thuis te voelen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van Nunen. Dan nodig ik graag mevrouw Harmsen fractievoorzitter van de ChristenUnie naar voren. Mevrouw Harmsen u heeft zes minuten spreektijd.

Mevrouw Harmsen (CU): Geachte voorzitter, ik ga in dit Kaderdebat mij concentreren op drie punten, maar voor ik hieraan begin wil ik me wel scharen in het koor van de raad dat we tegen een heel ander kosten- en batenplaatje aankijken dan een jaar geleden. We stevenen af op een financieel onverantwoorde uitkomst in 2026. Het is nodig dat wij raadsbreed en op tijd kijken naar waar wij harde keuzes moeten maken. Kunnen en moeten maken. We dienen samen die motie Rijswijk financieel gezond in, om samen dat inzicht te krijgen en die harde keuzes te maken. Zoals ik al zei ik beperk mij tot drie punten voor de ChristenUnie. 1. De kapitale baten van vluchtelingenopvang, 2. Het vergroten van sociaal kapitaal en 3. Klimaatkosten onder controle. Mijn eerste punt is een mooi batenplaatje voor onze gemeente. We hebben donderdag een heldere presentatie gekregen als raad over de landelijke spreidingswet en de baten die vluchtelingenopvang bieden indien wij na het ingang van die spreidingswet vrijwillig vluchtelingenopvang. Laat ik nog even verder praktisch maken voor Rijswijk. De verbreding van de A4 gaat de komende jaren niet door. Het terrein Hof van Elsenburg is ongeveer nu geopend, maar het gaat binnenkort ook weer dicht over anderhalf jaar. Dan is het niet meer nodig voor de werkzaamheden en ook niet meer als tijdelijk flexwooncentrum. Verder zijn en waren we er allemaal trots op dat we eerder netjes vluchtelingen en statushouders hebben opgevangen op die plek. We zouden dat weer kunnen gaan doen. Het Hof kan best een mix worden van vluchtelingen en bijvoorbeeld spoedzoekers. Naast het duurzame flexwooncentrum dat aan de andere kant van de Plaspoelpolder komt. Nu hoor ik al denken, vluchtelingen dat is niet zo erg maar de grootste grief van de raad tegen het azc was gebrek aan communicatie van het COA en het gevoel constant voor het blok te worden gezet. In de nieuwe regeling van spreidingswet kunnen we zelf de regie en controle houden over de hoeveelheid vluchtelingen die wij toelaten. We hebben al bewezen dat we dat als stad uitstekend kunnen doen vluchtelingenopvang en hebben daar veel complimenten over gehad. Mochten wij vierhonderd vluchtelingen opvangen, dan verdienen wij behalve die complimenten één miljoen euro schoon in het handje iedere twee jaar, veel geld. We hoeven als

raad nog niet te beslissen hierover. We hebben ruim een jaar de tijd. Nogmaals het coalitieakkoord rept met geen woord hierover. Ik zie dus genoeg mogelijkheden voor een goed gesprek als gehele raad hierover te beginnen vandaag. Ik hoor graag uw eerste reacties. Mijn tweede punt gaat over sociaal kapitaal. We stevenen in Rijswijk niet alleen af op een slecht financieel plaatje in 2026, we moeten ook moeite doen om Rijswijk leefbaar te houden en mensen de mogelijkheid te geven elkaar te ontmoeten, voor elkaar te zorgen. Voorzitter er is wat onrust.

De voorzitter: Wilt u met aandacht naar elkaar luisteren? Stilte graag. Ik wil graag alle aandacht van mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen (CU): Dank u wel voorzitter. Voor elkaar te zorgen en elkaar te ontmoeten. Zogezegd sociaal kapitaal op te bouwen in onze stad. Dat is niet zo makkelijk in een stad met zeventig procent hoogbouw en waar dertig procent van onze inwoners schulden heeft. We moeten als we nu nog iets gaan bouwen goed rekening houden met onze doorgaande vergrijzing en toegankelijker gaan bouwen. Maar ook we moeten onze inwoners een ommetje in het groen en hun burens tegen kunnen laten komen. Iedere buurt heeft een buurtkamer nodig waar men elkaar ontmoet en een sociaal kapitaal opbouwt met elkaar. Het laatst aangenomen amendement van de VVD over de buurtkamer in The Orchard past daar goed bij en we hopen op een verdere goede samenwerking en steun om dit ook in andere buurten te organiseren, onder andere met de VVD. Moties die ingaan op dit sociaal kapitaal steunen wij daarom ook van harte. Het derde punt. Wat ik wil noemen is het klimaat. Dat is niet muziek die later klinkt dat is nu al aan de hand. Het kost ons nu Anno Domini 2023 al ontzettend veel klimaatverandering. Het aantal hittegolven is toegenomen en Rijswijk is nog niet klaar hiervoor. We hebben als lokale politiek vooral invloed op onze hoogbouw, vve's en fietspaden. En een verlaging van het krediet op fietspaden viel al op, daar komen we het najaar nog op terug en we sluiten ons aan bij de vraag van D66 erover. Maar ik ga nu vooral in op het controle krijgen op onze klimaatmaatregelen en daarom dienen wij mede deze duurzaamheidsmonitor motie in. Die ons als raad de controlemogelijkheden geeft om na te gaan hoever we staan met onze klimaatmaatregelen, of we voldoende tempo maken met elkaar. Die motor brengt integraal in beeld hoe Rijswijk ervoor staat als het gaat om verduurzaming. Deze duurzaamheidsmonitor is te vullen met indicatoren die aansluiten bij bestaand, lokaal beleid waar wij grip op hebben. Die monitors te zien als een groeimodel en volgend jaar juni zou er een eerste proeve aan de raad gestuurd kunnen worden. Binnen de gelden die beschikbaar zijn voor duurzaamheidsprogramma's zou eenmalig tien K en structureel vijfduizend euro beschikbaar gesteld moeten worden voor de duurzaamheidsmonitor. Dat waren mijn drie punten. Ik dank u wel voor het woord.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Harmsen en u bent ook mooi binnen uw spreektijd gebleven. Dan wil ik naar voren uitnodigen de fractievoorzitter van de Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid de heer El Majjaoui. Aan u het woord en u heeft ook zes minuten spreektijd.

De heer El Majjaoui (PG&R): Geachte raad, geacht college, geachte voorzitter. Voor ons ligt de jaarrekening en helaas beschrijft dit rapport geen vrolijk financieel beeld, maar weergeeft het de harde realiteit. Voorzitter maar liefst 11,6 miljoen euro in de min. Echter gezien de ontwikkelingen van de afgelopen periode hadden wij deze cijfers min of meer zien aankomen. Coronacrisis net achter de rug, oorlog in onze achtertuin, in deze crisis oplopende inflatie. Ja voorzitter de gemeente krijgt hier het in financieel opzicht ook zwaar te verduren. Maar als u verder induikt in de financiële paragraaf, dan komt u erachter dat de grondexploitatie RijswijkBuiten GREX toch de boosdoener is. Voorzitter ik ben geen econoom, noch projectontwikkelaar, maar als ik mijn boerengezond verstand gebruik, dan kan ik maar één ding concluderen dat het probleem met betrekking tot dit begrotingstekort structureel in die hoek ligt. Hoe kan dat dat de bouwgronden overal in

Nederland in waarde stijgen, behalve in Rijswijk? Hoe kan dat dat de woningen nog steeds relatief in waarde stijgen en soms bijna onbetaalbaar zijn voor een gewone burger? Terwijl de dalende trend in de grondprijzen zich voortzet. Vraag voorzitter is er toch geen sprake van een monopolistische positie? Wordt deze dan niet in stand gehouden door de projectontwikkelaar? Worden de prijzen hierdoor dan ook niet beïnvloed? De gemeente lijdt financieel verlies, maar de bouwgronden worden doorverkocht met een behoorlijke winstmarge ten gunste van de projectontwikkelaar. Uiteindelijk betaalt de burger of de consument de hoofdprijs voor zijn toekomstige woning. Een wijk die nota bene volledig zonder gasaansluiting is gebouwd, waarbij de woningen geheel verduurzaamd zijn. Zouden we kunnen verwachten dat dit juist gunstig is voor een hoge economische rendement en dat in tegenstelling van de reguliere woningbouw? Ook mijns inziens zijn er allerlei stimuleringsvormen vanuit de overheid beschikbaar, waaronder bijvoorbeeld het Programma Aardgasvrije Wijken. Met deze subsidie zouden de bouwkosten naar beneden gedrukt kunnen worden. Voorzitter ik vraag het college via u hoeveel projectontwikkelaars houden zich bezig met dit project en de woningbouw in RijswijkBuiten? Hebben zich andere projectontwikkelaars aangemeld in deze periode? Heeft u onderzocht of er andere vormen van uitbestedingen zijn waarbij kosten bespaard kunnen worden? Volgt u ook de marktontwikkelingen met een brede visie en strategie? Als er toch sprake is van een monopolistische positie, gaat u deze dan doorbreken? Op dit moment is de financiële situatie van de gemeente gelukkig nog gezond, maar voor hoe lang voorzitter? Waarom moeten onze inwoners steeds maar weer meebetalen aan de verliezen die veroorzaakt zijn door deze grondexploitaties? Welke maatregelen gaat u treffen om de afwenteling op onze burgers te doen stoppen? De gemeente dient in deze situatie haar verantwoordelijkheid te nemen. Ondanks de financiële tegenslagen dient de gemeente onze samenleving zo goed als mogelijk te blijven bedienen. Ja voorzitter de uitgaven die noodzakelijk zijn, moeten uiteraard hun doorgang kunnen blijven vinden. Onze inwoners mogen hierbij geen nadeel ondervinden en ja voorzitter, er moet ook bezuinigd worden. Een bezuinigingstraject hoort er nu eenmaal bij. Ik vraag u welke maatregelen gaat u treffen zonder de inwoners daarbij te benadelen? Aan welke knopen wilt u gaan draaien om Rijswijk weer financieel gezonder te maken? Voorzitter, we hebben te maken met verschillende maatschappelijke ontwikkelingen, toenemende complexiteit van de samenleving, groeiende achterstanden en ongelijkheden tussen groepen mensen. Toename van kwetsbare mensen in wijken, tekorten in zorgkosten, personeel, als ook gebrek aan woningen. Een deel van deze complexiteit is te wijten door gebrek aan perspectief. Om perspectief te bieden is arbeid een voor de hand liggend middel om het sociale welbevinden van onze inwoners te kunnen bevorderen. Ook is dit uit verschillende onderzoeken gebleken. Zoals nu bekend is kampen we met een enorm personeelstekort en dan in alle branches. Daarom pleit ik, onze fractie in dit geval, ervoor om de vijver waarin gevist wordt uit te breiden en vooral met Nederlanders met een migratieachtergrond. Daar ligt heel veel potentie met mijns inziens nog steeds beperkt wordt benut. Ook moet ik helaas constateren dat het nog steeds heel moeilijk is om carrière te maken en je ambities na te jagen als Nederlander met een migratieachterhoofd. Dit blijkt tevens uit verschillend onderzoeken, ook recent onderzoek. Ook voor de Nederlanders deze Nederlands is het werk het beste middel om in alle opzichten mee te kunnen draaien in de samenleving. Een gezonde samenleving is gebaat bij rechtvaardigheid, gelijke kansen en het tegengaan van uitsluiting. Eenieder ongeacht wie, dient de kans te krijgen om zijn of haar verantwoordelijkheid te tonen. Eveneens de ruimte te krijgen om zijn of haar verborgen talenten te kunnen ontplooien en tot uiting te laten komen. Daarom is de meerwaarde en de noodzaak van diversiteit en inclusie juist op de krappe arbeidsmarkt vlot te kunnen trekken en te zorgen voor beter aansluitende arbeidsmarkt. Daarnaast is natuurlijk een morele en maatschappelijke businesscase in het kader van duurzaamheid en het vergroten van de maatschappelijke waarde. Dit kan echter alleen bereikt worden als hierop aangestuurd wordt met behulp van beleid of kaders. Onze fractie heeft daarom samen met andere fracties een motie ingediend genaamd Gemeentelijk diversiteit en inclusiebeleid tot norm te maken. Met het doel om diversiteit en inclusie te bevorderen bij onze partners, deelnemers, aangesloten organisaties waarbij de gemeente haar voortrekkersrol blijft behouden.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer El Majaoui. Dan zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van uw raad. Stel ik voor de vergadering te schorsen met vijftien minuten. Dus dan gaan wij door over vijftien minuten.

SCHORSING

Dames en heren, wilt u plaatsnemen? Ik wil graag het woord geven aan wethouder Werner Van Damme als eerste. Mijnheer Van Damme aan u het woord. Ik vraag stilte in de zaal en alle aandacht voor de heer Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Dank u wel voorzitter en dank ook aan de raad en ik heb met het hele college met interesse en belangstelling geluisterd naar alle verschillende bijdragen. Goed om te zien en ook om te horen dat u allemaal het beste voor heeft met onze mooie gemeente. Daar wil ik ook even graag op inhaken door even in te zoomen wat we toch een beetje hebben bereikt met elkaar. We zijn gestart aan die gezonde groei van onze stad Rijswijk. Een groei waarbij we het Rijswijkse DNA willen behouden en uitbouwen. Het bestaande met het nieuwe willen verbinden, zonder het oorspronkelijke uit het oog te verliezen. Samenwerken echt de kracht van Rijswijk. Samen met de inwoners, met uw raad, partners in de stad en onze ambtelijke organisatie bouwen we verder aan een prettiger en veiliger thuis voor wie er woont, werkt en verblijft. Want die stad besturen doe je dus niet alleen. Het afgelopen jaar hebben we echt letterlijk gebouwd aan Rijswijk. Zo werden er flexwoningen aan het Hof van Elsenburg opgeleverd, u heeft er al aan gerefereerd. Dat heeft 67 woningen opgeleverd. Daarnaast hebben we oog gehad voor de middenhuur met het Woonfonds, is ook al benoemd. Honderd woningen speciaal voor middeninkomens, waarmee we de doorstroming op de woningmarkt hebben bevorderd. We bouwen echt aan een stad waar we ontmoetingen bevorderen en hechten daarbij aan waarde van sport en speelvoorzieningen en natuur. Stanislas Beweeg heeft ook al iemand genoemd volgens mij en mocht zich dit jaar tot sportiefste school van Nederland noemen. Ook zijn we een hele speelvriendelijke stad dat we daarbij in een verkiezing derde zijn geworden. Dit doen we met behoud van de groene omgeving die Rijswijk typeert. Zo hebben we de afgelopen jaar tweeduizend nieuwe bomen geplant om het groene karakter van Rijswijk te behouden en de biodiversiteit versterken. Dus die gezonde groei zet de komende jaren op allerlei manieren door. Rijswijk blijft een aantrekkelijke en voor bestaande en nieuwe inwoners, ondernemers en bedrijven. We ontvangen nieuwe inwoners tegenwoordig met een welkom in Rijswijk pakket en bij geboortes is het rompertje een klassieker inmiddels. We zorgen voor goede dienstverlening, digitaal persoonlijk waar het moet. Eindelijk zitten we op die berichtenbox en zijn we aan de slag met die website. De Rijswijk Werkwijs koppelt werkgevers aan werkzoekenden juist ook om inwoners met een afstand tot arbeidsmarkten te helpen. Waar je als inwoner woont, werkt, staat of gaat, stopt niet bij onze gemeentegrens. Dus daarom werken we verder aan onze sterke positie in de regio. We spelen in op wat er de komende tijd vanuit de regio en landelijk op ons afkomt. We gaan verder aan de slag met de verkeersveiligheid en mobiliteit. En de energietransitie, veiligheid en leefbaarheid, met mijn collega-wethouders zullen daar nog op ingaan. We blijven ons zagezegd onverkort inzetten voor onze stad en de gezonde groei van Rijswijk. Dat betekent ook dat je qua financiën wendbaar en weerbaar moet blijven. Heb ik in de begrotingsbehandeling met u over gesproken en de financiële toestand van de gemeente. Ik hoor wat alarmerende berichten, maar die is gewoon robuust te noemen. Ik heb u gisteren nog het accountsverslag kunnen toesturen en daarin staan echt positieve geluiden, ook over de doorontwikkeling die we met de organisatie meemaken. Nog wel even over die min in 2022 is natuurlijk een groot deel veroorzaakt door de GREX. De GREX is een verliesvoorziening, dus dat is niet een investering maar een verliesvoorziening. Waar we ook gewoon over hebben geïnformeerd in een raadsinformatieavond in april, waar we ook over hebben gedebatteerd in april. Het is ook zo dat er dus een aantal bedragen vanuit het Rijk gedurende het jaar komt.

Dus in december hebben we de energietoeslag ontvangen. Dat betekent dat we die niet meer hebben kunnen uitgeven. Dus die hevelen dan over na 2023, dus het dempt het tekort in 2022, maar het drukt wel op de tekort in 23. Met de budgetoverheveling, brief van 30 maart, heb ik u daar ook over transparant geïnformeerd, of in ieder geval het college heeft ons daarover geïnformeerd. Dus de verlies in 22 valt toch ook te zien als incidentele ontwikkelingen en zo ziet de accountant dat ook. Zo is dat door de accountant dus ook bevestigd. De schuldquote is verbeterd in 2022. We maken echt een stap richting de gestelde signaalwaarden van de VNG. De solvabiliteit is stabiel. Dat is ook een conclusie van de accountant. De solvabiliteit blijft daardoor boven de signaalwaarde. De lastendruk in de gemeente ten opzichte van het landelijk gemiddelde bedraagt 99,9 procent. Dus de woonlasten in Rijswijk liggen hiermee lager dan het landelijk gemiddelde. Inderdaad mijnheer Sleddering we zitten in de top drie van laagste woonlasten in de regio. Daar blijven we ons natuurlijk ook voor inzetten. Dan u wekt de suggestie dat u daardoor verkeerd geïnformeerd bent. Vooral de suggestie komt vanuit Wij. begreep ik en het CDA. Maar voor de GREX hebben we u op tijd geïnformeerd met een informatieavond en een debat. Het Huis van de stad extra kredietaanvraag is ook met een informatieavond of een sessie geweest. Eerder in het jaar bent u nog uitgebreid geïnformeerd over bepaalde juridische risico's die er lopen waar ook een verliesvoorziening is geïnformeerd. Daarnaast hebben we gewoon de procedure dat bij afwijking van beleid zonder dat daar een besluit over moet worden genomen van de raad, het gewoon via de halfjaarrapportages en de tussenrapportage loopt. Dus ik herken mij echt totaal niet in het beeld wat u schetst dat u onvoldoende bent geïnformeerd. Ik kan op basis van het accountsverslag wel stellen dat de financiële positie van de gemeente gezond is. De weerstandratio is weliswaar gezakt, maar nog steeds ruim voldoende gekwalificeerd. Natuurlijk moeten we daarbij kijken naar de toekomst en ook waar we nu staan. Het is zo dat we dus een budgetoverheveling hebben gehad. De cao-compensatie is niet doorgekomen, toch een 3,1 miljoen. Dat betekent inderdaad dat we nu maatregelen moeten nemen, die zijn we ook aan het nemen. Vandaag nog zijn we de aanvullende subsidievoorwaarden hebben we vastgesteld in het college met een subsidieplafond erin. Dus op die manier gaan we de toekomst in waarbij we, ik kan u verzekeren dat we voor 2024 een sluitende begroting gaan opleveren. In 2025 noteren we plus. En 2026, ik heb er al vaker mee over gedebatteerd, dat is gewoon echt een probleem wat niet alleen Rijswijks is, maar wat gewoon heel breed Nederlands is. We hebben het kunnen zien op de ALV van de VNG, we hebben het kunnen zien, je hoort het overal. Ik trek ook samen met andere gemeenten op om daar stevig een statement te maken, ook richting in het Rijk. Dat is geen actie voeren, maar dat is gewoon constructief met elkaar in overleg om te bouwen aan een gezond, toekomstbestendig Rijswijk en toekomstbestendig Nederland. Dus als ik uw motie zo mag lezen van D66 en consorten zie ik dat als een enorme steun in de rug om met die motie de gesprekken met het Rijk voort te zetten. Dat doen we ook in M50-verband overigens. We zijn nu natuurlijk wel op basis van de bevindingen strakker gaan kijken hoe zit dat dan met die plannen die langskomen? We hebben echt dat digitale dashboard wat we nu echt in leven hebben, kunnen we zo redelijk makkelijk oproepen om de financiële toestand in de gaten te houden. Dat gebruiken we ook bij de besluitvormingen in het college. Zonder gedekt besluit geven we geen geld meer uit. Alleen met een gedekt plan komt er een uitgave aan. Voor wat betreft de lage lasten wat de VVD ... ik interpreteer uw motie zo dat het een oproep is om gewoon in de gestelde kaders van de kadernota aan de gang te gaan. Dat betekent dus dat we met een CPI-index werken van 3,1 procent. Zoals we al eerder met uw raad hebben afgesproken, als het gaat om de bestemmingsheffingen, dan werken we gewoon met zoveel mogelijk met kostendekkend tarieven. Ik had nog een klein vraagje ook vanuit, het woord klant. In het forum bent u er ook al op ingegaan de heer Van 't Eind en ja inderdaad ik zou daar bij de eerste halfjaarrapportage op terugkomen, maar heb ik niet gedaan want er zijn geen financiële consequenties aan verbonden. Dat ontsloeg me niet van de verplichting om daar wel op terug te komen. Dat heb ik mondeling gedaan bij het forum dus ik ga dat nu nog een keer mondeling doen. Maar ik zal daar ook nog op komen bij de tweede halfjaarrapportage. Kijk, we maken eerste oude formulieren op waar je wel wordt verwezen naar klantcontactcentrum, want dat is duurzaam en zuinig omgegaan met je materiaal.

We hebben inmiddels een prijsvraag uitgezet binnen het team hoe het KCC een andere naam kan krijgen. Op die manier zullen we als we gaan verhuizen naar het Huis van de stad er echt voor zorgen dat dat woord verdwijnt. Dat kan ik u verzekeren. Dan denk ik dat ik zo op deze manier even samenvattend kan besluiten dat we echt op koers zitten voor een behoud van een financieel neutraal profiel. Dat het dus voor de komende twee jaar goed lukt om de financiën rond te krijgen en dat 2026 dus een uitdaging is. Maar we zijn echt op weg naar een gezonde groei van Rijswijk en voorzitter dat is wat mij betreft voor zover de eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Van Damme. Dan geef ik graag het woord aan wethouder mevrouw Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Voorzitter dank. Het is toch een mooi verjaardagscadeau om samen met alle volksvertegenwoordigers van Rijswijk te vieren mijn verjaardag vandaag. Voorzitter ik ga de vragen af die mij gesteld zijn door de raadsleden al hier. Om te starten met de vragen scenario's voor de Marimba Hal wanneer komen die naar de raad? Het voorstel komt in Q4 naar de raad zoals ik met u heb afgesproken tijdens de behandeling van vorige stukken. Voorzitter er is mij gevraagd hoe het zit met de tegenprestatie. Ook daar heb ik volgens mij vorig forum het één en ander over gezegd. Daar komen twee raadsinformatiebrieven uw kant op. In eerste instantie over de maatschappelijke participatie. Maatschappelijke participatie heeft in die zin dezelfde uitgangspunt als de tegenprestatie. Alleen doe je dat net even op een andere manier. In plaats van dat je mensen dwingt, zoals ze in Rotterdam kappers hebben gedwongen om papier te prikken. Doen we dat hier anders door te kijken wat kan je en wat vind je leuk. Om iemand gewoon duurzaam naar een baan te begeleiden en niet binnen een paar weken weer kwijtraken terug die bijstandscarrousel in en daarna weer opnieuw te moeten beginnen. Zoals gezegd komt er een raadsinformatiebrief over de voortgang van de maatschappelijke participatie. Vanmorgen vastgesteld in het college dus ik denk dat die vrijdag bij u op de tafel ligt. Na de eerste screening van de eerste 229 mensen, die hebben echt een persoonlijk gesprek gehad met de participatieconsulenten. Daarmee kijk ik ook met een schuin oog naar de heer Van Enk, zijn daar 77 direct geactiveerd die wat aan het doen zijn. Dus ik denk dat ik daar trots op mag zijn dat we dat tot nu toe al hebben bereikt sinds de invoering hiervan. Voorzitter er is mij gevraagd door meerdere partijen hoe het staat met het accommodatiebeleid en wanneer dat naar de raad komt. Er is onlangs een raadsinformatiebrief kant op gestuurd rondom de verduurzaming van onze maatschappelijke accommodaties. Die staat naar mijn weten geagendeerd voor na de zomer. Dat doe ik samen met mijn collega Duurzaamheid Mark Wit. In Q2 2024 komt de rest van het plan naar de raad rondom het accommodatiebeleid, ook de bijbehorende financiën. Dat staat allemaal in die brief met een bijbehorende agenda. Voorzitter D66 die heeft een aantal vragen gesteld in de zin van hoe zorgen we voor voldoende plekken op middelbare scholen, maar volgens mij op scholen in het algemeen. Middelbare scholen daar hebben we namelijk als gemeente niet echt invloed op. Schoolbesturen moeten die scholen willen openen en die moeten ze dan ook nog eens willen openen in onze gemeente. Natuurlijk ontvang ik hen wel met open armen als dat gesprek op tafel ligt. Dan moeten ook de andere schoolbesturen die hier hun taken uitvoeren het daar nog eens een keer mee eens zijn. Zo werkt die wet. Dat moeten ze dan met elkaar bekokstoven en uitvechten. Volgens mij heeft ook zelfs daar de provincie nog een stem in. Maar als er een schoolbestuur is die hier een nieuwe school zou willen stichten, een nieuwe middelbare school zou willen stichten, dan moeten ze in overleg met alle schoolbesturen in onze regio. Daar overeenstemming zoeken en dan komen ze veelal even bij mij langs op bezoek. Wat betreft de basisscholen denk ik dat u het bericht wel bereikt heeft dat we een haalbaarheidsonderzoek doen naar de uitbreiding van de Piramideschool en dat we een school willen gaan bouwen in Pasgeld, waar ik en ook het desbetreffende schoolbestuur erg blij mee is. Voorzitter er is mij gevraagd hoe het zit met de ventilatie op de scholen en waarom dat geld niet is uitgegeven. Dat is door ook meerdere fracties is dat de revue gepasseerd, maar dat betreft een SUIV-regeling, dat is ook zo'n fantastische afkorting van het Rijk. Maar die regeling is aangevraagd

door het Vredenburg College hier in Rijswijk en daar is een bedrag aan subsidie aan toegekend. Dat bedrag bedraagt 210.000 euro. De school is alleen nog bezig met de voorbereiding voor de uit te voeren werkzaamheden. Dus zodra dat kan starten dan kunnen wij dat geld aan hen verstrekken. Dus we wachten ook op het Vredenburg College. Voorzitter er is mij nog gevraagd wat doen we nu eigenlijk met die Energy Cave of wat doen we daarmee? Als gevolg van de coronapandemie hebben leerlingen in de bovenbouw van het voortgezet onderwijs zeer beperkte mogelijkheden gehad voor studiekeuzeoriëntatie in de voorgaande twee jaren. Om die leerlingen extra ondersteuning te bieden, hebben we JINC in het leven geroepen hier. Dat is een samenwerkingspartner van de gemeente. Ruim duizend Rijswijkse leerlingen hebben daardoor kennisgemaakt met verschillende Rijswijkse bedrijven. Ten aanzien van techniekonderwijs en de maatschappelijke opgave voor de energietransitie, wordt een groot deel van de ambities en activiteiten onder andere geborgd in het programma van de Energy Cave. Daar komen schoolexcursies, masterclasses voor het voortgezet onderwijs, maar ook voor het middelbaar beroepsonderwijs. Daar hebben we het afgelopen schooljaar meer dan 250 leerlingen hebben we die mogen ontvangen en mogen rondleiden. Daarnaast heeft begin dit jaar de MRDH ook een cofinanciering toegekend aan de gemeente voor de doorontwikkeling van de Energy Cave. Dat is twee keer 250.000 euro op voorwaarde dat een onderwijsinstelling zich langdurig gaat verbinden aan de Energy Cave. Momenteel worden daar vooral dus rondleidingen, masterclasses en excursies gegeven. Vorige maand is er een nieuwe directeur gestart die de opdracht heeft om de invulling van de Cave het komende half jaar nog verder vorm te gaan geven. Dus ik hoop u daar binnenkort weer verder over te informeren. U heeft gevraagd hoe monitoren we de wachtlijsten bij de jeugd? Daar hebben we een contractmanager voor via het servicebureau. Die heeft ook al vaker de revue gepasseerd bij het Forum Samenleving, maar daar wordt heel erg gestuurd op samenwerking allereerst. Maar ook op als we zien dat er ineens langdurige contracten zijn, of kinderen die zes maanden in de jeugdzorg zouden moeten zitten en ineens een aanvraag krijgen voor twaalf maanden. Gaan we daarover in gesprek hoe dat komt, waardoor dat zo is et cetera. Daarmee monitoren we dus ook de wachtlijsten indirect. Voorzitter het plan voor het onderhoud maatschappelijk vastgoed heb ik al besproken. Dan heb ik nog wel een motie van de partij D66. Die motie die is gericht op bouwen aan de toekomst. Ik wil beginnen met het feit dat de motie denk ik volgens het college overbodig is. Dat heeft te maken met het feit dat de locatiescan is uitgevoerd, maar ik en anderen in het college worden daar nog over geïnformeerd. Dus de ambtenarij is daar wel over geïnformeerd ik nog niet. Maar de locaties zijn dus in beeld en over de functies van die locaties wordt nog gediscussieerd. Half november bent u aan de beurt en wordt u over die uitkomst geïnformeerd. U heeft aangegeven begin 2024 met een kaart of lijst indicatief aan te geven waar in Rijswijk we woningen kunnen bouwen met een plus. We hebben vanuit Rijswijk een woonzorgtafel, die is geïnitieerd door de woningbouwcorporaties en allerlei zorgpartijen. Dus daar ben ik heel trots op en samen met mijn collega Van Malsen denk ik ook. Daar is een verkenning gaande voor kansrijke locaties voor wonen met een plus. Er is een kaart en een lijst van zes kansrijke locaties waarbij we ruim zevenhonderd woningen met een plus kunnen realiseren. In de Woonzorgvisie is ook opgenomen dat de realisatie van kleinschalige woonvormen benut kan worden door middel van subsidiemogelijkheden. Als laatste voor half november 2023 de raad te informeren over de voortgang van het uitvoeringsprogramma. In Q3 wordt er gewerkt aan een voortgangsdocument rondom het uitvoeringsprogramma van de Woonzorgvisie. U zal dan ook in november 2023 geïnformeerd worden over de voortgang via een raadsinformatiebrief die u natuurlijk vrij staat te agenderen tegen die tijd. Voorzitter tot zover de vragen die ik had in eerste termijn bij mijn weten. Excuus excuus. Nee, ik vergeet er een. Ik heb er een motie van de Partij van de Arbeid niet onbelangrijk. Geen financiële drempels voor deelname aan voorschoolse peuteropvang. Ik heb die motie uiteraard een aantal keren gelezen en dat is vanmiddag ook al de revue gepasseerd door de heer Sleddering. Geld is enerzijds, maar een onderzoek doen, een beroep doen op de niet al te rianten capaciteiten die hier hebben kost natuurlijk ook wel wat. Als ik ga zeggen ja we gaan dat onderzoek doen, dan ontstaat er een verwachtingspatroon tussen u en mij. Dus dat neem ik mee in de

overweging. Ik heb geen signalen vanuit de Rijswijkse samenleving dat de 19,20 euro die ze nu zouden moeten betalen een te hoge drempel zou zijn. Er zijn geen ouders dan wel verzorgers bekend die om die reden geen gebruik maken van deze mogelijkheid. Ik heb gister nog contact gehad met de directeur van Kinderopvang Morgen. Daar hebben we ook samen besproken dat er ruim tachtig procent dekking is van onze kinderen die naar de voorschool, kinderopvang, dan wel peuterspeelzaal. Dus we hebben een gigantisch bereik in vergelijking met onze buurgemeente Den Haag, die dit natuurlijk heeft ingevoerd, want daar komt dit enigszins vandaan. Het feit dat ouders en verzorgers hier een klein bedrag in Rijswijk moeten betalen, die 19,20 euro voor een peuter. Dat betekent ook dat het iets minder vrijblijvend is. Want gratis deelname dat werkt ook vrijblijvendheid in de hand. Dan denken ouders goed vandaag heb ik even geen zin om mijn kind te brengen dus ik doe het gewoon niet. Terwijl als je die 19,20 euro hebt betaald dan doe je dat wel. De motie zegt daar iets over, u geeft aan dat kan gemonitord worden door bijvoorbeeld het CJG. Maar ook dat vraagt wel weer iets van de medewerkers van het CJG, dan wel de JGZ. Over die mogelijke financiële gevolgen daar kan ik niet veel meer over zeggen. Dat zou, als de raad de motie wel aanneemt vanavond, dat zou als we dat gaan doen uit onderzoek moeten blijken. De dekking die door de indieners van de motie is aangegeven of die realistisch is. Tegelijkertijd zou ik u nog wel iets willen meegeven en dat is toch, er wordt een pilot gedraaid momenteel in Den Haag. Niet om in de afwachting te zitten, maar ik zou u toch willen verzoeken om even te kijken wat dat nu gaat opleveren in een buurgemeente om te kijken of we dat dan wel of niet kunnen overnemen. Tegelijkertijd als het daar zo fantastisch werkt ga ik ervan uit dat het Rijk toch eerder overstag gaat en ook gaat doen wat ze moeten doen om de kans op ongelijkheid mee te bestrijden met alle gemeentes in Nederland. Voorzitter dat was mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Bentvelzen. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Dank u wel en ik ga het rijtje ook af. Beter voor Rijswijk de aanrijroutes rondom de Lidl met name voor de fiets. Ik zeg u toe dat we daar na de zomer samen naartoe gaan om even de situatie ter plekke te bekijken. Want ik heb meerdere meldingen daarover binnengekregen dat men daar niet blij mee is hoe de situatie daar is. Dus daar gaan we samen naar kijken. Flietskasten daar is ooit het verzoek geweest meen ik dat het er acht zijn, maar ik geloof zelfs al dat de heer Lugthart heeft aangegeven dat het er niet acht worden. Dat is bij de Generaal Spoorlaan is hij al geplaatst en op de Prinses Beatrixlaan wordt dus geplaatst nadat WarmtelinQ klaar is en dat gedeelte. Dus dat is eerder dan aan deze gedeelte van de A4. Dan GroenLinks reflectie op hoe we de duurzame bereikbaarheid waarborgen. In het najaar gaan we het hebben over de mobiliteitstrategie, de uitvoering van de mobiliteitprogramma komen al die vragen aan bod ten aanzien van STOMP. Maar het actieplan CO2-reductie is daar ook een heel belangrijk onderdeel van. Ten aanzien van de bouwactiviteiten waar u ook naar vraagt. Dat zorgt nu eenmaal voor overlast. Die afstemming rondom bouwactiviteiten is altijd vrij uitgebreid, maar het is altijd wel een overlast waar we even door de zure appel heen moeten bijten. Ten aanzien van een motie nieuwe bouwnorm, zeg ik maar ik neem het gelijk mee omdat u hem wel heeft aangekondigd. Dat gaat over nieuwe normen voor toegankelijkheid waarborgen voor alle gebouwen eigenlijk in Rijswijk wat mij betreft. Dat kan ik omarmen maar ik vind het altijd mooi als de raad erover stemt. Maar dat vind ik een heel erg goed idee, want iedereen moet gewoon goed toegankelijk een gebouw binnen kunnen komen. Ten aanzien van het Rijswijks Belang de vraag over het accommodatiebeleid zijn al beantwoord door mijn collega mevrouw Bentvelzen. Ik wil u ook nog wel verwijzen naar het Programma Stadsontwikkeling. Er worden ook een aantal conclusies getrokken ten aanzien van het voorzieningenniveau in onze stad, wat relatief heel hoog is voor een stad zoals wij zijn met een theater et cetera, maar ook met speeltuinen. Dat is de heer Wit die daar wat ook al door mevrouw Woudstra werd genoemd heel goed zijn. Mijn indruk is dat we dat Programma Stadsontwikkeling ook heel goed vorm aan het geven zijn. Mevrouw Bentvelzen wederom is zeer actief vorm aan het geven over de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan,

hebben we het ook over RijswijkBuiten. Maar dat zit hem ook bijvoorbeeld bij bouwenveloppen die we ter beschikking stellen om het in jargon te zeggen, maar dat we met andere woorden ook kijken naar wat er in nieuwe bouwontwikkelingen aan ruimte fysiek letterlijk zit voor gezondheidscentra of voor tandartsen allemaal dat soort zaken. Huisartsen is een probleem maar dat is ook de hele tijd wat de heer Wit in overleg met Hadoks continu op de agenda heeft staan. Dan ten aanzien Rijswijks Belang van STOMP. U heeft uw cijfers heel goed op orde voor de auto. Dat is heel erg mooi. Dan heeft u misschien ook de cijfers voor de fiets gezien. Op dit moment zijn er 22,8 miljoen fietsen in Nederland. Dat gaat tot 2027 nog een groei verwacht van acht tot twaalf procent. Dat zijn allemaal cijfers waar we over kunnen struikelen. Maar het feit is dat we, want is echt een zeer terecht punt wat u daar aanstipt, dat het aantal auto's groeit. Dat heb ik vaker ook gezegd, relatief in een aantal doelgroepen neemt het autobezit af, maar het aantal auto's dat groeit. Dat zien we door heel Rijswijk en de hele regio en in heel Nederland. Dat zien we dus ook bijvoorbeeld op de Prinses Beatrixlaan. Daar kunnen we ook uit concluderen dat we die ruimte gewoon niet hebben om al die auto's te faciliteren. Dus als we de parkeernormen en de omgang met de auto en als wij het iedereen toewensen, ieder gezin om twee auto's per gezin te hebben, per huishouden, per eenpersoonshuishouden, dat kunnen we simpelweg niet faciliteren. Daar is geen ruimte voor. Maar daar heeft u ook zelf het mobiliteitsprogramma voor vastgesteld. Dat was de reden omdat in de vorige periode vast te stellen. Wat zegt u daar? We moeten meer ruimte maken, we moeten de andere alternatieven voor de auto gunstiger maken. Dus voor degenen die al op de fiets zit en voetgangers en het openbaar vervoer. Dat moeten we zo goed mogelijk faciliteren. We moeten kijken dat mensen die bijvoorbeeld nieuw komen wonen, dat die eerder gebruik gaan maken van dat soort faciliteiten dan dat we ruimte creëren voor de auto. Dat is ook heel belangrijk. Niet alleen voor dat iedereen goed bereikbaar is en dat Rijswijk bereikbaar blijft. Maar dat is ook belangrijk voor de speelruimte, de hittestress, de wateroverlast, het voorkomen daarvan. Kortom met name leefbaarheid. Dat is denk ik wat toch concluderend helemaal bovenaan staat. Kortom het college staat nog volledig achter het beleid dat u in vorige periode zelf heeft vastgesteld en ontraad daarom uw motie. D66 dertig kilometer per uur kunnen de plannen mee in de begroting? Ja we zijn daar nu aan het kijken hoe we dat zouden kunnen invoeren. Eigenlijk is het merendeel van Rijswijk is al dertig kilometer per uur kwam ik vorige week achter toen ik de kaarten zag. Namelijk de woonerven, zijn vaak niet op die manier gekwalificeerd, maar geldt eigenlijk al de dertig kilometer zone. Dus dan gaat het heel erg over de vraag welke doorgaande wegen die nu een gemeentelijke ontsluitingsweg vijftig kilometer per uren worden, kunnen we omzetten naar dertig kilometer per uur? Wat ons dag altijd in de weg zat is het gebrek aan normen van de beroemde CROW. Wat heel prettig is, een aantal weken geleden zijn die nieuwe normen er gekomen, dus daar kunnen we mee aan de slag. Dan kunnen we ook en dat zal u doen als raad, kijken naar welke wegen we in Rijswijk zouden willen omzetten naar dertig kilometer per uur. Kunt u bevestigen dat de maatschappelijke functie van het OV bovenaan staat? Het OV vind ik een middel om je doel te bereiken. Het OV is er om van A naar B te brengen, maar dat draagt enorm bij aan onze brede welvaart zoals het Planbureau voor de Leefomgeving onlangs ook in een fantastisch rapport heeft omschreven. Die brede welvaart moet niet alleen voor de mensen zijn die als een kievit kunnen lopen zal ik maar zeggen, maar voor iedereen en dat openbaar vervoer moet goed toegankelijk zijn. Dat is ook gelijk één van de onderdelen van de definitie van hoogwaardig openbaar vervoer HOV. Namelijk niet alleen dat het snel is en dat het comfortabel is, maar ook dat het goed toegankelijk is voor degenen die niet heel toegankelijk van alles gebruik kan maken. Het antwoord is dus ja. Motie kom ik in tweede termijn denk ik op terug als die inhoudelijk wordt geïntroduceerd. Wanneer is De Opperd wegbestemd? Is dat al gebeurt in de Landgoederenzone, in het kader van de Landgoederenzone houden we verder groen. Dat is nog niet gebeurd. Het is heel erg druk binnen RO. Dat wordt ook wel door een aantal raadsleden voorzitter geconstateerd dat we ongelooflijk veel op de agenda hebben staan. Maar ik zeg u toe dat ik daar in Q4 wat meer over zeg. Hoe kunnen we samen Rijswijk nog meer promoten? We hebben vorige week een borrel gedronken met twee mensen, die één van de 1750 mensen waren die al een reactie hebben achtergelaten op dat platform. Daar

hebben voor ludieke actie kon je drie cadeaubonnen krijgen voor degenen die werden verloot die al een keertje hadden meegedaan. Ook om op die manier nog wat meer promotie te doen. Maar ik denk dat uiteindelijk op het moment dat we gaan participeren op een project en we doen dat op ontzettend veel projecten in de stad. Van stadsbeheer tot mobiliteit en alle andere domeinen. Dat dat het moment is waarop we dat Samen Rijswijk heel goed onder de aandacht kunnen brengen. Vaak is dat nu een linkje waarnaar verwezen wordt, maar dat moet veel makkelijker. Dus als je bijvoorbeeld een bewonersbrief thuis krijgt, wat mij betreft zit daar dan een QR-code in waarmee je gelijk naar Samen Rijswijk toe kunt gaan. Het moet daar zijn op de plek waar de vraag is van de inwoner. Vanuit die filosofie voorzitter zal ik verder Samen Rijswijk proberen te ontwikkelen. De VVD is er een plan B als er nog meer ontwikkelaars zich melden met dreigende bouwstops? U geeft heel duidelijk aan het moet eenmalig zijn wat we daar hebben gedaan. Daar ben ik het helemaal mee eens. Want dat trekken we financieel ook niet. Maar dat geeft ook een totaal verkeerd signaal af aan de rest van Rijswijk. Het plan B is dat we goed monitoren, dat we goed in gesprek blijven en dat die projecten die wel nu nog een verlies maken, wel met alle kennis eromheen over die stijgende bouwkosten et cetera. Dat we daar nu gebruik van gaan maken bij het ministerie van BZK, die nu een nieuwe subsidie heeft aangekondigd daarvoor. Dat zullen we dan veel capaciteit op inzetten ook om die aanvragen te begeleiden. Vaak zit daar primaat om het moeilijk te zeggen het initiatief en het meeste werk wel bij de ontwikkelaars zelf dus dat is fijn. Maar we moeten daar als gemeente heel dicht op zitten. Participatieproces middels met toeters en bellen. Duidelijke verwachtingen, sterker ingekaderd, misschien wel een kleiner groepje. Ik zou heel graag over al die thema's meteen na de zomer het liefst met u over in gesprek gaan. Ook aangekondigd als onderdeel van voorbereiding op de Omgevingswet die toch echt wel eraan zit te komen. De basisvraag, want we zien als hier insprekers komen zijn dat altijd op het einde van een participatieproces en er komen nooit insprekers of heel weinig, bij het CJIB gebeurde het wel, hé wat een goed proces is dit geweest en ik ben de gemeente hartelijk dankbaar. Het zijn altijd mensen op het einde van het proces die het uiteindelijk nog niet eens zijn met de uitkomst. Maar dan vind ik het tekort door de bocht als er dan wordt geconcludeerd het was een slecht proces. We moeten het met elkaar over de vraag gaan hebben wanneer vertrouwen we een derde? Wanneer vinden we dat de participatie goed is gegaan? Wat voor eisen stellen we aan de voorkant, dat een derde, dus een ontwikkelaar of een ander dat proces uitvoert. Zodat wij kunnen toetsen achteraf we hebben er eigenlijk wel vertrouwen in dat dat goed is gegaan. Dus dat is de centrale vraag waar alle fracties voorzitter ook in het najaar om gevraagd worden, wanneer krijgt u het vertrouwen erin dat het proces is gegaan ondanks het feit dat hier kwaai boze insprekers staan. Voor het najaar, even kijken. Met de RijswijkBuiten motie aangenomen over de kwaliteit en financieel barre tijden niet vol te houden. Gisteren heb ik gevraagd of er een nieuwe bijeenkomst over RijswijkBuiten gepland kan worden in het najaar. Dat is u ook toegezegd bij de behandeling van de GREX over het actieplan. Of in ieder geval de activiteiten die we doen om dat verlies wat we extra hebben moeten nemen of het is minder opbrengst, maar feitelijk voelt dat nu aan als een verlies. Hoe we dat beperken dat we het daarover gaan hebben in Q30 Dus het verzoek ligt misschien al bij de griffie om die avond in te plannen. Dan gaan we het ook hebben over de vraag want dat hebben geconcludeerd over die avond, maak inzichtelijk welke kwalitatieve knoppen er wel nog zijn en hoeveel dat dan oplevert. Er zijn er niet meer zo heel veel, maar wel een aantal. Dat zou op die avond heel duidelijk naar voren moeten komen. Ik ga even snel door. Motie asociaal verkeersgedrag. Misschien heet hij anders maar ik heb zo genoteerd. Maar want ik vind dat eigenlijk de strekking ervan en ik zie de heer Geleijnse ook knikken. Ik denk we hebben een verkeersveiligheidsactieplan en we hebben natuurlijk beleid ten aanzien hoe we de stad inrichten. Dat richt zich allemaal op Rijswijkers die gewoon gemiddeld zich heel plezierig gedragen in het verkeer en dat proberen we zo veilig mogelijk te doen met al die verkeersdeelnemers. Maar we hebben nog weinig instrumenten voor de verkeershuffers zo zeg ik het maar gewoon, die zelfs tussen twee drempels in keihard optrekken. Of zo hard mogelijk proberen te rijden. Dat asociale gedrag dat valt eigenlijk niet weg te ontwerpen zou je kunnen zeggen. Je zou bijna een pumptrack kom je dan bijna uit op de weg. Dus dat is echt de grote vraag hoe gaan

we daar op handhaven? Dus ik voel veel voor dat we daar met de verkeerskundigen, maar vooral ook met handhaving. Want ik denk dat er dan toch in die kant zit in gesprek moeten gaan wat kunnen we daar leveren? Maar daar ligt ook een vraag voor ons allen als maatschappij. Van de week hoorde ik nog dit is wel een probleem wat wij gezamenlijk hebben laten ontstaan en misschien wel toestaan. Het is daarmee misschien ook wel iets wat we gezamenlijk kunnen oplossen. Dat is een gesprek wat we zouden kunnen voeren aan de hand van een voorstel eventueel. Openbaar vervoer in RijswijkBuiten dat is op dit moment onder de maat. Daar ben ik het helemaal mee eens. We hebben een gigantische mijlpaal bereikt een onderzoek naar uiteindelijk een nieuwe halte voor een nieuwe CitySprinter. Dat zou dan erop gericht zijn dat die na 2030 zou gaan rijden. Op dit moment is er nog te weinig bushaltes eigenlijk. Daar zou nog zeker wel eentje bij kunnen. Daar heb ik ook een petitie over ontvangen van de bewoners en ik ben daar ook keihard voor aan het lobbyen. Het CDA stelt ook de vraag waarom heffen we de MRDF niet op? Dan concludeer ik ook dat als we een bushalte krijgen dat niet aan het CDA heeft gelegen met die vraag. Maar los daarvan ik denk dat de positie van de MRDH wel een goed onderwerp zou zijn geweest bij het behandelen van de zienswijze. Voor nu zeg ik als het bij de provincie komt te liggen, zie ik daar inhoudelijk eerlijk gezegd weinig verschil. Ik was toevallig vorige week bij een overleg van alle vervoersregio's in de provincies en daar concludeerde ik dat de inwoners van Rijswijk echt heel erg blij kunnen zijn dat wij binnen de MRDH zitten omdat we daar een heel gelijkwaardige ... Den Haag en Rotterdam zijn wel de grootste, maar toch zitten wij daar allemaal als gelijkwaardige partners aan tafel. Ik heb het idee dat we daar als Rijswijk toch een hele prettige positie hebben die wat anders zou zijn denk ik in de provincie. Dan kijk ik even naar de vraag van het G&R over RijswijkBuiten want u heeft het idee dat de grote financiële problemen op onze begroting toch vooral uit die hoek komen. Dat kan ik eigenlijk niet anders dan met u eens zijn. Als u kijkt wat we dit jaar daarvan hebben moeten afschrijven. Maar dat zijn ontwikkelingen zoals de VVD ook zegt die helaas zich aan ons onttrekken. Die zich aan heel Nederland onttrekken. De bouwgrond die wordt misschien wel meer waard, maar tegelijkertijd stijgen de bouwkosten veel harder. Dat is de reden waarom wij hebben moeten afboeken. Dat heeft niet zozeer te maken met de monopolypositie van ontwikkelaars, dat is niet aan de hand laat ik het zo zeggen. Dus dat heeft veel meer te maken met die macro-economische ontwikkelingen die er zijn. Voorzitter dan zijn er nog een aantal anderen aan het woord geweest, maar daar heb ik geen vragen over gehoord. Dus dit was het laatste van mijn eerste termijn voorzitter.

De voorzitter: Hartelijk dank wethouder Van der Laar. Dan geef ik graag nu het woord aan wethouder Wit.

Wethouder de heer Wit: Dank u wel voorzitter en dank u wel ook aan de raad voor de vragen en voor de opmerkingen bij deze stukken. Ik wil even het rijtje afgaan. Ik begin bij Beter voor Rijswijk. U heeft vragen gesteld over het spelen, het plan om speeltuinen op niveau te krijgen. We zijn momenteel met de speeltuinen die u noemt, in overleg om te kijken of we tot een overeenkomst kunnen komen om voor de komende jaren onze rechten als gemeente, of rechten als speeltuin in de plichten van de speeltuin ook van de gemeente daarin vast te leggen. Dus dat is een proces wat momenteel loopt. Ik ga meteen even door naar de vraag die gesteld is over inclusieve speeltuinen, volgens mij door D66. We hebben in Rijswijk al wel wat inclusieve speeltuin als we het specifiek hebben over de ondergrond. Maar onlangs hebben we, zoals u weet, zijn we bij Jantje Beton geweest. Om daar toch als één van de gemeenten en de meest speelvriendelijke gemeentes van Nederland in de top drie te landen. Dat was heel fijn, maar ik heb daar ook direct bij de pers aangegeven dat de volgende stap is voor ons echt om de inclusiviteit van de speeltuinen, dus ook specifiek van de speeltoestellen te vergroten. Heeft echter ook, zoals ook in ons speelbeleid staat, te maken met ook een vervangingsopgave. Op het moment dat wij speeltoestellen gaan vervangen, dan proberen we ook meteen speeltoestellen aan te brengen die echt inclusief zijn en waar dus ook kinderen met een beperking kunnen spelen. Dan gaan we even terug naar Beter voor Rijswijk, wat vragen gesteld over afval. Ik had ze enigszins

verwacht. De afvalbakken zoals u het aangeeft, wanneer worden de afvalbakken opgehaald? Voor zover wij nu in de planning hebben staan, is dat de zwervende bakken volgende week worden opgehaald. We zijn daar nu nog over het communiceren, ook met alle mensen die dus zo'n bak gekregen hebben. Volgende week zullen ze van de straat gehaald worden. Ik heb ook aangegeven richting stadsbeheer dat ik het fijn vind als ze regelmatig rondjes rijden door de wijken waar ze momenteel staan, zodat we een beetje in de gaten kunnen houden hoe ze erbij staan en dat ze niet echt door de hele wijk heen gaan slingeren. Wat is er mis gegaan en wat kost dit die vraag stelt u. Wat is er misgegaan? Dat is natuurlijk de grote vraag hier. Daar zijn we natuurlijk zelf ook naar aan het kijken. Dat heeft deels te maken met toch wel dat is ook wat we van de inwoners te horen hebben gekregen, dat de naar hun idee de containers ineens op de stoep stonden en dat daar de communicatie niet optimaal over geweest is of zelfs niet goed geweest is. Dat zijn we allemaal aan het evalueren. Er komt inderdaad nog wel een vervolgtraject hoe we dit verder met hen gaan oppakken. Zoals ook door mijn collega Van de Laar in mijn afwezigheid aan u raad meegegeven. Wat kost dit? Dat is even inschatten, is moeilijk om daar nu een inschatting van te maken. We zijn bezig met het heel traject. We moeten een aantal van de containers weer ophalen, we moeten daarover communiceren, we moeten die containers ook gaan opslaan, daar zijn ook allemaal kosten aan verbonden. Uiteindelijk gaat het ons ook wat in de opbrengsten doen. Want op het moment dat wij plastic PMD niet goed scheiden, dat betekent dat we minder opbrengsten hebben. We hebben ook, zoals we ook door de NVRD tijdens de presentatie over afval in de toekomst hebben meegekregen, afval PMD gaat iets opleveren maar als je moet verbranden gaat het steeds meer kosten. Het feit is dat wij op ondergrondse containers momenteel 88,5 procent afkeur hebben. Met andere woorden ondergrondse PMD containers zijn eigenlijk niks meer dan veredelde restafvalcontainers. Dat is dus een systeem wat niet werkt en we zijn ondertussen wel bezig met het verder uitrollen van ondergrondse containers, maar dan vooral op de restafval. De PMD containers die nog ondergronds staan, ook voor de hoogbouw, zoals ook conform ons coalitieakkoord zullen ingezet worden op nascheiding. U vraagt ook nog inderdaad wanneer komen we een nieuw beleid aangaande afval? Zoals we ook eerder hebben aangegeven, zullen we aan het eind van dit jaar, dus in de tweede helft van dit jaar dat beleid gaan uitzetten. Ook met u als raad daarmee in communicatie treden en kijken hoe dat we best kunnen oppakken. We zijn in ieder geval van plan om in het laatste kwartaal, het vierde kwartaal van dit jaar met een voorstel te komen voor de toekomst. Dan D66, wacht even ik vergeet één vraag van Beter voor Rijswijk excuus. Dat gaat over beheer en onderhoud van het station. U heeft daar vragen over gesteld ik denk ook terecht, want het heeft al even geduurd. We zijn ook eigenlijk lang bezig geweest met die roltrappen. Dat is ook echt gewoon echt de levering van alle regeltechniek van die roltrappen heeft gewoon echt heel lang geduurd. Dat zult u ook kennen uit de media. Die techniek is niet zomaar voorhanden om dat allemaal even ...techniek op de plank laten we het zo zeggen. In principe waar het nu om gaat is het veilig stellen van het station. Met andere woorden de tegels die los kunnen komen dat we die veilig stellen. Daar zijn we nu mee bezig. Daar heb ik onlangs ook een raadsvoorstel, of in ieder geval een collegevoorstel voor gezien waar ik nog wat vragen over had. Dus we gaan daar nu naar kijken hoe we dat op korte termijn kunnen doen. De raad wordt in de tweede helft van het jaar nader over deze ontwikkeling geïnformeerd. Ten aanzien van de plannen voor de langere termijn dat is toch iets complexer. We zijn momenteel wel in overleg met de MRDH en met de spoorsector hoe we daar beter mee om kunnen gaan. Ik onderken echt wel dat het een station is wat niet prettig is om de verblijven. Ik zit er zelf ook regelmatig te wachten als ik naar Rotterdam moet of de andere kant op. Het is gewoon geen prettig station ik denk dat we dat kunnen concluderen. Even kijken hoor. De verdere vragen van D66. U heeft het over betere ecologische verbindingen. Hoe kunnen wij zorgen dat het voorleggen van een omgevingsplan ook meteen duidelijk is hoe de ecologische structuur verbeterd wordt? Wat wij momenteel doen is bij de actualisatie van het groenbeleidsplan als onderdeel van de omgevingsvisie, wordt dit onderdeel ook het onderdeel natuurstructuur geactualiseerd. Inclusief nadere duiding en begrenzing van de verbindingzones, inclusief ook de doelsoorten die daarbij horen. Vanzelfsprekend wordt dit dan ook

opgenomen in een omgevingsplan. U heeft de vraag gesteld over onderhoud bij nieuwe projecten in het groenbeheerplan. Hoe neem je dat op? Dat is iets waar we natuurlijk in de vorige periode ook aandacht voor gehad hebben. Op moment dat een nieuw project wordt opgeleverd dan, is het wat mij betreft in ieder geval en dat is ook de afspraak, zodat er in het definitieve ontwerp een beheerparagraaf moet worden opgenomen. Betekent ook dat we er dus rekening moeten houden in onze kostenopstelling dat daar kosten structureel voor vrij gemaakt moeten worden. Dus dat betekent een areaalvergroting bij nieuwe projecten en dat zal dus ook op die manier in de begroting voor groenbeheer meegenomen worden. Het Wilhelminapark u geeft aan dat is één van onze longen van de wijken eigenlijk van Rijswijk, helemaal met u eens. De plannen lopen, gaat echt goed. We zijn daar druk bezig, maar u weet ook dat er nog wat activiteiten van WarmtelinQ in het park komen. Dus daar zijn ook nog wel één en ander wat moet gebeuren. U vraagt over het asfaltpad langs het spoor in ieder geval. De asfaltpaden in het algemeen die worden wel verwijderd, maar vooralsnog heeft dat ook directe verbinding met de verbreding van de A4 en ook het verwijderen van het viaduct het Lam. Dus op het moment dat wij duidelijk inzicht hebben in hoe die fietsstructuren en de daardoorheen zich ontwikkelen, dan kunnen we ook zeggen we gaan die asfaltpaden daar uithalen. Verwijdering van het asfaltpad staat vooralsnog gepland voor na 2026 dus dat is echt niet op korte termijn. Dan ga ik even kijken naar de vragen. D66 had ook nog een vraag over communicatie rond verkeershinder. Is daar een app voor? Ik kan u daarmee verblijden dat het team mobiliteit momenteel bezig is om een app of een webpage, naar mijn idee een app te ontwikkelen. Dit zou aan het einde van dit jaar zou hij klaar moeten zijn. Dus dan kunnen we in ieder geval een stap zetten. Dan heb ik eigenlijk, ik zit even te kijken. Veel vragen had ik verder niet. Nog één vraag van CDA aangaande de witgoedactie. Wat leren we daarvan? We leren vooral dat er enorme belangstelling voor was. We hebben natuurlijk wel gekeken hoe kunnen we dit beter doen in de toekomst? Als we dit weer zouden willen doen moeten we wellicht, daar zijn we nu mee bezig, om te kijken hoe we dat kunnen beter zouden kunnen doen en wat voor andere middelen we daarvoor hebben. U geeft ook aan mogelijke fraude. Wij hebben geen aanleiding om te aan te nemen dat hier fraude heeft plaatsgevonden vooralsnog. Dan zijn er nog een aantal moties die ingediend zijn. Daar wil ik even op terugkomen en dan begin ik bij Rijswijks Belang. Dat is een motie over sanitaire voorziening in het skatepark. Ik begrijp die vraag. Dat komt ook vooral omdat het skatepark is niet zomaar een speeltuin, het is een skatepark waar vanaf echt wel grotere afstanden mensen, wil niet zeggen regionaal, maar momenteel toch ook Delft omdat de skatebaan daar momenteel gesloopt is en vervangen wordt. Dus ik begrijp die vraag het is niet een speeltuin die in een wijk ligt waar kinderen even naar huis kunnen rennen en weer terugkomen. Meestal worden daar langere afstanden voor afgelegd. Ik ken zelfs kinderen die vanuit de andere kant van eigenlijk de Strijp richting die skatebaan gaan om daar te skaten. Dus ik sta op zich positief tegenover, maar ik wil u toch vragen om op dit moment, want de motie zoals die er nu ligt geeft u aan gaat u ervan uit dat ik hem ga plaatsen. Ik moet dat toch echt wel even wat beter onderzoeken want er zijn een aantal dingen die spelen. A. Hoe kan ik het goed aansluiten op het riool? Daar zijn denk ik wel mogelijkheden voor want daar heeft natuurlijk een school gestaan dus in theorie zou dat moeten kunnen, maar dat moet ik wel uitzoeken. B. Dat is iets anders en daar heb ik wel enige zorgen over en dat is de hufferproofheid van zo'n installatie. Het feit is dat we in het Wilhelminapark gezien hebben dat ook de sanitaire voorziening daar meerdere malen gesloopt is en op een gegeven moment zelfs bijna definitief gesloopt in de brand is gestoken. Dat zijn dingen die wil ik echt wel meenemen. Dus om nu te zeggen ik ga dat geld nu direct zo maar reserveren daarvoor en ik ga het uitgeven, nee. Dat zou ik dus niet direct willen doen, maar goed kijken naar wat we daar wel kunnen doen. Dat ondersteun ik zeker. Even kijken. Dan hadden we een motie over de monitor duurzaamheid. Dat is een motie die ik ondersteun. Overnemen doen we niet, maar in ieder geval het is wel iets wat past in onze plannen. We hebben namelijk nog geen integrale monitor, maar wel diverse individuele monitors die prima bij elkaar ontsloten kunnen worden in één systeem. We hebben bijvoorbeeld monitoren over scheidingspercentages, krijgen we elke drie vier maanden van Avalex krijgen we daar een overzicht van. Dus dat zouden we in één systeem kunnen ontsluiten. Voor klimaat geldt echter wel

dat we deze monitoringssystematiek momenteel niet hebben, dus die moeten we ontwikkelen. Ik denk dat de termijn die u in deze motie aangeeft om in juni volgend jaar om een zogenaamde dummy op te leveren dat dat voor ons haalbaar zou moeten zijn. Dan heeft u nog een motie ingediend, dat is een motie over de aanbevelingen groenbeheerplan en groenbeleidsplan. We doen al vrij veel wat in deze motie staat, maar ik kan de motie in die zin dus ook omarmen. We nemen deel aan samenwerkingsverbanden, sowieso zoeken we actief ook samenwerking met andere gemeenten en groenpartners in de regio. Bij gemeente-overschrijdende projecten maken we ook deel uit van een projectteam bijvoorbeeld bij de Vlietzone. U geeft ook aan we willen graag een kalender uitvoeren. Een kalender daar wil ik wel even goed naar kijken of dat een mogelijkheid is, want in principe voeren wij werkzaamheid in het openbaar groen uit conform de Gedragscode soortbescherming gemeenten van Stadswerk. Deze wordt momenteel ook geïmplementeerd. Er zit dus niet echt een kalender in, maar we kijken dus naar de aanwezigheid van mogelijke kwetsbare soorten, broedtermijnen. Er wordt dus ook heel goed gekeken wanneer werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Moment dat ik zeg we gaan één maand pakken, dan is er wel weer net een vogel die in die maand daar wel zit te broeden en dan denk ik dat het beter is om op die manier maatwerk erop toe te passen. Dus ook wat voor ons belangrijk is, ecologische deskundigen in te schakelen die bij dit soort grote projecten gewoon een scan maken en kijken of het kan. Integrale kijk op biodiversiteit. Ik denk dat dat iets wat wij zeker ondersteunen. Het is namelijk onderdeel van zowel het nieuwe groenbeleidsplan als het groenbeheerplan. De laatste aanbeveling die u doet om het SMART te maken die neem ik van harte over, daar ben ik zelf ook heel erg van. Ik wil graag weten wat we gaan doen en hoe we het gaan doen en hoeveel het gaat kosten en wat het uiteindelijk in tijd gaat doen. Dus wat dat betreft met alle plezier neem ik die van u over. Voorzitter verder heb ik geen moties of vragen ontvangen dus dank voor het woord.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Wit dan geef ik nu het woord aan wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank u wel voorzitter. Ik heb ook een aantal vragen en een aantal moties gehoord die in mijn portefeuilles vallen, dus daar wil ik graag ook het één en ander over zeggen. Ik wil het even per thema ordenen. Dus ik begin even bij volkshuisvesting. Daar ging namelijk een heleboel van de vragen en de moties over. Dan wil ik beginnen bij GroenLinks die een motie ingediend heeft Visie op de volkshuisvesting, want daar komen namelijk een heleboel dingen mooi in samen wat mij betreft. De motie roept op tot het tot het maken van een visie op volkshuisvesting. Nu komt het uit dat de wet Versterking regio op de volkshuisvesting binnenkort het gemeenten mogelijk maakt om een volkshuisvestingsprogramma te maken. Deze motie, als die door de raad aangenomen wordt, zou ik dan als aanleiding zien om daar ook in Rijswijk mee aan de slag te gaan. Daar komt bij dat onze huidige Woonvisie in 2025 afloopt, dus we sowieso met een visie op volkshuisvesting aan de slag moeten. Daar zouden ook dingen in terugkomen, zoals wat bijvoorbeeld wij doen met studentenhuisvesting. Een vraag van Beter voor Rijswijk om de studentenhuisvesting mee te nemen in onze ambities om dertig procent sociaal te behouden. Daarvan zou ik zeggen voor zover studentenwoningen onder corporatiewoningen vallen lijkt me dat evident. De ambitie in het coalitieakkoord is namelijk om het percentage DAEB-woningen, dus het percentage sociale huurwoningen in het bezit van corporaties op dertig procent te houden. Maar er zijn natuurlijk ook studenten die niet van een corporatie huren. Ook daar moeten we goed voor zorgdragen en zorgen dat die niet uitgebuit worden of dat daar niet allerlei zaken spelen waardoor ze hun studie niet goed kunnen volbrengen. Dus ook dat moeten we meenemen in zo'n programma en daar zitten ook bijvoorbeeld in de wet goed verhuurderschap die er binnenkort aan zit te komen mogelijkheden voor gemeenten in. Ook de opkoopbescherming werd een paar keer genoemd. Wanneer komt die? We zijn nu op dit moment bezig met het onderbouwen van die opkoopbescherming. Na het reces zullen we daar middels een raadsinformatiebrief uw raad over informeren. Daarbij wil ik wel even meegeven dat ik ook heel blij ben met het puntje in het dictum waarin staat dat we

kijken naar kansrijke manieren om onze grip op de volkshuisvesting te versterken, iets in die trant. Want we moeten ons niet blindstaren op hele specifieke maatregelen, want als die niet effectief blijken dan moeten we kijken naar de zaken waar we wel effect kunnen behalen en zo groot mogelijk. Want net als in een aantal andere beleidsdomeinen is de ambtelijke capaciteit op het gebied van volkshuisvesting beperkt. Dan de woonbehoeftes, de notitie wanneer komt die? Die zullen we daar ook in meenemen. Het is een integraal onderdeel van zo'n programma dat we bouwen naar behoefte. Dat we ook voor de voor de doelgroepen die Rijswijk rijk is goed bouwen. Collega Bentvelzen noemde al het één en ander over uitvoeringsagenda wonen en zorg. Dus dat zal ook allemaal onderdeel uitmaken van de aanloop naar dat programma, want dat programma ligt er natuurlijk niet van vandaag op morgen. Dus het is ook mijn plan om in het najaar nog een presentatie aan uw raad te geven waarin we eigenlijk de start van het plan van aanpak aan u presenteren. Over hoe gaan we ervoor zorgen dat we die dertig procent sociaal behouden, hoe gaan we ervoor zorgen dat we voor doelgroepen bouwen, wat willen we met middenhuur, wat willen met studenten, et cetera. Dus die komt er ook aan. Nog een aantal andere vragen op het gebied van volkshuisvesting. Ik hoorde de Partij van de Arbeid de vraag stellen over het Woonfonds. Hoe zit het met de doorstroming naar aanleiding van de toekenningen van de woningen in het Woonfonds? Van de honderd woningen die met het Woonfonds gebouwd zijn, waren er 38 eengezinswoningen. Van die 38 eengezinswoningen zijn alle eengezinswoningen verhuurd aan mensen die in Rijswijk een sociale huurwoning achterlaten. Dus dat is honderd procent doorstroming voor de eengezinswoningen. De appartementen niet. Dus in het kort de 38 eengezinswoningen zijn naar mensen gegaan die een sociale huurwoning achtergelaten hebben. De mensen die de appartementen nu bewonen zijn weliswaar mensen die vallen binnen de inkomens doelgroep, maar die laten geen sociale huurwoning achter. Dan een andere motie van Wij. Rijswijk over de starterslening. We zijn op dit moment bezig met het onderzoeken eigenlijk naar alle producten die SVN aanbiedt. Het zijn meer dan alleen maar de starterslening. Dus in die zin kunnen we de motie omarmen. Maar daar wil ik wel een kleine kanttekening bij plaatsen dat het opzetten van een dergelijk product, of het uitrollen van een dergelijk product in Rijswijk weliswaar niet direct geld kost. Want we moeten een vreemd vermogen aantrekken om een starterslening voor mensen aan te bieden. Maar wel bepaalde financiële risico's met zich meebrengt. Dat is ook goed om in ons achterhoofd te houden mochten we daarmee aan de slag willen met een dergelijk product. Maar we zullen dus sowieso over die producten die de SVN rijk is uw raad nog informeren, waaronder de starterslening. Dan heb ik volgens mij op het gebied van volkshuisvesting alle punten gehad. Dan wil ik nog even kort hebben over flexwonen, gerelateerd aan volkshuisvesting. Ik ben heel blij dat er meerdere partijen eigenlijk heel positief refereerden aan het Hof van Elsenburg. Ik had eigenlijk verwacht dat meer mensen zichzelf daar ook voor zouden complimenteren. Want uiteindelijk is het uw raad die ons het mandaat heeft gegeven naar aanleiding van een initiatiefvoorstel van CDA, D66 en de VVD om aan de slag te gaan met het terrein aan de Lange Kleiweg nummer 70. Ik vind het zelf best wel tof dat we daar morgen de opening van het Hof van Elsenburg gaan verrichten. Dat daar dus 67 woningen gereed zijn en voor een groot deel ook bewoond zijn door statushouders en Rijswijkse spoedzoekers. Dat zijn ook bij deze mijn complimenten aan uw raad dat we daar zo voortvarend mee aan de slag hebben kunnen gaan en dat we met krap een jaar later het er gewoon staat. Er is er is geen enkele gemeente in Nederland volgens mij waar een dergelijk project zo snel überhaupt van de grond komt. Want als ik mijn collega's in de regio spreek dan klagen ze allemaal steen en been over hoe moeilijk het is om flexwonen van de grond te krijgen. Het dan ook nog eens een keertje realiseren in een jaar met uitzicht op het pand aan de aan de Bordewijkstraat en alle mooie ontwikkelingen daar. Dus mijn complimenten ook aan uw raad daarvoor. Vraag van de Partij van de Arbeid zijn alle woningen op dit moment gevuld? Het korte antwoord daarop is nee. De woningen voor statushouders zijn wel gevuld, althans daar wonen mensen in. De overige woningen die zijn nog niet volledig bewoond, maar daar komen wel per dag meer mensen bij. Ik ben er laatst geweest en toen waren er nog bezichtigingen gepland. Dus het loopt ook aan de kant van de spoedzoekers vol. Heb ik dan nog meer over flexwonen volgens mij niet. Dan kort even op het

gebied van welzijn. Er is een motie van de Partij van de Arbeid over Don Bosco waarin expliciet de vraag gesteld wordt of wij met Don Bosco in gesprek kunnen gaan om die knelpunten te bespreken en dan met een voorstel te komen. Don Bosco heeft een subsidieaanvraag gedaan dit jaar en die hebben we ook toegekend. Ze hebben ook een vraag gesteld aan ons om een aantal studenten te huisvesten, een aantal internationale studenten. Dat is naar mijn weten ook gelukt. Mocht Don Bosco nog meer behoefte hebben dan staat het natuurlijk altijd vrij om een extra aanvraag in te dienen en die beoordelen we dan gewoon zoals gewoonlijk wij dat doen bij subsidieverzoeken. Dus kort gezegd over de ik sta er in principe positief tegenover. Maar de behoefte moet er wel zijn bij Don Bosco en als die er is, dan horen we dat uiteraard graag. Dan heb ik motie gehad. Die heb ik gehad, die heb ik gehad. Ik maak het mezelf niet makkelijk door op deze manier de beantwoording te doen. Excuus. Armoedebestrijding heb ik twee vragen over gehad ook eentje van de Partij van de Arbeid. Kunnen we de toezegging in stand houden dat we in het vierde kwartaal met een integrale aanpak armoedebestrijding komen. Mijn antwoord daarop zou zijn ja, althans we zullen deze in een beeldvormende sessie aan uw raad voorleggen. Want we willen uw raad daar graag goed in meenemen en ook goed uw input daarin verwerken. Net als dat we dat met het Actieplan Armoedebestrijding+ hebben gedaan. Dan zal uiteindelijk het voorstel, als dat door de hele bestuurlijke route heen gegaan is, in het eerste kwartaal van 2024 uw kant opkomen. Nog een motie van Wij. Rijswijk over menstruatiermoede. Ook daar sta ik heel positief tegenover. Het gaat ons waarschijnlijk wel wat geld kosten. We hebben een uitvraag gedaan bij het Armoedefonds die dit soort initiatieven coördineert. Het zou om en nabij, volgens de huidige schatting dat kan natuurlijk altijd veranderen, zo'n 20.000 euro kosten om een dergelijke motie uit te voeren. Dus ik zou ook eigenlijk willen voorstellen om het laatste punt in het dictum, namelijk het voorleggen van het plan in de vorm van een raadsvoorstel, enigszins te wijzigen naar het plan te delen met de raad in de vorm van een raadsinformatiebrief en waar nodig in de vorm van een raadsvoorstel. Want als de kosten beperkt zijn en we de dekking gewoon goed kunnen vinden binnen bestaande begrotingen, dan is het wat mij betreft niet nodig om daar met een heel apart voorstel voor te komen. Dus dat is een verzoek die ik aan uw raad doe. Dan op het gebied van asielopvang heb ik nog een aantal vragen en punten gehoord. Denk ten eerste heel fijn om te horen dat de presentatie van afgelopen donderdag bij in ieder geval een aantal van u goed is ontvangen. Dat zal ik ook doorgeven aan de presentatoren. Dat zullen ze vast fijn vinden om te horen. In het najaar gaan we een tweede deel van die presentatie geven. Daar zal meer ingegaan worden op de regionale ontwikkelingen en ook de Rijswijk specifieke ontwikkelingen. Ik denk dat het goed is om in die presentatie ook mee te nemen wat voor scenario's er mogelijk zijn. Wel of niet in de Spreidingswet. Maar ook zodat de ideeën die uw raad zelf heeft op los kan laten. Zodat u goed in kaart heeft wat is er eigenlijk echt mogelijk op dit moment. Want ik wil daarbij ook nog wel even aanstippen dat die Spreidingswet die is natuurlijk in aantocht, maar die is er nog niet. We weten ook niet exact in welke hoedanigheid deze uiteindelijk door de kamer zal komen. Het laatste wat ik er in ieder geval over weet, is dat die volgens mij ook nog niet gepland is. Of dat er in ieder geval nog geen debat in de Kamer over gepland is. Dus wanneer de Kamer hierover zal beslissen, is nog enigszins ongewis. Dus dat is wel even een slag om de arm die ik wil maken. En dat ...

De voorzitter: We lopen nu uit.

Wethouder de heer Van Malsen: Excuus. Dan ga ik het scherp houden en alleen nog even twee moties bespreken. De eerste is de motie van Rijswijks Belang over het verhalen van de kosten die gemaakt zijn rondom de opvang van statushouders in het Best Western op de statushouders. Ten eerste de uitspraak van de rechter was vrij helder. We mogen de juridische kosten niet verhalen op statushouders omdat zij daar simpelweg de draagkracht niet voor hebben. Omdat zij die draagkracht daarvoor ook niet hebben, heeft het ook erg weinig zin om de rest van de kosten op deze groep te verhalen. Want dat betekent dat je ze op een gegeven moment gewoon weer terugkrijgt via bijvoorbeeld de schuldhulpverlening. Daarnaast raakt dit ook

een iets fundamenteeler punt. Namelijk dit zijn inwoners van Rijswijk die hun recht hebben gebruikt om bezwaar te maken op de plannen van hun gemeente. De rechter heeft ons weliswaar in het gelijk gesteld. Dat wil zeggen onze punten gegrond verklaard. Heeft daarbij gezegd deze mensen kunnen de kosten van zo'n rechtszaak en alle bijbehorende kosten niet dragen. Dus beste gemeente, houd daar rekening mee, verhaal die kosten niet op hen. Maar nogmaals dit zijn inwoners van Rijswijk en als wij onze verdragingskosten van projecten altijd op al onze inwoners zouden verhalen, dan weet ik eigenlijk niet meer wat voor overheid wij precies voor staan. Dus ook vanuit die overweging zou ik de motie willen ontraden. Ten slotte hebben wij de staatssecretaris van asiel aangeschreven. Daar heeft u ook een afschrift van gekregen van die brief. We willen met hem in gesprek over het tegemoetkomen in die kosten. Want het is wel wrang dat we in één keer met zo'n groot bedrag zitten terwijl we juist extra ons best doen om mensen te huisvesten. Ook in het kader van de afspraken die met de staatssecretaris zijn gemaakt. Dus daar gaan we ook nog mee aan de slag. We hebben aanstaande vrijdag ook een gesprek met het COA om met hen over deze situatie te spreken. Hopelijk ook wat tegemoetkoming van hun los te peuteren. Conclusie ik zou de motie willen ontraden om die redenen. Het laatste punt is de motie over diversiteit en inclusie. Van de Partij voor Gelijkheid & Rechtvaardigheid en anderen. Ook daar sta ik heel positief tegenover. Ik denk dat wat de heer El Majjaoui zelf als voorbeeld doet, is aantonen waarom representativiteit zo ontzettend belangrijk is niet alleen in de overheid, maar in de samenleving an sich. We zijn ook bezig met een inclusie- en anti-discriminatieprogramma waar we binnenkort ook uw raad over zullen informeren. Mocht deze motie aangenomen worden, dan zie ik dat als een steuntje in de rug voor dat programma en dan zullen we dit ook in dat programma opnemen. Daar wil ik het graag bij laten in de eerste termijn. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Malsen. Dan zijn er een aantal vragen ook gesteld die binnen mijn portefeuille vallen. Gelet op de tijd, ik wil er zeker natuurlijk op ingaan maar dan zal ik het wat korter doen.

Mevrouw Sahin: Er is heel veel aandacht gegeven aan veiligheid en ik vind de portefeuille die ik heb als het gaat om verantwoordelijk te zijn voor de openbare orde en veiligheid ontzettend belangrijk. Sinds ik hier burgemeester ben in Rijswijk is er ook heel veel gebeurd. Ik hoef de aantal incidenten denk ik niet te noemen, maar de laatste bijvoorbeeld de Mandolinestraat wat daar zich heeft afgespeeld. Stationsgebied, de bloemen tijdens de Dodenherdenking. Er is in de afgelopen tijd echt ontzettend veel gebeurd. Het is dan ook niet voor niets dat ik ook vandaag nog het aanwijzingsbesluit getekend voor het plaatsen van de camera's in een gebied waar brandstichtingen hebben plaatsgevonden. We zijn nu hard bezig om het stationsgebied te voorzien van tijdelijke camera's. Er is in het stationsgebied de afgelopen tijd extra veel toezicht al opgeschroefd. Dat staat ook in de motie van Rijswijks Belang, maar dat is al gebeurd dus dat is al bestaand beleid. Er is alleen wel heel veel druk op de politie en dat wil ik ook die zorg met u delen. Ook met het laatste incident in de Mandolinestraat. Dan vallen wel twee agenten ook weg omdat die werkdruk zo hoog is en de intensiteit van zo'n gebeurtenis. Dus we moeten het met hele beperkte schaarse middelen doen. Ik deel uw zorg daarbij. Dan wil ik ingaan op de moties die ingediend zijn. De eerste motie van Rijswijks Belang meer toezicht station Rijswijk. Dit doen wij dus al en om dat nu te versterken worden die camera's ook eind augustus geplaatst. Ik spreek ook met de ondernemers en ik ben daar regelmatig omdat ik daar ook op loopafstand woon. Ik zie dat het gebied ook heel moeilijk te beveiligen is omdat er zijn geen poortjes, het is open. Via allerlei kanten komen mensen dat zagen we ook op 28 mei toen de Eritrese feest plaatsvond waardoor de politie ME moest inzetten om de buurt veilig te krijgen. Dus dat is bestaand beleid. Als het gaat om de motie 3 Neem politieke partijen en haar besluiten serieus. Uiteraard doen we dat. Die scooters er wordt gehandeld volgens de APV. Dus hinderlijk of gevaarlijk geparkeerde deelscooters die worden bekeurd of weggesleept. Dus dat is in principe uitvoering van die motie gebeurt op dit moment. Maar het kan zijn dat er misschien iemand een melding heeft gemaakt dat een goed geparkeerde scooter in de weg stond en als dat het geval is, dan is dat misschien per

situatie het geval. Maar in die zin is die motie wat mij betreft overbodig. Dan de motie Preventief fouilleren. Dat is een hele specifieke bevoegdheid. Preventief fouilleren is een middel om inderdaad openbare orde te handhaven. Alleen is dat een bevoegdheid van de burgemeester in samenspraak met de officier van justitie. En heeft u als raad een rol bij het aanwijzen van een bepaald specifiek gebied. Er moet een veiligheidsrisicogebied aangewezen worden. Als burgemeester moet je dit ook afstemmen met de officier van justitie omdat het vervolgingsbeleid ook daarop afgestemd moet worden. Dus zoals het hier staat, het verzoekt het college zou het niet kloppen. Maar ik wil u wel toezeggen dat ik dit onderwerp wel wil bespreken in het driehoeksoverleg. Wil kijken dat we dit inzetten waar dat nodig is. Er moeten hele strikte eisen aan voldaan. Dus er moeten meerdere geweldsincidenten hebben plaatsgevonden. Het moet ook om een specifiek gebied gaan. Dus daar heb ik een rol in als burgemeester, u ook. Maar er zitten heel veel vereisten aan verbonden. Dus het is een middel die ingezet kan worden. Ik kan u toezeggen om dat in het driehoeksoverleg te bespreken, maar de wijze waarop het er nu staat klopt die niet zeg maar. Het college heeft daar zelf geen bevoegdheid, het is iets van de burgemeester als specifieke bevoegdheid en u heeft volgens artikel 105.51 b. lid 1 van de Gemeentewet daar wel een rol in het aanwijzen van het risicogebied zelf. Dan was er ook nog een opmerking door de heer Sleddering gemaakt over hoogwaardige communicatie, webcare. Ik deel die zorg en ik weet dat in onze gemeente onze afdeling Communicatie dat communicatiebeleid aan het intensiveren is, verbeteren is. Want ik zie ook dat ook online media houdt niet op. Mensen zijn ook op Facebook nog bezig met vragen stellen. Daar hebben wij zeker oog voor en dat gaan wij ook verbeteren. Er wordt ook nu op dit moment door een extern bureau gekeken hoe wij het doen op social media. Hoeveel volgers wij hebben, als wij een bericht plaatsen via onze gemeentelijke kanalen bereiken we dan het aantal mensen dat we eigenlijk willen bereiken. Dus dat zijn vragen die op dit moment worden onderzocht. Ik hoop hiermee beantwoord te hebben op de gestelde vraag als het gaat om veiligheid.

De voorzitter: Ik schors nu de vergadering en nodig u uit om snel naar Made in Italy te gaan.

SCHORSING

De voorzitter: Dames en heren, wilt u alvast plaats gaan nemen? Kijken of iedereen er al is? Dames en heren wilt u plaatsnemen. Ik heropen de vergadering. We starten nu met het tweede termijn van uw raad. Ik wil het woord geven aan de heer Kruger, fractievoorzitter van Beter voor Rijswijk. U mag op uw eigen plek blijven begrijp ik. Ik wil u nog vragen, een aantal fracties hebben meerdere moties ingediend. Wij hebben ze hier bij elkaar in een mapje verzameld, maar ik kan me voorstellen dat u na het horen van de eerste termijn vanuit het college mogelijk een motie wilt intrekken of wijzigen. Dat kan. Maar wilt u straks als u het woord neemt in de tweede termijn aangeven welke motie u echt gaat indienen? Want die worden dan bij punt 7 geplaatst als definitief ingediende moties en amendementen. Die worden voorzien van een nummer zodat straks helder is waarover u een besluit gaat nemen. Is dat helder voor u? Ik geef graag nu het woord aan de heer Kruger. U heeft als spreektijd tien minuten. Uiteraard is dat het maximale, als u zegt dat heb ik niet nodig dan heb ik daar ook alle begrip voor uiteraard. In deze tweede termijn mag u elkaar interrumpen en maximaal drie keer.

De heer Kruger (BvR): Dank u wel voorzitter, ik zal geen tien minuten nodig hebben. Dat is goed nieuws voor u en misschien voor de rest van de vergadering. We hebben zojuist gegeten. Vraagt u niet of alles naar wens was want daar waren de meningen over verdeeld. Na dat genoemd te hebben dank ik de wethouder voor de beantwoording van de vragen die we hebben gesteld. Daar hebben we wat antwoorden op gekregen. Niet allemaal naar even tevredenheid, maar goed dat heb je doorgaans altijd wel. Moties hoeven wij niet in te

trekken om de simpele reden dat wij geen zelfstandige moties hebben ingediend. Dus wat dat betreft zijn we daar snel klaar mee. Ik wil toch een beetje terugkomen op de vragen die ik in de eerste termijn heb gesteld. Over de veiligheid met betrekking van het winkelcentrum in de Bogaard. Waar het de hele dag door sjezen is met fietsen. Daar was vroeger nog enig regime dat je daar niet eens de fiets mee aan de hand mee mocht voeren want dan kreeg je onmiddellijk een bon mee naar huis. Dat is inmiddels allemaal verdwenen, maar het is een soort een wildwest geworden. Ik heb ook gevraagd wat gaat u daar aan doen? Ik bedoel ik heb gevraagd zet er dan een paar van die show politieauto's neer op de zaterdag. Dat helpt al. Daar heb ik geen reactie op ontvangen. Ook met betrekking tot de veiligheid in onder andere in RijswijkBuiten en in de Strijp heb ik ook extra aandacht gevraagd, omdat het daar ook nog steeds niet oké is. Daar heb ik ook geen reactie op gekregen. Dan verder in de eerste termijn heb ik ook gevraagd over de toezegging destijds van wethouder, ik zal zijn naam noemen Björn Lugthart, die ons toegezegd heeft jullie krijgen acht camera's. Dat gaat niet helemaal dat gaat via het ministerie en dat soort zaken. Met alle respect die keutel is ingetrokken is ons eigenlijk niet bekend als zodanig. In ieder geval ze zijn er niet. Dat is dan toch een beetje in tegenstrijd met de reactie van de wethouder die het had over huftergedrag in het verkeer. Dan is juist een camera een ultiem middel om dat aan te pakken. Want je kan niet de hele dag daar een handhaver met een laser daar langs de weg zetten. Omdat ze wellicht ook geen bevoegdheden hebben om dat te doen. Maar een camera is eigenlijk de enige oplossing. Dus toch mijn vraag waarom is dat niet te bespoedigen? En het verhaal dat er een warmteleiding wordt aangelegd, dat geeft voor mij geen reden om daarmee te wachten want we zijn weer twee jaar verder. Bovendien wel of geen warmteleiding, of je nu een halve baan of een hele baan ter beschikking hebt, er wordt gewoon veel te hard gereden op bepaalde trajecten. Ook op trajecten waar die leidingen niet worden gelegd, zoals op de Schaapweg. Dus wat dat betreft zou ik er toch wel even een toelichting over willen hebben dat het plaatsen van camera's en huftergedrag dat gaat hand in hand samen. Als we het één niet doen dan blijf je met dat probleem zitten. Dat waren eigenlijk kort in tweede termijn. Oh ja nee ik heb nog een paar dingetjes zitten uit de eerste termijn, had ik beloofd om daar in tweede termijn op terug te komen. Die zal ik dan nu even meenemen. Er is al veel op geantwoord. Heb ik nog eentje staan met dierenwelzijn. We krijgen heel veel positieve geluiden over de hondenspeeltuin aan de Schaapweg. Die wordt steeds beter benut en zowel de honden als de hondeneigenaren die zijn er erg content mee. Er staan wat bankjes en het voldoet aan de behoefte. De vraag aan het college is bent u bereid om samen in overleg met de hondenbezitters om het aantal veilige losloopgebieden uit te breiden? Vervolgens is meen ik ook al aan de orde geweest, publieke dienstverlening. Het is nog steeds een zorgenkindje. Terwijl de gemeente nog steeds streeft naar een hogere waardering. Toch is het bijzonder want wij krijgen nog steeds klachten van ondernemers die niet gehoord worden. Burgers worden niet gehoord, of worden van het kastje naar de muur gestuurd. Zie zoals eerder genoemd dat mensen die inlichtingen wilden hebben over die mooie plastic vuilnisbakken, de gemeente weet niks. Die worden gestuurd naar Avalex, die weet nog minder en die stuurt weer terug. De mensen die hier wenden tot de loketten, of aan de balie met die brief in hun handen die worden ook niet geholpen. Dus mijn vraag is gaat u echt dit op korte termijn verbeteren want dit is niet goed. Dat bleef nog even liggen in de eerste termijn en daar hoort dan wellicht zo meteen een reactie op. Dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Kruger. Dan geef ik graag het woord aan de heer Van 't Eind van GroenLinks.

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter dank u wel. Ik denk ook niet dat ik de volle tien minuten nodig heb hoor. Wij zijn blij met de reactie van het college op onze moties, dus wij zullen ze ook ongewijzigd indienen. We zijn ook blij met de toelichting van de wethouder van Financiën op de solvabiliteit van onze gemeente, de financiële gezondheid van onze gemeente. Wij zijn ook blij te horen dat dat aansluit bij onze oproep om ook

gewoon koers te houden met elkaar om te blijven investeren in de toekomst van Rijswijk. Dat we dat natuurlijk gezond, verstandig moeten blijven doen. Zonder uit de band te springen, maar dat Rijswijk in de basis financieel gezond is. Dat we met elkaar goed moeten blijven kijken hoe we dat op een goede manier te blijven doen. Voorzitter er zijn een hele hoop moties ingediend en ik ga niet al die moties nu af. Er zijn ook een aantal moties waaraan wij ook aan mede ondertekend hebben. Dat is vrij logisch dat wij die dan ook zullen steunen. Maar er zijn wel een aantal moties die ik wil uitlichten. Dan gaat het eigenlijk over als ik dan een aantal partijen in de oppositie hoor die toch behoorlijk tekeer gaan tegen het college. Behoorlijk tekeergaan ook zoals ik het interpreteer tegen de coalitie die onverantwoord bezig zou zijn met deze gemeente. College onverantwoord bezig met deze gemeente. Zelfs een motie van treurnis indienen. Daarnaast een motie, een oppositiebrede motie, is dan door alle oppositiepartijen gesteund om te komen tot oplossingen met elkaar voor de financiële situatie waar we in zitten om het debat daarover te kunnen voeren. Dat botst een beetje bij mij in mijn hoofd. Ik wil toch vragen aan een aantal partijen, zeker de partijen die die motie van treurnis dan indienen. In hoeverre reflecteren deze partijen ook op hun eigen gedrag in het afgelopen halfjaar? Want deze partijen hebben even zo goed als partijen in de coalitie voorstellen gesteund die geld hebben gekost. Hebben net zo goed bijgedragen aan de financiële situatie waar wij nu in zitten. Ik hoor geen enkele vorm van zelfreflectie op dat punt bij een aantal partijen in de oppositie. Ik zie dat de heer Van Dam graag wil interrumperen.

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Dank. Ik denk dat GroenLinks ons bedoelt als we het hebben over de indieners van de motie. Dat wij geen zelfreflectie hebben gegeven dat is simpelweg niet waar. Ik heb zelf gezegd in de eerste termijn, we moeten ook hand in eigen boezem steken want wij hebben ook voorstellen gesteund. Ik noemde het Isolatiefonds waar wij mee hebben gestemd, ik noemde onder andere voorstellen van de VVD waar wij ook in mee hebben gestemd voor bijvoorbeeld evenementenbeleid. Ik noemde wel dat ik daarbij graag had willen weten dat wij op dat moment ons in de schulden zouden steken als we dat zouden doen. Want het was al enige tijd bekend dat is onze redenering geweest. Die heb ik ook aangegeven. Dus de mate van zelfreflectie was zeker aanwezig. Ik had daar alleen verwacht dat we iets meer informatie zouden hebben over onze huidige financiële status.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Dam, de heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GL): Mag ik vervolgen?

De voorzitter: Ja u mag vervolgen.

De heer Van 't Eind (GL): Dank u wel voorzitter. Goed, ik herken niet dat wij door het college, want dat lijkt dan op alsof het college ons niet goed in geïnformeerd heeft over de financiële stand van zaken. Volgens mij heeft het college keurig gebruik gemaakt van de instrumenten die haar ter beschikking staat om ons daar goed over te informeren. Is de geopolitieke situatie ook geen geheim?

De voorzitter: Ik zie dat de heer Weterings u wil interrumperen. De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Vraagje aan de heer Van 't Eind over de inbreng. Hoe vond u de inbreng van uw coalitiepartij VVD en Beter voor Rijswijk? Vond u die dan mals in de eerste termijn? Dank u wel.

De voorzitter: De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter de inbreng van zowel Beter voor Rijswijk als de VVD, begrijpen wij heel goed. Want er is alle reden om met elkaar goed debat te kunnen voeren. Voorzitter mag ik even mijn verhaal afmaken voordat ik weer onderbroken word? Met elkaar debat te voeren over het gezond houden van onze gemeentelijke financiën. Wij hebben en dat heeft als het goed is, heeft de oppositie want dan kom ik zo nog op mijn volgende punt. Wij hebben als coalitie een afspraak dat wij ook open in de raad met elkaar debat voeren. Dat is ook wat hier gebeurt. Dus ik heb geen enkel probleem met de bijdrage die de VVD heeft geleverd vandaag.

De voorzitter: De heer Weterings en daarna mevrouw Harmsen.

De heer Weterings (RB): Voorzitter de heer Van 't Eind had het over de kritiek die de oppositiepartijen hadden laten horen. Heeft u geen kritiek gehoord van de VVD en van Beter voor Rijswijk over dit beleid wat er nu wordt gevoerd?

De voorzitter: De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter ik heb op geen enkele manier van zowel Beter voor Rijswijk als de VVD de mate van kritiek en overigens ook én geen motie, maar daar ligt geen motie van treurnis waar de handtekening van de VVD of van Beter voor Rijswijk onderstaat. Dus daar reageer ik op. Daar reageer ik op.

De voorzitter: Mevrouw Harmsen u wilde ook interrumperen?

Mevrouw Harmsen (CU): Het gaat nog steeds over hetzelfde punt van de toelichting op er waren twee moties en het punt van de tweede motie was over het tekeergaan ...

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter mag ik ... dan wil ik toch voorstellen dat ik mijn verhaal even af mag maken want ik denk dat ik weet wat ... goed.

Mevrouw Harmsen (CU): Nee u weet het niet.

De voorzitter: Mevrouw Harmsen wil u interrumperen en zij was nog niet klaar met haar interruptie. Mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen (CU): Want er zijn er verschillende interpretaties en verschillende manieren waarop de motie over waarin de hele oppositie zeg maar heeft gestaan. Het was een vraag richting het college, maar eigenlijk ook richting de rest van de raad. Eigenlijk een hand die uitgestoken wordt, als er harde keuzes gemaakt moeten worden dan willen we graag ook weten aan welke kranen gedraaid gaan worden. Dat willen we op tijd weten dan kunnen we misschien samen die harde keuzes maken. Dan kan het raadsbreed.

De voorzitter: Wat is uw vraag mevrouw Harmsen?

Mevrouw Harmsen (CU): De vraag is heeft u daar rekening mee gehouden? Dat het dus veel breder is dan alleen maar tekeergaan tegen college dan wel ... er zit ook een handuitsteekfunctie in deze motie.

De voorzitter: De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter dat is toch wel wat ik verwacht had van mevrouw Harmsen als vraag. Want dat is mijn vraag ook aan alle oppositiepartijen die deze motie, die oproept om te komen tot oplossingen met

elkaar in discussie te gaan. Daar zijn we als GroenLinks en ik denk dat ik dan spreek voor de hele coalitie maar goed dat mogen ze straks zelf ook zeggen. Daar zijn we natuurlijk nooit op tegen. Wij staan als coalitie enorm open voor het debat in deze raad. Dat hebben wij ook meerdere malen op hele lastige dossiers laten zien. Dat laten wij ook hier op zien. Natuurlijk zijn we daar niet op tegen. Maar mijn vraag terug is als ik dan die motie zie van een deel van de oppositie, die ook die motie ondertekent. Hebben jullie dan allemaal als de ondertekenende partijen dezelfde intentie? Is dat inderdaad een hand die uitgestoken wordt? Als het een hand die uitgestoken is, waarom was dat dan een soort van geheime oppositiebrede motie? Had dat niet een motie kunnen zijn die we misschien wel met zijn allen hadden kunnen indienen van tevoren? Maar goed ik hoor daar graag reflectie over van de verschillende indienende partijen.

De voorzitter: Wilt u doorgaan mijnheer Van 't Eind met uw ...

De heer Van 't Eind (GL): Ja zeker voorzitter. Kijk zo kom ik makkelijk aan mijn tien minuten natuurlijk, maar daar kan ik zelf niet zoveel aan doen want ik word gewoon een aantal keer onderbroken. Voorzitter ik wil ook nog even benadrukken, ik ben heel erg blij met de inbreng of de beantwoording van de wethouder Mobiliteit ook op het mobiliteitsvraagstuk voor de toekomst voorzitter. Want de afgelopen decennia en ik wil dat toch maar even hier gemarkeerd hebben, de afgelopen decennia en dan heb ik het over de afgelopen vijftig zestig jaar. Is mobiliteitsbeleid in Nederland geënt geweest op het gebruik van de auto en dat heeft ons gebracht waar wij nu zijn. Hetzelfde blijven doen leidt niet tot een toekomst met een beter mobiliteitsstelsel of meer mobiliteit voor iedereen. Dus dat betekent gewoon voorzitter, dat betekent gewoon dat we het voor de toekomst anders zullen moeten doen. En ja dat is niet altijd makkelijk, dat is ingewikkeld, dat zal soms ook een beetje pijn kunnen doen. Maar dat is wel waar we heen moeten gaan, want als we hetzelfde blijven doen wat we doen, dan blijven we houden wat we houden voorzitter. Voorzitter tot slot, mevrouw Harmsen stelde ook nog een vraag raadsbreed ten aanzien van asielopvang. Mevrouw Harmsen heeft terecht geconcludeerd dat is niet een onderwerp waar wij in coalitieverband afspraken over hebben. Want zo zitten wij er als coalitie in. Wij kunnen ook raadsbreed over moeilijke onderwerpen een debat met elkaar voeren. Zo ook over dit onderwerp dat hebben we ook al een aantal keer gedaan. Mevrouw Harmsen kent ons standpunt op het gebied van asielopvang dus volgens mij hoef ik daar niet veel meer over te zeggen. Voorzitter dat was mijn tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van 't Eind. Dan geef ik graag het woord aan de heer Weterings van Rijswijks Belang. U heeft negen minuten.

De heer Weterings (RB): Dank u wel voorzitter. Tweede termijn. Niet heel veel meer om te melden, maar ik begon natuurlijk mijn motie met een motie van afkeuring. Eigenlijk hebben we daar gewoon geen goed antwoord op gekregen. Want normaal, we hebben met zijn allen afgesproken dat alles boven een ton moet via de raad. Als u de spelregels wilt veranderen, dat kan. U gaat even naar de fractievoorzitters, presidium overleg, kunnen we de spelregels veranderen. De regels zijn nu en dan kijk ik ook naar de griffie, allemaal boven een ton moet via de raad, is niet gebeurd. Er is een half miljoen uitgegeven en de raad is niet geïnformeerd, adequaat geïnformeerd. Er zijn een aantal regels voor opgesteld in de Gemeentewet, heeft u niet nageleefd. Het is ook trouwens eerder voorgekomen, met een geit weet u nog? Drieënhalve ton. Archeologische fondsen ook verstopt in een halfjaarrapportage, opgegraven was een geit. Niet oké. Voorzitter u zegt goed, we kunnen die kosten niet verhalen. Ambtelijke kosten had ik al aangegeven, die bracht ik ook in twijfel. Maar het lange verblijf in een hotel willens en wetens een rechtszaak aanspannen tegen de gemeente. Die verliezen betekent ook op de blaren zitten zeggen. Maar ja die mensen hebben geen werk. Ze hebben

status, ze kunnen werken. Tegenprestatie ze kunnen morgen beginnen zeg maar waar. Ik zie een interruptie volgens mij voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen wil u interromperen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter dank. Ik vraag mij af of de heer Weterings heeft geluisterd naar de uitleg van de verantwoordelijk wethouder in de eerste termijn op zijn motie. Want u herhaalt nu exact datzelfde wat u in eerste termijn zelf zei. Ik wil graag een reactie van de heer Weterings of die gehoord heeft wat de wethouder heeft gezegd. Op het vonnis bijvoorbeeld en de inhoud van het vonnis van de rechtbank.

De heer Weterings (RB): Voorzitter dat heb ik. Ik heb dat medelijden niet, want mensen hebben status kunnen werken. Als je willens en wetens een advocaat weet te benaderen, als je willens en wetens en rechtszaak aanspant, moet je ook op de blaren zitten als je verliest. Waarom zou ik de Rijswijkers laten opdraaien voor een half miljoen euro? Ze gaan er zelf maar voor werken mevrouw Van Nunen zeg ik via de voorzitter. Dank u. Ik zie een interruptie van mevrouw Harmsen.

De voorzitter: Mevrouw Harmsen wil u interromperen. Mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen (CU): Dank u wel mevrouw de voorzitter. Het is een rechtelijke uitspraak over de kosten van deze rechtszaak. De rechter heeft geoordeeld dat de kosten niet verhaald mogen worden op deze mensen. U legt daarmee een rechterlijke uitspraak daar heeft u een mening over. Wat wilt u daarop zeggen? Bent u normaal gesproken er tegen? Wat vindt u van de rechterlijke uitspraken in Nederland?

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Harmsen. Mijnheer Weterings graag via de voorzitter.

De heer Weterings (RB): Ja via de voorzitter, nee ik ben scherp. Dat ging om de juridische kosten, niet over het lange verblijf in het hotel. Goed voorzitter ik vervolg mijn betoog. Wethouder Van Malsen gaf aan over een Spreidingswet die ons te wachten staat. Wij gaan ervan uit dat de wethouder zich hard gaat maken voor de prestatie die we al hebben geleverd als Rijswijk zijnde. We hebben hier al zes jaar lang een azc gehad. We hebben hier een flexwooncentrum als één van de enigste gemeentes in Nederland die daarmee van start is gegaan. Dus wat ons betreft ga eerst naar andere gemeentes die zich niet hebben hard gemaakt voor het opvangen van deze mensen. Denk aan de Westland bijvoorbeeld om maar een voorbeeld te noemen. Rijswijk heeft zijn strepen al verdiend dus wij gaan hier in ieder geval niet mee akkoord. Voorzitter even heel erg terugkomend op het verhaal van mevrouw van de ChristenUnie. Wij verschillen inderdaad van mening op dit onderwerp. Maar als u het woord verdienen durft te noemen over de rug van mensen en over de rug van de Rijswijkers om geld te verdienen voor het opvangen van vluchtelingen, dan krijg ik daar gewoon kippenvet van. Van mijn nek tot aan mijn tenen. Serieus verdienen aan mensen verdienen, verdienen aan Rijswijkse belastingcenten. Sorry, dat gaat er bij ons niet in. Voorzitter, ik zal even zoals aangegeven u heeft een actieve informatieplicht wat op is gesteld in de Gemeentewet. Heeft u zich niet aan gehouden, dus de motie van afkeuring zal zeer zeker in stemming worden gebracht. Motie 2 die betrekking heeft op de half miljoen. Waarin ik ook aangeef dat de rechtszaak die tegen u aan was gespannen is door u gewonnen. Verzoekt het college de gemaakte kosten waar mogelijk te verhalen op de procesaanspanners. Als daar de juridische kosten niet bij zitten prima, maar wel de dure hotelkosten. Het is een viersterrenhotel. Dus ook die motie zullen wij in stemming brengen. Voorzitter, dan helaas op onze vraag om te gaan handhaven op de deelscooters. U geeft aan het gebeurt al. Ik heb één bewijs inderdaad op Twitter gezet met een vrouw die met de kinderwagen niet het voetpad kon vervolgen. Ik heb meerdere bewijzen van meerdere mensen in mijn mailbox dat er wordt verwezen naar de aanbieders van de deelscooters. U handhaaft niet op dit moment op foutgeparkeerde

deelscooter die zodanig in de weg staan, dat het niet meer te volgen is voor mensen. U geeft aan we doen het wel, ik heb bewijs dat u het niet doet. Zou u mij misschien in uw tweede termijn echt een toezegging kunnen doen dat u vanaf morgen de aangenomen motie van D66, van Beter voor Rijswijk, het CDA en de Partij van de Arbeid gaat uitvoeren. Kan u dat niet waarborgen, wil ik de motie graag in stemming laten brengen dat u vanaf morgen weer de aangenomen motie van vorig jaar gaat uitvoeren. Voorzitter, nogmaals ook wethouder Van de Laar bedankt voor de complimenten voor het uitzoeken van het autobezit. We hebben een toename van het autobezit. Dat klopt. Dat is ontzettend sterk aan het groeien. U geeft aan de fietsen groeien ook. Als wij een probleem hadden met het stallen van fietsen had u mij ook gehoord. We hebben genoeg fietsen', we hebben fietsenstallingen betaald onbetaald, overal van die pop-ups fietsenstallingen gaat allemaal prima. Maar we moeten wel realistisch blijven. De auto is nu eenmaal een vervoersmiddel die mensen gebruiken. Volgens mij heeft iedereen hier in de gemeenteraad, ook inclusief college, inclusief burgemeester heeft een auto. Laat ons die ruimte behouden in een STOMP-principe. Ga niet heel die auto wegbannen, om alles maar autoluw te maken, alsmaar te vergroenen, hele wegen af te sluiten. Alsjeblieft het enige wat wij vragen om die P van die personenauto een klein beetje ruimte meer te geven in de plannen die u gaat maken. Dus ook deze motie zullen wij, volgens mij is ook de VVD een autopartij, Beter voor Rijswijk is een autopartij. Ben heel benieuwd of deze partijen kleur gaan bekennen dadelijk op deze motie. Maar ik ga wel zeker indienen. Voorzitter, u gaf ook aan een sterke precies in de regio. Dat klopt we hebben trouwens een voorzitter bij de MRDH dat is ons voorzitter van nu. Ook wethouder Van de Laar heeft daar een positie. Maar u geeft aan u heeft een sterke positie. Maar als er dan laatst 4,8 miljard wordt uitgegeven aan mobiliteit, dan krijgen we dertien miljoen, dan vraag ik me af was u wel aanwezig op die vergaderingen. Er is al behoorlijk weinig, behalve dan dat station op RijswijkBuiten wat gewoon dringend nodig was. Vind ik het best wel karig wat u heeft binnengehaald aan laten we zeggen extra haltes, extra vervoer, de buslijnen RijswijkBuiten. Ik zal verder geen namen noemen, maar ik heb laatst iemand naar huis kunnen rijden na achten want er reden geen bussen meer in RijswijkBuiten. Waar gaat het over? Maar goed daar ook graag een reactie op. Voorzitter over de even kijken hoor. De warme uitspraak van wethouder Wit over het skatepark. Dank u wel, deelt onze mening. We zouden graag wel een toezegging willen op wat voor termijn u denkt dit hebt onderzocht? Zegt u twee maanden, drie maanden, vier maanden horen we graag een reactie op. In ieder geval dank u wel voor de toezegging. Deze motie zou ik of willen intrekken, zeg aanhouden intrekken, maar die wordt niet in stemming gebracht. Dan voorzitter, niemand nee? Dan kom ik tot de laatste motie die was ingediend betreft het station. U geeft aan er is extra toezicht, ik heb contact met heel veel ondernemers. Zou ik u toch willen vragen om zo spoedig mogelijk even contact op te nemen met ook de melder van het pistoolincident. Waar ook vandaag een groot artikel van is verschenen. Zij deelt een andere mening over de toezicht wat op dit moment daar gaande is. Ik heb vertrouwen in u voorzitter. U geeft aan dat er per eind augustus cameratoezicht komt, u gaat extra toezicht houden. Ik vertrouw u daarin. Dus ik zal de motie ook intrekken schuine streep aanhouden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Weterings. Dat betekent dat u één motie, of alle moties eigenlijk indient. Vier moties zijn het en twee niet. Dus even voor de administratie, dus motie Afkeuring gevoerde beleid dient u in. Motie Verhalen van de 500.000 dient u in. Motie Neem politieke partijen en haar besluiten serieus dient u in. De motie Geef meer ruimte in uw principe voor de personenauto dient u in. Dan klopt onze administratie hier. Dan ga ik het woord geven aan de fractievoorzitter van Wij. Rijswijk de heer Van Dam. U heeft negen minuten.

De heer Van Dam (WIJ.): Dank. Met uw goedkeuring blijf ik wel gewoon hier zitten. Ik heb u als raad nog in spanning gehouden voor een aantal moties en een amendement, dus ik zou daar graag nog mee beginnen in deze tweede termijn. Wij. Rijswijk staat voor een inclusieve samenleving en dat is niet vanzelfsprekend. Je

moet eraan werken om die inclusie te bewerkstelligen en te onderhouden. Daarom dient onze fractie in samenwerking met meerdere partijen een amendement en twee moties in op een aantal punten om die inclusie juist te versterken. Om te beginnen het amendement Jeugd een stem in Rijswijk. Excuus. Een jeugdraad is een langgekoesterde wens van onze raad, maar ook van onze kinderen en jongeren in Rijswijk om de volgende stap te zetten in die jeugdparticipatie. Sinds 2018 zijn de kinderrechtenambassadeurs actief en hadden de eerste ook jongerenambassadeurs die zich later de Speaking Minds noemden. Ook werd middels een breed gedragen motie het kindervragenuur geïntroduceerd. In de afgelopen jaren volgden er meer moties en amendementen om jeugdparticipatie te verankeren in ons democratisch proces. Met het amendement dat we samen met D66 indienen willen we in ieder geval ervoor zorgen dat er budget komt om deze langgekoesterde wens te kunnen vormgeven. Dan een tweede motie, de motie van menstruatiearmoede. Daar werd al kort op gereageerd door de wethouder. Dank daarvoor en ook dank voor de steun. We hebben uw punten meegenomen, inmiddels aangepast en de nieuwe versie van de motie die vindt u ook als het goed is op iBabs. Die volledig voldoet aan de wensen die de wethouder in ieder geval aangaf. In maart pleitte de wethouder bij de behandeling van de Actieplan Armoedebestrijding+ voor een brede aanpak van armoede, omdat armoede veel breder is dan het hebben van weinig geld. Menstruatiearmoede veroorzaakt namelijk kansen en ongelijkheid. Want dagelijks lukt het meisjes en vrouwen niet om naar school of werk te gaan door het ontbreken van menstruatieartikelen. Het gevolg hiervan is dat hun kansen in de maatschappij aanzienlijk afnemen. En onze Speaking Minds hebben zich over dit vraagstuk gebogen en aanvulling gegeven op de adviezen. Daarop dienen we nu deze motie in. Als laatste dienen we samen met Beter voor Rijswijk een motie in om ervoor te zorgen dat mens en dier in goede harmonie kan genieten in het Wilhelminapark. Met het realiseren van de tijdelijke en definitieve speelzones op het park, komt het losloopgebied voor honden onder druk te staan. Aangezien inclusie verdergaat dan alleen de mensen, is het in de ogen van onze partij een goed idee om een mooie en het liefst een natuurlijke afscheiding te maken om die speelzone heen zodat de kinderen, ouders en hondenbezitters in alle gezamenlijkheid kunnen genieten van het Wilhelminapark. Inclusief is immers niets anders dan samen met elkaar. Dan een kleine beschouwing op die eerste termijn. Kijk wat mij opviel is dat we toch wel redelijk wat uit elkaar liggen op onze visie over hoe Rijswijk er financieel voor staat. In de eerste termijn hebben we vooral bijvoorbeeld de VVD, Rijswijks Belang, het CDA, ook Beter voor Rijswijk, ChristenUnie en Partij van Gelijkheid & Rechtvaardigheid gehoord over onze financiën. Dat dat wellicht wat beter kan en dat hoor ik niet dus bij alle partijen. Aan de eerste termijn van GroenLinks te horen denken we daar inderdaad wat anders over. Dan hoor ik vervolgens van het college dat we er eigenlijk best goed voor staan. Dat neemt mijn zorgen niet weg want aan de eindstreep zien we toch voor de komende jaren een aantal tekorten. Daarom hoop ik toch dat partijen mee kunnen stemmen met de motie die we hebben ingediend en dat ga ik toch wel in de ...

De voorzitter: Ik zie dat de heer Van 't Eind u wil interrumpen. De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter ik heb toch wel wat bezwaar tegen de kleuring van mijn woorden. Voorzitter de heer Van Dam doet alsof GroenLinks de ernst van de situatie niet inziet, dat is niet waar. GroenLinks ziet wel degelijk de ernst van de situatie in. GroenLinks zegt alleen je moet wel koersvast blijven en voorzichtig doorgaan. Dat is echt iets anders ... maar inderdaad voorzitter, wij denken dat het onverstandig is om dan paniek en gewoon ... maar nogmaals wel degelijk vinden wij het belangrijk om met elkaar in gesprek te blijven om die begroting gezond te houden.

De voorzitter: Wat is uw vraag?

De heer Van 't Eind (GL): Ik heb ook nog de vraag gesteld aan de heer Van Dam en daar walst hij dan ook weer overheen. Hoe moet ik nu die motie lezen die is ingediend? Is dat nu een handreiking ...

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind, wat is uw vraag aan de heer Van Dam?

De heer Van 't Eind (GL): Volgens mij stelde ik net aan het einde een vraag aan de heer Van Dam. Bovendien mag ik in mijn interruptie ook reageren op een onjuiste typering van wat ik gezegd heb voorzitter.

De voorzitter: Dat mag ook.

De heer Van Dam (WIJ.): Om met de vraag te beginnen voorzitter.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Sleddering ook ... wie wilt u interrumpen? De heer Van Dam wilt u interrumpen?

De heer Sleddering (VVD): Uiteraard.

De voorzitter: Aan u het woord mijnheer Sleddering.

De heer Sleddering (VVD): Kijkt de heer Van Dam wel eens naar zichzelf en zijn eigen partij? Als je nu weet dat je verantwoordelijk bent voor de drie grootste bleeders in deze financiële situatie. Ik noem even de sporthal, ik noem even het Huis van de stad, ik noem even het nieuwe sportpark eigenlijk waar u allemaal voor heeft gestemd. U stemt voor een motie die reparatie op het verlies bij RijswijkBuiten voorkomt. Hoe durft u zo te reageren naar de coalitie op dit moment?

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Beginnend met de laatste inspreker, met de VVD. Dat doen wij omdat wij hier als raad een controlerend orgaan zijn en er zijn een aantal misstappen gemaakt. Die kunnen we herkennen met zijn allen of we kunnen wegduiken. Ik denk dat we die gewoon moeten benoemen. Ik denk dat we dat zeker moeten doen. Dat mag ik, dat mag u, dat mag elke partij hier in deze raad. Om nu te gaan zeggen dat is uw partij geweest die daar verantwoordelijk voor is, dat vind ik echt veel te kort door de bocht.

De voorzitter: De heer Sleddering wil u interrumpen.

De heer Van Dam (WIJ.): U heeft zelf hier in de ...

De voorzitter: De heer Sleddering.

De heer Van Dam (WIJ.): Meerdere jaren in de in de coalitie gezeten.

De voorzitter: De heer Sleddering heeft het woord mijnheer Van Dam.

De heer Sleddering (VVD): U kijkt alleen naar anderen en u kijkt niet naar uzelf. U moet uw partijnaam veranderen in van Wij naar Zij en dat kan echt niet meer. U bent absoluut contraproductief bezig en het schaamt u. U moet zich schamen dat u zich zo opstelt. Wij als coalitie en als partij in de raad willen samen naar een goede begroting en een degelijke begroting komen in deze raad. Wat u doet is even de andere kant op kijken dat uw linkerkant helemaal leeg is, door u en dat wij proberen uw rechterzak weer te vullen.

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Sorry maar dat is gewoon echt onjuist wat de heer Sleddering hier vertoont. Dat kan niet en dat is ook gewoon niet zo. Ingaand op het laatste alsof wij alleen aan het wijzen zijn. Volgens mij was ik daar heel erg duidelijk mee met de reactie op GroenLinks. In de eerste termijn heb ik gezegd dat we met zijn allen hebben voorgestemd voor een aantal voorstellen. We zien alleen nu dat we niet de juiste informatie hadden over onze financiële status daarvan. Daarvan zeggen wij misschien hadden we andere keuzes gemaakt op het moment dat we die wél hadden. En ja daarvoor kijk ik nu het college aan, want die informatie hadden we graag willen hebben. Dat wij alleen maar naar onszelf kijken, dat wij de veroorzakers zijn en dat wij helemaal niet mee willen denken over samenwerken is natuurlijk de grootste onzin. Want u heeft ook de motie gezien die voor u ligt. Dan ga ik mee in de woorden van de ChristenUnie. Dat is een handuitreiking en we willen de discussie samen aangaan over hoe we het financieel beter kunnen doen in Rijswijk. Au denkt dat dat geen handuitreiking is, of wat u daar dan leest, dat is uw zaak. Maar dat is vanuit ons betreft is dat gewoon een middel om de discussie hier aan te gaan hoe het wél beter kan.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam ik zie dat mevrouw Van Nunen u wil interrumpen. Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter dank. Ik ken de partij Wij. uit de vorige periode toch ook als een partij met een sociale inslag en met een partij die nieuwe investeringen wilden doen in het belang van inwoners van Rijswijk. De heer Sleddering noemde een paar voorbeelden die in de vorige periode door u ook zelf zijn geïnitieerd. Door de wethouder van uw partij, toenmalige wethouder. Ik ken uw partij ook nu in dit Kaderdebat door een aantal moties die u hebt ingediend als een partij die opkomt voor sociale gelijkheid. Soms kost dat inderdaad een investering. Hoe kijkt u daar dan tegenaan tegen de moties die u nu indient zonder dekking? Daar wil ik graag een antwoord op. Als dan een beetje in een relatie tot wat de heer Sleddering zei de reflectie van uw partij op uw eigen handelen, nu en in het verleden.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van Nunen. De heer Van Dam wilt u daarop reageren?

De heer Van Dam (WIJ.): Dan zou ik graag willen horen van mevrouw Van Nunen welke moties er zonder dekking er allemaal zijn gekomen?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): De menstruatiemotie om het zo maar even heel kort te zeggen, die u net indiende en die geen dekking op dit moment heeft.

De heer Van Dam (WIJ.): Mevrouw Van Nunen als u nu op iBabs zoekt ...

De voorzitter: De heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Dan is dat gewoon aangepast en staat daar naar aanleiding van de woorden van de wethouder gewoon een financieel kader in. Dus ik zie niet in waar de mevrouw Van Nunen dat bedoelt. Ingaand op wat zij vindt van mijn partij, dat we inderdaad mensen helpen hier in Rijswijk. Ja dat klopt en daar staan we nog steeds achter. Dat is ook te zien denk ik aan onze inbreng vanavond. Maar reflecteert ook in de moties die we hebben ingebracht, dus in ieder geval dank daarvoor. Volgens mij was ik nog niet teruggekomen op GroenLinks want die vroegen ook nog een vraag over hoe wij dan verder willen. Ik ben in ieder geval blij met uw woorden over onze motie dat u het gesprek wil aangaan. Ik kijk daar in ieder geval uit naar de uitvoering van de motie als hij het vanavond haalt. Ik hoop dat ik daarmee de vraag heb beantwoord. Ik weet niet of ik helemaal volledig ben geweest door de laatste twee interrupties. Dan een tweede onderwerp wat ik

nog hier heb staan. Is dat ook de leefbaarheid die in Rijswijk onder druk zou staan niet helemaal overeenkomt met de visie, of althans de repliek die ik terugkreeg in de eerste termijn van de wethouders. Ik zou daar graag toch wat meer toelichting op willen geven met een voorbeeld. Als we kijken naar het havengebied, dan kregen we daar een presentatie over. Over een aantal woningen dat daar wordt toegevoegd. Daarin staat wonen echt op nummer één. Wat ik ook snap want dat is de investering van de investeerder die daar gaat bouwen. Echter als wij dan vragen stellen over hoe gaan we dan al die mensen daarnaartoe krijgen naar die enorme woontorens die daar komen? Als we dan vragen stellen over maar hoe is het sociale aspect daarin ingestoken? Is daar ruimte voor ondernemen? Is daar ruimte voor een sociaal samenkomen? Dan staan vaak die plannen als laatste op de agenda om ontwikkeld te worden. Vandaar ook onze motie om daar nu eens een keer de prioriteit aan te geven. In plaats van het alsmaar alleen maar toevoegen van woningen. Want ik denk dat de realiteit toch echt is dat we straks 1. volledig vaststaan en 2. dat onze faciliteiten die we nu hebben onder zulke grote druk staan dat die daar straks onder bezwijken. Ik denk dat we dat niet willen als Rijswijk. Ik denk dat als Rijswijk een leefbare stad willen. Vandaar ook die motie. Dan heb ik nog twee moties van andere partijen waar ik graag nog een reactie op wil. Ik zie een motie van de VVD over de CID-Binckhorst over grote projecten. Dat lijkt mij prima, maar ik hoorde nog niet in de eerste termijn van het college of we dat ook kunnen als Rijswijk. Een project buiten onze stadsgrens als groot project aanmerken. Ik wil daar toch een reactie op voordat ik kan meestemmen of tegenstemmen. Dan nog een verduidelijkende vraag over die 500.000 euro. Dat is dan een motie van Rijswijks Belang. Er werd gesteld door de wethouder in de eerste termijn dat er een juridische uitspraak is geweest dat we die 500.000 euro niet kunnen verhalen op deze mensen. Ging die uitspraak alleen over de juridische kosten of ging die uitspraak ook over die 500.000 euro? Daarbij wil ik het laten.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Dam. Om even bij u te checken welke moties u nu indient en handhaaft. Ik heb hier als titel motie Verbreden en verduurzamen uitgiftepunten menstruatieartikelen die dient u in. Motie Hek rond speelzone Wilhelminapark. Motie van treurnis. Motie Transparantie in financiën. Motie Kopen mogelijk maken voor starters. Motie Leefbaarheid voor woningbouw. Dat waren de moties. Is het compleet? Plus het amendement wat eerder was ingediend. Dan is dat ook correct. Dan wil ik graag nu het woord geven aan mevrouw Woudstra fractievoorzitter van D66. U heeft negen minuten mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Hij doet het dank. Voor de voorzitter alvast, onze moties blijven staan en daarover zo meteen soms meer. We zien veel doorzettingsvermogen bij het college. Dank daarvoor. We werken als raad aan initiatieven, kaders en controle. Dat geldt zeker voor de financiën, waar ik mijn inbreng ook mee begon. Daarmee herkennen wij de typering over het verschil tussen oppositie en coalitie op zijn allerminst. Financiën waar ik net dus ook mee begon. Geld gaat om keuzes. We hebben een begroting met budget en mogelijkheden om te investeren. Het gaat om hoe we dat inzetten voor de gezonde groei van Rijswijk. Voor huidige en toekomstige inwoners, zonder later meer kosten te hebben. Eerder hebben we een overzicht gemaakt, dat heet het transparant begroten. Dat overzicht zouden we graag gebruiken richting de volgende begroting om weer net zo transparant te kunnen begroten. Waar hebben we verplichtingen en waar kunnen we keuzes maken? Voor ons is dat voldoende om door te gaan richting begrotingsdebat. Daarmee steunen we de ingediende moties die wat anders voorstellen niet. Risico en verlies kunnen ook in de komende periode wel gebeuren. Dat betekent dat we voorzichtig moeten zijn en als raad het zicht moeten houden op onze uitgaven. Daar houden we natuurlijk graag rekening mee en willen de wethouder meegeven dat we daar ook hem op zullen controleren. We vinden dat we dat samen met onze collega's hier ook samen op moeten pakken en samen scherp op moeten zijn en dus mag de wethouder van Financiën dat ook zijn dat scherp, ook naar uw colleges en naar ons. Laat duidelijk merken dat 2026 niet zomaar komt of ons overkomt. Dank voor de verdere beantwoording van onze inhoudelijke vragen, zeker over communicatie met inwoners, de uitvoering en

participatie. Het vervolg daarop zullen we zeker blijven volgen. We zijn blij om te zien dat wonen, leefbaar en groen samen kunnen gaan. Er komen nog een paar punten terug die voor ons onduidelijk waren. Je thuis voelen in de stad en wonen voor de toekomst. Dank voor alle inzet vanuit de wethouder en goed dat er al meer stappen zijn dan dat wij wisten. U bent op de goede weg. Maar om ook buiten deze zaal te laten zien wat een aandacht het krijgt en hoe belangrijk het is, dienen we de motie toch in, maar in de lijn die u aangaf in uw beantwoording. Toegankelijke speeltuinen. Goed dat dit bij vervanging van speeltoestellen aan de orde is, maar dan kijken naar toegankelijke toestellen. Betekent dit dat we per toestel kijken of is het toch per speeltuin, vraag ik de wethouder? Toiletten. We hebben de afgelopen jaren samen met Beter voor Rijswijk regelmatig aandacht gevraagd voor inclusie en specifiek toegezegd gekregen dat er meer openbare toiletten zouden komen. Nu ligt er een voorstel voor toiletten, dat is mooi, maar we zouden ook willen kijken nog steeds naar de HogeNood app en ook waar in Rijswijk eigenlijk die toiletten dan kunnen komen. Zo'n HogeNood app is bijvoorbeeld ook handig om te weten waar zo'n toilet is, bijvoorbeeld naar De Altis, zodat je weet dat je daarheen kan. Zou u dat ook mee willen nemen in de verdere uitwerking zodat we op de goede plekken de goede toiletten neerzetten? Heel goed om te horen dat we dertig kilometer per uur erop kunnen inzetten en dat er meer aandacht komt voor gedrag. Dat is echt nodig. Onze keuzes zijn lastig en de ruimte beperkt, dus blijf lef en creativiteit tonen, zeker als het gaat om fietsers en voetgangers, maar ook alle andere vormen van mobiliteit. Van grijs naar groen. U gaf aan dat scholen nog bezig zijn, tenminste één school bezig is met schone lucht. Weten we ook waarom niet meer dan één school op dit moment zo'n aanvraag heeft ingediend? Zou in de gesprekken met scholen mee kunnen nemen om toch echt die aanvraag en die mogelijkheden te gebruiken? Want we weten dat er meer scholen zijn waar schone lucht noodzaak is. U gaf aan dat de WarmtelinQ voorkomt dat we nu in het Wilhelminapark stappen kunnen zetten. Dat we moeten wachten op de A4 en de viaductenaanpak. Voor ons duurt dat te lang, maar we willen ook duurzaam kunnen investeren. Kunnen we richting de begrotingsbehandeling van u informatie ontvangen wat we wél kunnen doen in het Wilhelminapark zodat in elk geval de actie er is, want niet al het asfalt in het Wilhelminapark ligt op een toekomstig fietspad. Graag zien we dat antwoord dan dus voor de begrotingsbehandeling. Samen in Rijswijk, armoede. We merken dat steeds meer mensen afstand doen van hun huisdier vanwege geldproblemen. Dat helpt het welzijn van mensen niet en het helpt het welzijn van dieren niet. Kan het college aangeven of het welzijnswerk en het financieel loket aandacht hebben voor ook dit deel van welzijn en kosten? Dan wel dat daar aandacht voor komt. Dank voor de aandacht voor menstruatiearmoede. Ik hoor net dat het iets is gewijzigd, maar wij gaan ervan uit dat het uit het armoedebudget wordt betaald en als dat het geval is, dan blijven wij de motie steunen. We vroegen nog naar een meerjarige financiering van welzijnsorganisaties. Daar hebben wij nog geen antwoord op gehoord. Kunt u aangeven of u naar aan het kijken bent dat ook meerdere organisaties structureler met hun begroting om kunnen gaan zonder onze efficiëntie op die begroting te verliezen? Cultuur, ons geschiedenis en ons erfgoed doen ertoe. We zijn blij dat het Koetshuis in ere wordt hersteld en er weer een Open Monumentendag komt. Wat gaat de wethouder doen om visie op cultureel erfgoed uit te dragen? We hebben namelijk een visie, maar volgens ons ligt hij nu een beetje in een la en willen erg graag uit. Juist binnen het kader van trots zijn op Rijswijk en de begroting die we hebben. Bewegen en buitenspelen. We hoorden mooie inzet voor de huiskamers. We vragen ons ook om te kijken of dat ook buitenhuis in ons groen mensen bij elkaar kunnen komen en makkelijker gemaakt kan worden. Want ontmoeten kun je ook buiten doen. We maken ons hard voor een veilige buurt, ook buiten. Wijk, gemeente en wereld. Met het college trekken we graag verderop geweld tegen vrouwen. Om dat duidelijk te maken ben ik vandaag in het oranje voor Orange the World en sta ik dus ook hier want dan kunt u goed zien hoe belangrijk die aandacht is voor geen geweld tegen vrouwen. Rijswijk heeft kennis en ervaring die we kunnen delen. We hebben toegezegd Turkije na de aardbeving te ondersteunen. Hoe is het met de samenwerking met de VNG voor de wederopbouw in Turkije en Oekraïne? Dank voor al die antwoorden over communicatie en ondernemers. We verwachten dat inwoners ook echt binnen kunnen lopen met vragen in

het Huis van de stad en we zullen de invulling blijven volgen. En vragen letterlijk en figuurlijk aandacht voor toegankelijkheid. We horen graag of een maquette in het Huis van de stad binnen de budgetten zou passen, dan wel gaan daar graag over in gesprek. Ook of de drempels voor de ondernemers zo laag mogelijk zijn. We horen graag nog van de burgemeester tot slot hoe het met de foutgeparkeerde deelscooter gaat. Want als die voor onveiligheid zorgen, is de afspraak dat ze direct weggehaald kunnen worden. Met dank.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Woudstra. U handhaaft de ingediende moties ook. Dan geef ik graag nu het woord aan de heer Sleddering fractievoorzitter de VVD. U heeft acht minuten mijnheer Sleddering.

De heer Sleddering (VVD): Dank voorzitter. Ik begin meteen met de moties van de VVD. De motie Preventief fouilleren zullen wij niet in stemming brengen. Wij zijn geheel overtuigd van uw antwoord. Wij hebben volstrekt vertrouwen in uw inzet in de driehoek om wanneer het nodig is dat ook gepast te gebruiken. Dus die zullen wij niet in stemming brengen wij vertrouwen u volledig op uw inzet. Dan heb ik onze motie Beperken lastenstijging. Ik heb de wethouder Financiën goed gehoord. De financiële kaders in het beleid zijn duidelijk. Maximaal 3,1 procent stijging. Ik wilde alleen maar met deze motie zeggen jongens, als het een beetje tegenzit, kijk dan niet in eerste instantie naar burgers en bedrijven voor extra lasten. Maar wij vertrouwen erop dat u binnen dat 3,1 procent alles kunt regelen. Dus wij gaan u zien bij de begrotingsvoorstellen. Mochten wij daar opeens andere beelden zien, dan weet u hoe wij daarover denken. Dat bij moeilijke tijden wij vooral moeten kijken naar onszelf en niet naar burgers en bedrijven. Dus die motie gaan wij niet in stemming brengen. Dan kom ik op de motie Bestemmingsreserves. Die had ik graag willen intrekken of in willen dienen, maar ik heb geen antwoord gekregen. Dus daar wacht ik nog even op tot het college tweede termijn of hoe zij daarover nadenken. Dat ik vind dat de bestemmingsreserves even geanalyseerd moeten worden of dat het dood geld is of levend geld. Dus die blijft staan. Mijn vierde motie over een Groot project CID Binckhorst, had ik graag willen intrekken of in stemming brengen. Maar ik heb ook geen antwoord gekregen wat u daarvan vindt. Dus ik moet hem helaas laten staan tot de tweede termijn. Dan kom ik toch nog even over het algemene debat hier. Wij zullen tegen moties die ingediend zijn stemmen als wij de indruk hebben dat het extra inspanning van het college vraagt en het ambtelijk apparaat. Dat kunnen we even nu niet gebruiken. Daar zullen we daarop tegenstemmen. Er zijn een aantal motie waar we ook mede ondertekend hebben die steunen we uiteraard. Maar symbolisch wil ik toch even iets zeggen over dat die motie over de menstruatiearmoede. Het is natuurlijk een vreselijk woord. Ik vind eigenlijk een schande dat wij daar hier in de raad over moeten praten. Dat moet gewoon in een rijk land als Nederland gewoon geregeld worden. Daar hebben we geen motie voor nodig, dat moet op het stadhuis in het kader van het armoedebeleid gewoon geregeld worden. Ik vind het eigenlijk een te gênant voor woorden dat we dat via een motie moeten afdwingen. Dus ik ga ervan uit dat de wethouder dat gaat regelen via het armoedebeleid en ik wil daar eigenlijk als raad niet over praten. Voorzitter ik sluit af met een persoonlijke noot. Want dit was mijn laatste inbreng in deze raad. Volgende week hoop ik mijn zeventigste verjaardag te vieren. Dat is voor sommige publieke functies rechter, burgemeester, de pensioengerechtigde leeftijd. Zo voel ik dat persoonlijk ook voor een lid van de gemeenteraad. Daar komt bij dat ik het buitengewoon verstandig vind om op tijd plaats te maken voor een volgende generatie die gelukkig binnen de VVD Rijswijk volop aanwezig is. Voor ze mij een Muppet opa gaan noemen, ben ik weg. De afgelopen dertig jaar heb ik in mijn vrije tijd altijd ingezet voor onze mooie stad Rijswijk. Als bestuurslid van het protestant christelijk basisonderwijs, als voorzitter van de Rijswijkse hobbyclub, als voorzitter van de Raad van Toezicht van Trias en als lid van de Raad van Commissaris van Vidomes. En last but not least, als lid van de Rijswijkse gemeenteraad. De jaren vanaf 2014 als fractie assistent en vanaf juni 2017 als lid van de gemeenteraad waren intensieve jaren. Never a dull moment in Rijswijk. Er is altijd wat te doen, maar vooral positieve zaken. Een groeiende groene stad, met veel voorzieningen op het gebied van cultuur, sport en recreatie. Een bloeiend bedrijfsleven, zorgend voor

werkgelegenheid en inkomsten ja zeker voor de gemeente Rijswijk. Kortom een stad en zeker in het dorpse Oude Rijswijk, waar het prettig is om te wonen. Dat zal ik hopelijk nog lang blijven doen. U bent dus gewaarschuwd, u bent nog niet van mij af. Ik dank de collega's in de gemeenteraad voor de prettige samenwerking in het belang van Rijswijk. Discussies waren soms stevig en hard. Maar op het persoonlijke vlak is er vaak respect voor elkaar en dat is heel belangrijk. Ik wens u allen vele politieke en gezonde jaren. Dank voorzitter.

De voorzitter: Ik denk dat iedereen nu heel erg verbaasd is. Mijnheer Sleddering heel erg dank voor uw mooie woorden. Ik heb grote waardering voor u, voor u als raadslid, als fractievoorzitter voor uw inbreng in de samenleving, maar ook in de raad. Ik heb u gezien als een heel gezaghebbend raadslid. Waar links rechts iedereen naar u luistert. Dat is bijzonder knap, zeker in deze tijd waar gezag aan het afnemen is, heeft u dat van nature zelf kunnen opbouwen. Dus mensen vertrouwen u en ik vind het heel erg jammer. Maar ik heb ook heel veel respect voor mensen die op tijd weten te stoppen. Dat is ook iets wat in de politiek, in het openbaar bestuur soms helaas niet vaak gebeurt. Ik noem geen namen, maar ik waardeer dat. We gaan natuurlijk op een hele gepaste manier nog afscheid van u nemen. Dank daarvoor. Dan ga ik nu het woord geven aan de heer Van Enk van het CDA. U heeft zeven minuten spreektijd.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk aan u het woord.

De heer Van Enk (CDA): Ik dacht even de heer Sleddering vertrekt en ze sluiten mijn microfoon ook maar vast af.

De voorzitter: Ik wil graag stilte in de zaal, alle aandacht voor de heer Van Enk. en ik wist niet wat er zou komen.

De heer Van Enk (CDA): Ik wist niet wat er zou komen net, maar ik vond het al wel heel opvallend dat de heer Sleddering die moties die ze hadden ingediend begonnen in te trekken waar ik ze juist wilde gaan steunen. Maar nu blijkt dus waarom. Voorzitter en pal daarvoor nog zo'n heftig debat. Waar we elkaar met respect bejegenen, maar waar we het wel van harte oneens mogen zijn met elkaar en dat ging natuurlijk over de financiën. Het is denk ik nu niet zo zinvol om naar elkaar te gaan wijzen hoe is dat tekort nu ontstaan? Maar ik vind wel vanuit CDA, daar hebben we ook de vraag over gesteld. Het is wel zinvol om te bepalen met elkaar wanneer doemde dit nu op dit tekort? Dat was ook de aard van de strekking van de vragen die het CDA aan het college heeft gesteld. Als ik de wethouder beluister dan komt het er eigenlijk op neer dat de positie van Rijswijk nog steeds goed is, of ruim voldoende. Ik haalde er een beetje uit dat we ons niet zoveel zorgen moeten gaan maken. Waarmee ik impliciet ook antwoord kreeg op de vraag, wanneer heeft de wethouder nu binnen het college ook echt aangezet tot de koerswijziging op de financiën? Waarschijnlijk nog niet en dat is ook wel bewezen vorige week toen er nog een aantal voorstellen voorlagen die behoorlijk veel geld kostten, waarvan de pandjesbrigade is genoemd als een ongedekt voorstel structureel zeven ton. Maar, dat zeg ik aan de heer Van 't Eind als fractievoorzitter van GroenLinks, dat was ook een hamerstuk vorige week nog. Waar we op initiatief van GroenLinks zes miljoen over de komende drie jaar hebben besteed aan subsidies voor isolatie. Die zijn natuurlijk voor een goed doel bestemd. Alleen het gaat erom dat wanneer je weet dat de financiële situatie van Rijswijk zo is als die is, maakt het CDA net als andere partijen vorige week en dat lag dwars de oppositie en coalitie heen, gewoon een andere keuze. Dan zeggen wij is mooi, ik mijn zin graag even af. Het is mooi, maar we kunnen niet alles in Rijswijk en alles in één keer goed doen. Om dan in deze situatie nog zes miljoen die het vermeende overschot waren van de vorige jaarrekening om die dan uit te geven aan die subsidies. Daarvan zeg ik daar maakt het CDA dus duidelijk een andere keuze dan bijvoorbeeld GroenLinks.

De voorzitter: De heer Van 't Eind.

De heer Van 't Eind (GL): Voorzitter goed de heer Van Enk beantwoordt een deel van de vraag toen hij zijn zin afmaakte. Maar toch een vraag aan de heer Van Enk. Is de heer Van Enk het met mij eens dat op het moment dat je ergens een besluit neemt, dat je vervolgens dat besluit gaat uitwerken en dat het dan ook heel logisch is om dat door te voeren. Het is niet zo dat we op het moment dat we besloten daar geld voor vrij te maken, dat er toen die enorme tekorten waren. Dat is later ontstaan en dat is een uitwerking. En vervolgens is het logisch om richting de begroting en volgens mij heeft de wethouder daar keurig op geantwoord wethouder Financiën in de eerste termijn hoe hij dat richting de komende begroting wil gaan doen. De wethouder heeft toegezegd ook met een sluitende begroting te komen. Ik neem aan dat de heer Van Enk ook gehoord heeft. Dus ik begrijp ook gewoon niet zo goed waarom de heer Van Enk blijft doorgaan op het feit dat de wethouder van Financiën niet een koerswijziging doorgezet zou hebben. Volgens mij zat dat gewoon in de beantwoording van de eerste termijn van de wethouder Financiën en ...

De voorzitter: Mijnheer Van 't Eind wilt u tot ... interrupties moeten wel wat korter. De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Maar de voorbereiding inderdaad van dat raadsvoorstel die lag al ergens in december meen ik, daar hebt u gelijk in. Maar het besluit is toch echt vorige week gevallen. Het college had ook kunnen besluiten intern, laten we dit voorstel even temporiseren of laten we daar even mee wachten totdat we het beeld compleet hebben. Dat is waar ik naar op zoek was en als het college dat niet doet, dan heeft de raad daar verantwoordelijkheid in. Daar heeft mijn fractie dus duidelijk een andere keus gemaakt dan die van u. Wij vinden de financiële situatie dermate alarmerend dat we wel degelijk de koers moeten wijzigen. Daar wil ik het bij laten en daarmee steunt het CDA de motie van treurnis. Wij steunen ook de oplossing om in ieder geval te zorgen voor de begroting om transparant te gaan begroten, zodat wij keuzes kunnen maken om de koers te wijzigen. Dat wat betreft de financiën. Dan hadden we nog een reactie van de wethouder Bentvelzen op de vraag rond de Participatiewet. Voorzitter het mooie van dit antwoord, het verheugende nieuws vinden wij toch in ieder geval dat van de, wat was het de 220 mensen die gesproken zijn van de doelgroep, er inmiddels 77 in enige manier zijn geactiveerd. Met een baan, met werk, met misschien vrijwilligerswerk, maakt niet uit. Maar dat vinden wij verheugend nieuws. Want dat bewijst dat de keuze die we twee jaar geleden hebben gemaakt, dat dat een relevante keuze was, dat dat effect gaat opleveren. Niet alleen voor die mensen zelf om ze weer gelukkiger te maken met een functie en een doel in de samenleving, maar ook kan het wel degelijk een financieel effect opleveren in ons bijstandskosten. Het enige waar de mist over blijft bestaan is, is dat amendement wat door de raad zwaar bevochten is destijds, is dat nu uitgevoerd of niet? Als we dan lezen in de beantwoording van onze vragen dat overigens, staat er letterlijk overigens, volgende week een derde consulent zal worden aangetrokken. Dan lees ik a contrario erin dat er dus niet vanaf meet af aan begin vorig jaar met drie consulenten is gewerkt. Dat zou hebben betekent dat we niet 220, maar dat we van die hele doelgroep van 1100, ongeveer misschien het dubbele of de helft hadden gesproken. Dat was immers de bedoeling destijds van het amendement. Dus graag van de wethouder opheldering van dat misverstand. Want amendement is het besluit van de raad en dat is wat ons betreft heilig primaat van de raad moet gerespecteerd worden. Wij dienen sowieso daar graag een motie over in voorzitter. Die gaat over het overzicht wat we graag willen zien in de jaarstukken vanaf volgend jaar wat er met de uitvoering van amendementen is gebeurd en hoe de stand daarvan is. We kennen de hele stapel moties en toezeggingen iedere forum, dat is zoveel en zo groot. Daar praten we niet meer over. Maar wij vinden toch een amendement dat dat de moeite waard is om dat in het jaarstuk gewoon zakelijk weer te geven wat daarvan is uitgevoerd. Anders praten we hier in een Kaderdebat eigenlijk, in een Begrotingsdebat eigenlijk over dingen die we uiteindelijk niet gaan doen of die verwateren, die we vergeten. Voorzitter ik kom aan wethouder van

Mobiliteit, de heer Van de Laar. Die heeft in ieder geval gezegd over het participatieproces de complementaire motie voorgesteld door GroenLinks. Hij stelt voor om na de zomer een gesprek aan te gaan met de vraag wanneer vertrouwen wij op een derde in zo'n participatieproces en wat kunnen we beter doen? Ik denk dat dat beter is om met elkaar af te spreken, te reflecteren op hoe het tot nu toe gaat aan de hand van de feiten en daar een analyse van te maken. Dan dat we meteen in de reflex schieten van nieuwe regels stellen, dat dat lost vaak niks op. We hebben al een heleboel regels in de wet, maar ook in Rijswijk in de raad, meermaals besproken. Dus ik heb meer behoefte aan een goede evaluatie van waar het schort dan nieuwe regels. Ik zou niet te veel vertrouwen op die derde partijen. Ik vind echt dat wij als gemeente als openbaar bestuur het openbaar belang moeten afwegen. Daar als raad ook een cruciale rol in moeten blijven spelen. Wat betreft de MRDH heeft hij gezegd die vervoersregio daar heb ik toch echt het gevoel dat wij als gelijkwaardige partijen met elkaar omgaan. Voorzitter dat kan zijn gevoel zijn in de vergaderingen aldaar, maar als ik naar de resultaten kijk voor Rijswijk vooral voor de infrastructuur waar ik het over had en ook die noodzakelijke auto-infrastructuur, dan heb ik dat idee helemaal niet. De provincie, kan wat dat betreft wel degelijk een verbetering zijn, omdat dat een politiek gelegitimeerd bestuur is. Daar hebben wij ook allemaal weer als Rijswijkers onze gekozen bestuurders zitten die we kunnen benaderen.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Woudstra u wil interrumperen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Ik ben geïnterd. De MRDH, democratie van het MRDH raakt ons zeer. Dus ik hoop dat ik de heer Van Enk aan mijn zijde vind als ik vraag als we inderdaad de democratie rondom de MRDH ook willen verbeteren. Hij zegt dat hij de provincie meer vertrouwt omdat het democratisch is. Wat we eerder in de provincie zagen, is dat onze regio dan het geld niet krijgt omdat er andere keuzes worden gemaakt. Dus ik zie zowel voor als nadelen van de MRDH. Maar vind ik hem aan mijn zijde als we de MRDH democratischer willen maken?

De voorzitter: De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): De tijd dat de provincie Zuid Holland infrastructuur bekostigde is heel erg lang geleden. Ik denk dat we ons dat niet eens meer herinneren. Maar ik zou het een kans willen geven.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk u bent al bijna ...

De heer Van Enk (CDA): Als u het zich nog wel herinnert wordt het ook voor u tijd om langzamerhand afscheid te nemen denk ik.

De voorzitter: Uw spreektijd is bijna voorbij, nog een halve minuut.

De heer Van Enk (CDA): Ja bijna voorbij. Ik kom op de heer Wit. De heer Wit heeft gezegd dat de uitvoering van de witgoedregeling waar wij ons zo enorm aan hebben geërgerd dat het college daar nog steeds over aan het leren is. Ons advies is nu in ieder geval doe dit nooit meer. Want het gaat niet alleen om de kloof tussen internetgebruikers die heel slim zijn en mensen die helemaal geen internet hebben of die vaardigheden niet hebben. Ik hoor ook net vallen zo by the way dat er iets nieuws wordt bedacht waar mensen met een QR-code op kunnen inloggen. Daarmee gaan een heleboel, vooral oudere mensen in Rijswijk dus opnieuw de boot missen. Dan moeten we het niet meer hebben over inclusiviteit, want die sluiten we dan gewoon uit. Dus ik zou graag een toezegging hebben om het nooit meer zo te doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Enk. Ik heb hier twee moties. Motie Overzicht uitvoering amendementen in jaarstukken die dient u in. En de motie Aanpak verkeersasociaal gedrag. Klopt dat? Klopt ook deze administratie. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Nunen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter dank. Dank ook aan het college, de diverse wethouders voor de beantwoording. Wij horen wethouder Van Dam zeggen dat dit geen unieke situatie is voor Rijswijk waarin wij beland zijn. Ik hoop dat iedere partij in deze raad dit ook goed tot zich genomen heeft. Het financieel beleid van Rijswijk is zorgvuldig en geen zootje om het maar even in gewone taal te noemen. Wij voeren verantwoord financieel beleid alleen wij hebben wel de rijksfinanciën tegen op dit moment. Dat wil zeggen daar hoort, zoals u ook in eerste termijn zei, daar hoort een krachtig protest tegenover. We hebben begrepen dat dit college samen met andere gemeenten dit ook gaat doen. Liefst ook samen met gemeenteraden, raden in verzet. Voorzitter nog een paar dingen die zijn blijven liggen in eerste termijn die wij wél hebben gesteld als vraag. Namelijk de pilot startersbanen voor statushouders. Wij hadden begrepen dat de wethouder daar positief tegenover staat, tegenover de pilot die in diverse gemeenten wordt opgestart. Hoe start het daarmee in Rijswijk? Want meedoen op de arbeidsmarkt is meedoen in de samenleving. Kunt u daar alsnog op ingaan? Ik wil toch nog even iets zeggen over de moties van treurnis, dan wel afkeuring. Ik wil dat echt nadrukkelijk zeggen als Partij van de Arbeid. De rechtbank complimenteert de gemeente dat zij humanitair en zorgvuldig heeft gehandeld in de kwestie van statushouders in het hotel. Ik wil echt nadrukkelijk zeggen dat dat oordeel en die conclusie voor de Partij van de Arbeid heel zwaar weegt. Voorzitter een paar moties nog van ons die ingediend zijn in eerste termijn. Wij horen de wethouder Bentvelzen zeggen, we bereiken tachtig procent van de doelgroepkinderen.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Weterings u wil interromperen. De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Twee korte vragen voorzitter. Hoe doen we dat als er nog een grotere groep komt, of wat er nu nog in het hotel zit en ook blijft zitten terwijl ze misschien mogelijk ergens anders heen moeten. Hoe staat de Partij van de Arbeid daar dan tegenaan? Vindt u het ook goed dat dan Rijswijkse gemeenschap mag opdraaien via belastingcenten om die hotelkosten te betalen?

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter wij kijken de situatie per geval en per situatie die zich voordoet. Dus daar kan ik geen antwoord op geven en daar wil ik ook geen antwoord op geven.

De voorzitter: De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Jammer hoor, beetje jammer. Beetje flauw ook.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter ik ga door. Wethouder Bentvelzen zei iets over het bereik van doelgroepkinderen in de peuteropvang met een mogelijke achterstand. Die zei tachtig procent bereiken we hoera. Voor ons, in ieder geval daar ga ik even vanuit indieners van de motie, maar zeker van de Partij van de Arbeid, is honderd procent bereik eigenlijk het doel waar we naar streven. We houden de motie op zich nog even aan omdat we inderdaad, net zoals u zegt, de pilot in Den Haag willen volgen. Maar we vinden uw argumentatie om het niet te doen in Rijswijk op dit moment niet heel erg overtuigend, maar we volgen graag de pilot in Den Haag en komen erop terug in latere instantie. Ik heb nog even een ander punt wat ik in de

eerste termijn niet kwijt kon in mijn zeven minuten. Dat is namelijk de transparantie van reactie op adviezen van de Adviesgroep Sociaal Domein. Voorzitter die ongevraagde adviezen staan gewoon op onze website. Maar wat we missen, is de reactie van het college op die adviezen. Kunt u toezeggen gewoon uw reactie op die ongevraagde adviezen van een zeer door ons gewaardeerde adviesgroep, ook gewoon te vermelden op onze website? Graag uw reactie. Dat zestig procent geen, een ander punt, geen sociale huurwoning achterlaat bij het betrekken van een appartement uit het Woonfonds vinden wij toch eigenlijk wel teleurstellend. Dus mijn vraag is, of nogmaals mijn vraag dat was het in de eerste termijn, of aan de verwachtingen is voldaan? Ik hoor graag de reactie van de wethouder. Moeten we dan het Woonfonds niet meer inzetten op eengezinswoningen? Als blijktbaar geen appartementen uit de sociale huursector worden verlaten voor een huurwoning uit het Woonfonds voor pakweg vierhonderd euro meer en met dezelfde woonruimte. Graag uw reactie op mijn vraag. Ook de vraag en de motie van Don Bosco of betrekking hebbend op Don Bosco, is niet helemaal bevredigend beantwoord. Ik heb geen duidelijk antwoord gehad of Don Bosco nu meerjarige financiële zekerheid krijgt. Of dat zij nog steeds per project hun aanvraag moeten indienen en dan blijft de situatie zoals die nu is. Dus ik hoor graag wat het college denkt aan verbetering in de relatie met Don Bosco voor te staan. Voorzitter ik laat het even hierbij in deze termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van Nunen. Dus die motie Geen drempels voor deelname aan voorschouwe peuteropvang die trekt u in? Oké. De motie Een stevige positie voor Don Bosco dient u wél in?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ik wacht nog even de reactie van het college in tweede termijn af voorzitter.

De voorzitter: Dus die dient u niet in, nu niet.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Nee afhankelijk van de reactie van de wethouder.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Van Nunen. Dan gaan wij door naar de fractie van de ChristenUnie. Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Harmsen. U heeft zes minuten mevrouw Harmsen.

Mevrouw Harmsen (CU): Dank u wel voorzitter. Ik heb ook nog één punt wat ik in mijn vorige termijn niet kwijt kon. Dat is eigenlijk meer bijna een opmerking. De stationsuitgang Pyramide. Ik wil die toch even onder de aandacht blijven brengen van het college. Die heeft namelijk een dubbele functie. Het is niet alleen een stationsuitgang voor Rijswijk. Je ziet ook dat er meer fietsnietjes bijgekomen zijn. Hij heeft ook een functie van een voetgangerstunnel bij één van de belangrijkste verkeersknooppunten van Rijswijk het Eisenhouwerplein. Mocht er in de toekomst, we denken graag in jaren vooruit en niet alleen het bosbrandje van morgen. Mocht er in de toekomst besluit genomen worden over deze stationsuitgang, moeten we er ook rekening mee houden dat we daar dus de voetgangerstunnelfunctie van het station afsluiten als wij die uitgang zouden afsluiten. Ook heel veel fietsers meer over het Eisenhouwerplein zouden moeten fietsen in grote haast om een trein te halen. Wou ik nog even meegeven. Wat vindt de wethouder daarvan? Dan over die twee moties eigenlijk over financieel beleid van de gemeente. Want ik merk gewoon het wordt heel diffuus. Ik wil even wat duidelijkheid scheppen. Er is een motie met een duidelijke kleur van wantrouwen en er is een motie financieel gezond. Dat is zoals ik al zei dat is een handreiking. Er werd even gevraagd waarom is dat vanuit de oppositie gedaan? We hebben het heel bewust als oppositie even bij elkaar gezeten. Eén om elkaar eens een keer niet voor de voeten te lopen en het wiel opnieuw uit te vinden. We dachten laten we samen een motie opstellen. Een motie waaruit een soort van eenheid blijkt, we allemaal hetzelfde verlangen hebben. Een motie die vraagt om genoeg tijd, dus niet paniekerigheid. Maar genoeg tijd om samen als er een harde keuze gemaakt moet worden de komende jaren, om die ook samen te nemen. We hebben van de wethouder gehoord dat hij dit jaar vooral last heeft van externe omstandigheden. Volgend jaar heeft hij perfecte grip dan is er weer een

begroting die neutraal is. Het jaar daarop 2025 is er een plus, is er ook weer perfecte grip. Daarna 26 dan komen die externe omstandigheden weer naar boven. Ik kan er van alles over vinden en ik heb daar ook een mening over. Maar vooral we hebben dus nog even tijd om dat probleem van 2026 op te lossen. Laten we dat ook echt samen doen. Daar is die motie vanuit de oppositie voor om samen en daarom echt een oproep aan de andere collegepartijen om die motie op zijn eigen merites te waarderen. Die motie vraagt dus we willen graag samen die harde keuzes maken. Liever samen een harde keuze dan alleen de coalitiepartij die een hele meloen doorslikken. Volgens mij is dat een term die iedereen wel kent. Ik doe het liever samen. Dan nog even een paar losse opmerkingen. U kent het wel, komt me ergens bekend voor van iemand die afscheid heeft genomen. Ik ben blij met de aankondiging van de wethouder van een tweede presentatieavond over vluchtelingen. Ook nogmaals, ook daarin hebben we tijd. We hebben gewoon de tijd als raad om daarover na te denken voordat wij daar een beslissing over moeten nemen. Dus dat is heel erg mooi om te horen. Ik had eigenlijk van meer partijen willen weten wat ze ervan vonden van het eerste idee. Maar toch even blij dat we in het najaar weer over dit onderwerp gaan praten. Volgens mij is het dat wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Harmsen. Dan geef ik graag het woord aan de fractievoorzitter van de Partij voor de Gelijkheid & Rechtvaardigheid de heer El Majjaoui. U heeft ook zes minuten.

De heer El Majjaoui (PG&R): Dank voorzitter voor de beantwoorden voor de tweede termijn. Dank het college en de wethouders ...

De voorzitter: Graag alle aandacht voor de heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui (PG&R): Voor de beantwoording van de vragen. Dank de wethouder voor de heldere uitleg voor wat betreft GREX. Rest alleen dan aan te sturen op een gezonde begroting. Dat is ook de aanleiding waarom wij ook de motie van Wij. transparantie en financiën hebben gesteund, enkel vanuit constructief invalshoek. Wat mijn collega ChristenUnie ook aangeven de handreiking te doen. Mijn fractie is zeer tegen de motie van treurnis of afkeuring daar willen we niks mee hebben. Wij streven alleen maar voor constructieve samenwerking en om het gezond aspect van Rijswijk weer up to date te maken. Dank voor de wethouder voor onze motie voor wat betreft diversiteit.

De voorzitter: De heer Weterings wil u interromperen. De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): U geeft aan voorzitter, de heer El Majjaoui geeft aan er niks mee te maken te willen hebben, maar hij is toch de Partij voor Gelijkwaardigheid & Rechtvaardigheid? Waarom zou een Nederlands gezin als hij '...' is moeten betalen en een statushouder die hier komt die een rechtszaak verliest niet hoeft te betalen? Kunt u daar antwoord op geven?

De voorzitter: De heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui (PG&R): In eerste instantie ik ben geen jurist en ik ben ook geen advocaat. Ik vertrouw de woorden van de wethouder en daar laat ik het ook bij.

De voorzitter: De heer Weterings nog een keer.

De heer Wetering (PG&R)s: Voorzitter ik vraag niet of de heer El Majjaoui jurist is, ik vraag zijn mening wat hij ervan vindt.

De voorzitter: De heer El Majjaoui.

De heer El Majjaoui (PG&R): Over de rechtelijke uitspraak heb ik geen mening, dus dat blijft een feit.

De voorzitter: Wilt u verder uw tweede termijn vervolgen mijnheer El Majjaoui?

De heer El Majjaoui (PG&R): Dank voorzitter voor de beantwoording voor wat betreft de motie die wij samen met een aantal partijen hebben ingediend inclusiviteit en diversiteit. Ik ben blij dat u daar heel positief op heeft gereageerd. Het gaat met name erom dat Nederlanders met een kleur, Nederlanders die hier geboren en getogen zijn, die het heel moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, soms belemmeringen en obstakels tegenkomen. Circa dertig jaar zit ik op de arbeidsmarkt en ik heb hiervoor heel veel vrijwilligerswerk gedaan. In mijn directe netwerk en directe omgeving constateer ik helaas dat er nog steeds sprake is van deelsluiting of belemmering. Als de jongens eenmaal of de meisjes eenmaal op de arbeidsmarkt terecht zijn gekomen dan kost ze hun heel veel moeite. Daarom eis ik, of tenminste eis ik, daarom vraag ik of verzoek ik om deze motie te steunen. Eigenlijk alleen maar om bewustwording te creëren om die blinde vlek bij heel veel organisaties en met onze partners nota bene te bewerkstelligen. Ik wil mijn betoog vervolgen. Voorzitter leefbaarheid en veiligheid zorgen ervoor dat onze wijken aantrekkelijk blijven om er te wonen, leven, sporten, elkaar te ontmoeten, te spelen en elkaar om hulp te vragen enzovoort. Veiligheid en leefbaarheid zijn twee belangrijke speerpunten die tevens voortdurend onze aandacht verdienen. Ook staan deze nadrukkelijk in ons verkiezingsprogramma. Wij streven ernaar om onze buurten en wijken voor onze inwoners veilig en leefbaar te maken en te houden. Helaas is de werkelijkheid niet zo rooskleurig. Een greep uit de incidenten van de afgelopen maand voorzitter. Overlast jeugd, voornamelijk gebruik van lachgas in de avonduren. Diefstal van fietsen, waarbij in de afgelopen maand maar liefst 42 fietsen in heel Rijswijk zijn gestolen. Diefstallen uit en vanaf de auto's. In de afgelopen maand tien keer in heel Rijswijk, meestal in de late avond en nachtelijke uren. Tot slot hebben de inbrekers vijftien keer toegeslagen. Bron politieciijfers. Voorzitter dit is maar een topje van de ijsberg. Onze fractie overwoog hieromtrent ook zelfs een motie in te dienen, maar heeft hiervan op het laatste moment afgezien. Echter willen wij u nadrukkelijk op verzoeken hier extra aandacht aan te besteden. Met name te investeren in de zichtbaarheid van onze handhavers en politiemensen. Ook de wijkagenten hebben hierbij een cruciale rol te vervullen. Bovenal verzoeken wij u de surveillance van onze handhavers te intensiveren, met name te surveilleren op de fiets, te voet en met de elektrische scooter als het mogelijk is. Met deze werkwijze wordt de kloof tussen de burgers en onze handhavers verkleind. Ook wordt de pakkans hierdoor vele malen groter. Voorzitter door de zichtbaarheid te vergroten, kan de leefbaarheid worden hersteld. Tevens wordt hiermee de veiligheidsbeleving in onze stad ook verbeterd. Voorzitter ook de verkeersveiligheid is een belangrijke speerpunt. Zowel rijdend verkeer als stilstaand verkeer dienen zich aan de verkeersregels te houden. Het doel is om de verkeersveiligheid te blijven waarborgen in onze stad. Helaas is de praktijk weerbarstig. Te hoge snelheid in woonwijken, asociaal parkeergedrag zijn de grootste ergernis van onze inwoners. Daarom heeft mijn fractie samen met de fractie van het CDA een motie ingediend om hier aandacht aan te besteden. Tot slot voorzitter participatie is een belangrijk instrument om het vertrouwen in de politiek weer terug te krijgen. Ook om de burgers te betrekken bij de belangrijke keuzen en besluiten die degelijk invloed kunnen hebben op het woongenot en de leefomgeving van de bewoners. De gemeente dient ervoor te zorgen dat inwoners en hun collectieven optimaal kunnen participeren bij het inrichten of transformeren van bijvoorbeeld objecten in de woonwijken of betrokken gebieden. Voorzitter ik bedoel hiermee niet slechts op papier ten behoeve van een afvinkcultuur, maar echt door platforms of bewonersgroepen mede-eigenaar te maken van de noodzakelijk veranderingsproces in wijk of buurt. Op die manier empower je de inwoners. Zij zullen redenerend vanuit hun leefwereld de link leggen tussen fysieke, sociale, economische en andere elementen die de leefbaarheid in hun buurt versterken. Zet ook graag in op

gelijkwaardige participatie van inwoners gedurende het hele traject en geeft hen integrale invulling aan de opdracht. Dank voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer El Majjaoui. De motie Gemeentelijk diversiteit en inclusiebeleid tot norm maken die handhaaft u, die wordt ingediend? Dat klopt. Prima. Dan zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van uw raad. Ik stel voor dat we de vergadering gaan schorsen. Dan kijk ik even naar het college tot negen uur? Is dat voldoende? Ja negen uur. Goed dan gaan wij om negen uur weer verder. Ja en de fractie van Beter voor Rijswijk. Ja we gaan door. Het is negen uur dus we hervatten de vergadering. Ik geef in tweede termijn het woord aan het college om te beginnen met wethouder Van Damme. Aan u het woord mijnheer Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Dank u wel voorzitter ook dank aan de raad voor de vragen in tweede termijn. Er zijn niet heel veel vragen aan mij gesteld. Toch wel een aantal zaken die wel enige reflectie verdienen. Niet nadat ik misschien wel nog hier als eerste mag zeggen namens het college Coen jammer dat je vertrekt, of de heer Sleddering. Maar goed dat is niet zo heel relevant. Kijk we staan als organisatie ook gewoon niet stil? We hebben een enorm verbetertraject gaande, groot projectorganisatie. Ik heb hier veertien verbeterplannen voor me, daar zit een projectleider op. We zijn dus continu bezig om die organisatie te verbeteren en dat is nodig. Want u heeft in de jaarstukken kunnen zien dat we 120 vacatures hebben vervuld. Dus die 120 vacatures vervuld op een formatie van ongeveer vijfhonderd. Dat is dus een kwart van je personeelsbestand. Dat betekent dus dat je moet standaardiseren, professionaliseren en die werkwijzes op elkaar afstemmen. Simpelweg omdat dat nodig is voor de overdracht. Gaat het dan goed, gaat het dan slecht? Kijk als ik een voetbalmetafoor mag gebruiken. Soms is er een selectie die met een kwart wijzigt, wordt kampioen. Soms is er een selectie die met een kwart wijzigt die degradeert. Mijn gevoel zegt en die indruk heb ik ook en dat hebben wij als college ook, dat wij met de organisatie, ondanks maar misschien wel dankzij die personele wisselingen, ontzettende stappen hebben gemaakt. In een verbeterde verslaglegging, in verbeterde procesbeheersing, in de interne controle. Daar zijn we nog steeds mee bezig en daar gaan we gewoon mee door. Ik hoorde wel toch even zeggen dat er misstappen zouden zijn begaan. Ik herken me daar echt totaal niet in en het college ook niet. We hebben altijd continu u voldoende en transparant geïnformeerd is mijn mening daarover. Transparant begroten, D66 begon er al een beetje over en dat is ook de ...

De voorzitter: De heer Weterings wil interrumpen. De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Voorzitter om een beetje moedeloos van te worden. Alles boven een ton moet via de raad. U heeft vijf ton uitgegeven. Eén ton is informeren. U heeft twee drie vier vijf uitgegeven. Is dat hogere wiskunde? Nee toch?

De voorzitter: De heer Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Dank voorzitter. Het ligt nu ook de besluitvorming voor. De financiële verordening is daar heel helder in wat wel en niet kan. Die spelregels zijn gewoon gevolgd. Als u dat anders ziet, ziet u dat anders. Ik wil voor D66 vraagt ook ons om scherp te zijn in 2026. Ben ik zeker scherp op, maar niet alleen dat. We zijn ook scherp op 2023, 2024 en 2025 en die scherpte zullen we houden. U gaf ook al iets aan over de motie die is ingediend door Wij. en CDA over transparant begroten een uitgestoken hand noemde mevrouw Harmsen dat. Ik vind hem eigenlijk overbodig want de transparante begroting is in 2020 opgeleverd en al die voorstellen die zijn al eens een keer afgewogen. Die gaan we natuurlijk nu weer mee afwegen. Dus wat dat betreft de waardering voor die motie. De bestemmingsreserves van de VVD. We kunnen natuurlijk wel een scan opmaken van dat doen we eigenlijk elk jaar. De bestemming aan de reserves is natuurlijk aan de raad

ook, maar we zullen ook richting de komende begroting misschien wat duidelijker inzichtelijk maken hoe het met de uitputting van die reserves is gegaan de afgelopen jaren. Indien nodig met voorstellen komen, maar dat is natuurlijk aan u raad om daar anders mee om te gaan. Dus in die zin zou ik het oordeel van die motie aan de raad laten. Dan heb ik nog een motie van het CDA en daar wil ik toch wel even op ingaan. Een overzicht van amendementen. Dat vind ik toch wel een ingewikkelde. Ik vind het op zich wel een goede suggestie want ik denk dat wij als college een taak hebben om u zo transparant en volledig mogelijk te informeren. Dat doen we ook, heb ik al eerlijk gezegd. Maar ik heb hier al, dit is een aardig boekwerk. Dit is de jaarrekening 2022. Bij amendementen is het toch zo dat er een besluit wordt gewijzigd en eigenlijk als dat besluit wordt gewijzigd meteen wordt doorgevoerd als het ook wordt gepubliceerd bij regelgeving bijvoorbeeld. Dus in die zin zou ik toch wel even willen weten ook van de organisatie hoeveel extra werk gaat het opleveren? Wat levert het u als raad als extra werk op? Het lijkt mij heel goed om dit nog eens in de auditcommissie te bespreken hoe we hiermee omgaan. Dus in die zin zou ik zeggen laten we eerst nog even verder bekijken wat nu precies de meerwaarde is en wat u nu precies daarmee zoekt. Ik denk ...

De voorzitter: Mijnheer Van Enk wilt u interrumperen?

De heer Van Enk (CDA): Ja graag om de wethouder even toch over de brug te helpen. Hoeveel amendementen worden er aangenomen in een jaar? Dat is natuurlijk een heel klein aantal vergeleken met die stapel moties waar ik het net over had. Het verschil heb ik ook aangeduid. Het gaat dus niet om het noemen van de amendementen, het gaat vooral om bij de jaarrekening verantwoording afleggen wat er met die amendementen in de uitvoering is gebeurd. Laten dat er nu eens vijf zes zijn. Dat moet toch niet zo'n groot probleem zijn?

De voorzitter: De heer Van Damme.

Wethouder de heer Van Damme: Voorzitter mijn gevoel zegt dat dat ook in de jaarstukken, de accountant bevestigde het gisteren nog want ik had gisteren een gesprek met de accountant dat de jaarstukken erg goed leesbaar zijn. Vond de accountant in ieder geval. Daarin zou toch ook duidelijk moeten staan en ik heb ook de indruk dat er staat wat er nu met die amendementen is gebeurd. Hoe we dat hebben uitgevoerd als het gaat over 2022. Kijk het amendement wat wordt ingediend voor de begroting 2023, daarover antwoorden we in de jaarstukken 2023. Dat komt volgend jaar kan ik u verzekeren mijnheer Van Enk. Dus in die zin blijf ik toch wel mijn twijfels houden. Maar het is natuurlijk wel de oordeel aan uw raad over deze motie. Dat voor wat betreft mijn bijdrage in ... nee nog niet helemaal sorry. Ik heb hem nog niet afgerond want de heer Kruger begon toch over die dienstverlening? Daar wil ik toch nog even op ingaan. Klopt daar wordt niet iedereen altijd even goed geholpen of krijgt misschien niet even altijd het gewenste antwoord en we zijn er dus ook continu mee bezig. Ik heb u gezegd welke stappen we daar in technische zin mee nemen, maar het zit natuurlijk ook in gedrag en cultuur. En welke stappen we daar als organisatie in nemen en die stappen die blijven we voortzetten. Ik ga er toch ook vanuit dat u continu kritisch blijft als er een keer eens niet goed gaat in de dienstverlening dat u dat ons laat weten. Maar ik ken de heer Kruger als iemand die dat sowieso doet, dus daar vertrouw ik wel op. Dank u wel voorzitter voor de reactie in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Van Damme. Dan geef ik het woord aan wethouder mevrouw Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Voorzitter dank. Om te beginnen bij de fractie van Beter voor Rijswijk die in de tweede termijn heeft gevraagd of we extra veilige losloopegebieden of we in die zin kunnen uitbreiden voor veilige losloopegebieden voor honden. Het antwoord is helaas zeg ik daarbij nee dat is er op dit moment niet.

Dat heeft te maken we het feit dat we daar geen ruimte voor hebben. We willen op iedere postzegel in de stad allemaal hetzelfde. We willen er wandelen, sporten, fietsen, recreëren, biodiversiteit en honden los laten lopen. Dat kan allemaal niet. Mocht u suggesties hebben voor stukken waar dat naar uws inziens wel zou moeten kunnen, dan zie ik die graag tegemoet. Want wij hebben alles bekeken en kunnen die niet vinden of stuiten op bewoners die daar dichtbij wonen die dat liever niet hebben. Dus dat is het antwoord op uw vraag in uw tweede termijn. Voorzitter er is nog een vraag gesteld door D66 in het kader van de scholen. Ik heb in die zin in eerste termijn antwoord gegeven op uw vraag specifiek op die 200.000 euro en hoe dat dan precies zit. In uw tweede termijn vraagt u hoe zit dat met alle scholen? Voldoen de basisscholen aan de norm Frisse Scholen denk ik dat u bedoelt, want daar is een norm voor opgesteld. Het antwoord die ik daarop moet geven is dat op alle nieuwbouwscholen en alle brede scholen die we tegenwoordig hebben in Rijswijk daar voldoet men aan de norm. Maar we hebben ook nog een aantal oudere scholen en die voldoen nog niet aan de norm. Of ik weet het in ieder geval niet zeker. Dus dat is wel het eerlijke antwoord die ik u wil geven vanavond. Er is nog een vraag gesteld over de ASD, ik zie een interruptie voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Bentvelzen. Wacht even mevrouw Woudstra een interruptie?

Mevrouw Woudstra (D66): Om meteen duidelijk te maken, dank voor het antwoord. Ja dat was inderdaad waar we naar verwezen. Maar de scholen die dat dus kennelijk nog niet scherp hebben, kunt u in de overleggen daarmee op het bestaan van het programma wijzen? Dat was onze vraag. Want juist inderdaad de niet nieuwbouwscholen verdienen al die aandacht om daaraan te werken.

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Voorzitter ik zit druk ja te knikken, maar dat is voor niet iedereen duidelijk, denk ik. Dus mijn antwoord daarop is ja uiteraard zal ik dat met als ik de schoolbesturen weer spreek wederom onder de aandacht brengen. Voorzitter er is mij nog een vraag gesteld over de adviezen rondom de Adviesraad Sociaal Domein, zowel gevraagde als ongevraagde adviezen. De Adviesraad van ons Sociaal Domein gaat eigenlijk zelf over het plaatsen van hun stukken. Die hebben ook een apart stukje op onze gemeentewebsite. Desondanks zijn we er natuurlijk niet op tegen om onze reactie daarop ook online te plaatsen. Dus ik hoop dat ik u daarmee een antwoord geef waar u wat mee kan.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter graag ook met terugwerkende kracht, want er staan nu een aantal ongevraagde adviezen op zonder antwoord. Dus kunt u toezeggen dat die ook transparant worden gepubliceerd?

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter excuus. Voorzitter ik heb helemaal niets te verbergen, dus daar ga ik zeker even achteraan. Voorzitter dan is mij nog vanuit dezelfde fractie een vraag gesteld over de pilot voor statushouders en hoe dat zit. Ik kan u verblijden dat er vrijdag op uw tafel een brief zal liggen, een raadsinformatiebrief om precies te zijn waarin opgeschreven staat dat we een pilot gaan starten om statushouders weer aan het werk te krijgen. We beginnen met een groep van twintig mensen die al aangegeven hebben gemotiveerd te zijn. Dat houdt niet op bij die twintig want iedereen die gemotiveerd is, kan zich melden en daar is alles voor ingericht. Voorzitter om dan bij de portefeuille Werk & Inkomen te blijven, of participatie, maatschappelijke participatie. Is dat amendement nu uitgevoerd ja of nee, vroeg de

heer Van Enk mij. Het antwoord daarop is ja. Er is gewerkt met drie consultants in de zin van twee aangenomen participatieconsultanten specifiek en één consultant die vrijgemaakt is vanuit het werkgeversservicepunt om mee te kijken in het granieten bestand zoals we dat hier noemen, in die 1100 personen. Die is daarvoor vrijgemaakt, die is mee gaan toetsen, die is de gesprekken mee gaan voeren. Die is vrijgemaakt vanuit het vanuit het WSP om een selectie te maken tussen die mensen. Voorzitter en de rest van de informatie volgt zoals ook in eerste termijn aangegeven middels een uitgebreide informatiebrief kan ik u wel zeggen aanstaande vrijdag. Voorzitter ik zie de heer Van Enk twijfelen voor een interruptie.

De voorzitter: De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): In het antwoord stond dus als laatste overigens gaan we deze week werven voor een derde consultant maatschappelijke participatie. Dat staat in de informatie. Hebben we het dan over dezelfde consultant of gaat er dan toch nog een versnelling plaatsvinden?

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Nee, er zijn twee consultants sowieso twee participatieconsultanten aan het werk. Sterker nog er is door één van de raadsleden hier in ons midden is daar ook een keer kennis meegemaakt met die consultants. Dus ik nodig u van harte uit dat zelf ook te doen. Want dat zijn hele energieke lui die daar hard aan de slag zijn. Daarnaast dus de WSP consultant, zoals we dat noemen het Werkgevers Servicepunt. Daar is een consultant vrijgemaakt om mee te kijken naar onder andere selectie en dergelijke. Zodra mensen vanuit participatietrede één en twee door kunnen stromen op de ladder is dat ook het juiste adres. Dus het is fijn dat daar zo'n sterke samenwerking is ingericht naar aanleiding van onder andere uw ingediende amendement.

De voorzitter: De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Wanneer verwacht de wethouder dan dat het bestand helemaal zal zijn gesproken en doorgenomen?

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Voorzitter het hele bestand is doorgenomen, die 1100 personen die zijn doorgenomen. Daar is naar gekeken en die zijn gespecificeerd in vier verschillende groepen. Dat is groep A, B, C, D. Dat klinkt een beetje oneerbiedig maar de rest van die informatie volgt in de vastgestelde informatiebrief van vanmorgen. Zoals de griffie betaamt wordt het altijd op vrijdag naar uw raad gezonden.

De voorzitter: Helder.

De heer Van Enk: Na afloop van het Kaderdebat begrijp ik.

Mevrouw Bentvelzen: Na afloop van het raadsuitje dan heeft u wat om te lezen als u thuis op de bank zit. Dronken of niet. Voorzitter ik heb geen verdere moties, dus ik houd het daarbij. Ik loop even de vergadering uit want ik heb piket en ik word gebeld, dus dan weet u waarom ik wegloop.

De voorzitter: Heel belangrijk. Wethouder Van de Laar mag ik u het woord geven?

Wethouder de heer Van de Laar: Voorzitter dank u wel. BVR waarom wachten met de flitspalen tot na de werkzaamheden van WarmtelinQ. Het Openbaar Ministerie heeft ook gekeken waar kunnen die het beste komen te staan. Op die plek is het op dit moment fysiek niet mogelijk, dus zodra dat wel mogelijk is, kunnen ze worden geplaatst. GroenLinks een mooi pleidooi over mobiliteit voor iedereen. Ik denk dat het een mooi motto is om de gesprekken in te gaan in het najaar over de mobiliteitsstrategie. Ik doe eerst de vragen overigens, de thema's die ik heb gehoord en daarna ga ik even langs het rijtje met moties en één amendement. CDA een mooi voorstel. Wat u zegt over participatie daar herken ik me wel in. Ook uw voorstel om over concrete casussen te spreken vind ik ook heel interessant. Omdat ik het toch een aantal keer bij een casus waarvan ik dacht dat is eigenlijk best wel best practice als je ziet hoe dat proces is gegaan en hoe het aan de voorkant de verwachtingen zijn gezet. Maar toch is dat niet gelopen wat wij er dan van hadden verwacht. Ik denk dat het heel nuttig is om daar een keer op te reflecteren. Ik stel ook voor rondom die participatienotitie. U neemt ook al een voorschot met uw eigen standpunt over re Raad en de gemeente moet echt stevig in het zadel zitten. Dat is dan wel wat contrair aan de Omgevingswet, maar dat levert in ieder geval een mooi gesprek op. Even kijken ChristenUnie ten aanzien van het station en specifieker de stationsingang in de Pyramide. Ik vind dat ook een ontzettend waardevolle ingang met name ook voor voetgangers. Ook het idee van de stedenbouwkundige opzet van de Bogaard gaat toch ook ervan uit dat er aan die kant van de kant van de Bogaard een stationsingang is. Dan kan je nog discussiëren of dat nu op het Eisenhowerplein is of bij de Pyramide, maar ik vind die ingang in ieder geval heel erg waardevol. We hebben nog geen uitspraken gedaan, maar we hebben een handelingsperspectief. Dat wil zeggen dat we met een aantal partijen zoals ProRail en NS, maar ook HTM is daarbij betrokken en MRDH hebben wij gezegd, hoe zien wij de stationsontwikkeling voor ons? Daarin hebben we nog niet gezegd die ingang moet weg. Maar wat mij betreft zou het mooiste zijn denk ik toch ook als hij zou blijven. Dan ga ik naar de moties en amendementen. Kom ik bij het amendement van De Jeugd een stem in Rijswijk. Dat is heel erg mooi natuurlijk. Ik moet zeggen dat ik hem wel een paar keer moest lezen voordat ik had van wat moeten we nu eigenlijk doen naar aanleiding van het amendement? Maar we kunnen daar, geeft veel ruimte voor interpretatie, daarvan zeg ik dat is altijd goed. U gaf geloof ik ook aan zonet dat dat binnen het bestaande budget moet. Dus die dekkingsvraag, kan ook niet zeggen dat het een ongedekte check is, want het moet gewoon binnen het budget. Zo heb ik in ieder geval u verstaan in de vorige periode. Dus daarmee zeg ik hartstikke goed dat die amendement er is. Motie Groot project. Een heel bijzondere avond natuurlijk, een mijlpaal dat uw afscheid wat pas in september geloof ik gemanifesteerd zal worden, heeft aangekondigd. Ik zou u het liefst ruim uw motie omarmen, maar ik doe toch nog een kleine poging om misschien dat u hem wil intrekken. Groot project. Groot het hele CID Binckhorst is natuurlijk een gigantisch project. Met een enorme impact op de omgeving en ook op Rijswijk. Het is ook een politiek een heel erg groot onderwerp. Maar feitelijk vanuit de begroting geredeneerd is het helemaal niet zo'n heel groot project voor Rijswijk. Dus het gaat vooral over de herinrichting van de Geestbrugweg. Dat zou je nog kunnen oprekken met het kruispunt en de Herenstraat. In die zin is het bijvoorbeeld de Lindelaan en een aantal andere projecten veel groter. Daarnaast kunnen wij als gemeente Rijswijk vind ik niet de verantwoordelijkheid op ons nemen om over dat hele project zoals u het zo noemt CID Binckhorst. Want dan gaat het ook over kluizingen van de NS-sporen die daar liggen en vele onderwerpen meer. Daar ligt het aan de projectorganisatie de verantwoordelijkheid om ons daarover te informeren. Ik heb tegelijkertijd ook toegezegd bij de CID en afgesproken in de bestuursovereenkomst, dat er regelmatig de raad geïnformeerd moet worden en niet alleen de raad, maar ook de bewoners. Dus ook een beetje gezien ... ik heb dat naast de criteria gelegd van groot project. Daar kan je verschillend naar kijken, groot risico het is een groot project. Maar van de andere kant zou je ook kunnen zeggen als wij gewoon afspreken dat wij u goed op de hoogte houden dan kan dat ook. Daarmee kunt u zelf doen wat u bepaalt of dat voldoende is ja of nee. Maar feitelijk is het dus niet zo'n heel groot project vanuit begroting geredeneerd. Dan de motie van het

Rijswijks Belang het omkeren van het STOMP-principe. De auto wil ik toch nog even op reageren, die wordt niet verbannen. Anders zou het STOM-principe zijn, flauw.

De voorzitter: Mijnheer Van de Laar de heer Weterings wil u interrumpen of zie ik dat verkeerd?

De heer Weterings (RB): Klopt voorzitter. Waar haalt de wethouder het woord omkeren vandaan? Waar leest hij dat of waar heeft hij dat gehoord of ... kan hij me dat alsjeblieft vertellen?

De voorzitter: De heer Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Dat is een interpretatie die ik eraan heb gegeven, maar dat is wellicht een verkeerde interpretatie. Maar u wil in ieder geval meer aandacht voor de auto. Gezien het debat wat we daarover hebben gehad zou ik de motie ontraden. Dan de motie ...

De voorzitter: Mijnheer Weterings u wilt opnieuw interrumpen?

De heer Weterings (RB): Voorzitter inderdaad nog even een interruptie. Ik vraag inderdaad iets meer ruimte voor de auto, omdat het toename van auto's is gestegen met 5,6 procent landelijk. Ik heb het niet bedacht er is een toename. Dus geef alsjeblieft de ruimte voor de groei van de CBS statistieken. Doe je dat niet, dan slippen we dicht. Is vrijdag al een keer gebeurd. Alsjeblieft geef ons die ruimte. Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Harmsen u wilt ook interrumpen?

Mevrouw Harmsen (CU): Korte kwestie van orde burgemeester, mevrouw de voorzitter. U heeft gezegd dat iedereen drie interrupties kreeg. Dit is mijn derde laatste dure interruptie. Ik wil u vragen of u daar ook wil zich aan houden bij iedereen, alle raadsleden. Dank u wel.

De voorzitter: Zal ik zeker doen. Ik heb inderdaad die spelregel is met u gedeeld, maar ik dacht het is ook in de eerste termijn heeft u geen interrupties gepleegd, dus meer ruimte geven in het tweede termijn. Vandaar. Goed ik wil wethouder Van de Laar vragen om verder te gaan of was u al klaar mijnheer Van de Laar?

Wethouder de heer Van de Laar: Er zijn nog een aantal moties maar dus ontraden gezien het debat. Motie Onbeperkt meedoen, toegankelijk bouwen, ben ik heel positief over. Maar ik zou zeggen oordeel raad. Motie Participatie leidraad daar kan ik op alle punten het college mee instemmen, zou kunnen overnemen, maar wellicht interessanter om die in stemming te brengen.

De heer Van Enk: Dan graag toch een interruptie.

De voorzitter: De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Volgens mij is het niet zinvol om te besluiten we gaan evalueren en we gaan meteen nieuwe regels stemmen. Dus ik zou willen voorstellen dat we eerst die evaluatie gaan doen en die analyse hoe gaat het nu in de praktijk? We hebben regels zat namelijk. Dan kunnen we daarna altijd nog kijken of het ligt aan de regels. Maar ik heb zo'n donkerbruin vermoeden dat het altijd gaat over de toepassing.

De voorzitter: De heer Van de Laar.

Wethouder de heer Van de Laar: Daarmee kan ik ook misschien uw eerdere inbreng wat meer duiden. Mijn idee was niet om in het najaar een evaluatie te doen. Twee jaar geleden, of misschien nog wel korter hebben we een hele evaluatie gehad die met u gedeelte is van het participatiebeleid. Ik denk dat we nieuw participatiebeleid moeten maken. We zijn ook verplicht een Participatieverordening te maken onder de Omgevingswet. Ik denk dat het heel nuttig is om die participatieverordening te bespreken aan de hand van concrete casussen en dat zou je dan als een light evaluatie kunnen zien.

De heer Van Enk (CDA): Akkoord.

De voorzitter: Laatste keer. Laatste interruptie.

De heer Van Enk (CDA): Als ik dan de wethouder begrijp hebben we daar geen motie voor nodig. Dat is dus een wettelijke plicht daar kunnen we nooit tegen zijn.

De voorzitter: Mijnheer Van de Laar wilt u verdergaan.

Wethouder de heer Van de Laar: Dat er een verordening komt is een wettelijke plicht, maar hoe we die invullen dat is geheel aan u want daar laat de Omgevingswet heel veel ruimte voor. Motie Aanpak verkeersasociaal gedrag. Dat is groot deel handhaving wat we al eerder hadden geconstateerd. Dat kost daarmee dan mogelijk ook nog een hoop geld. U vraagt zelf om dekking te zoeken. Die is er nu nog niet. De appreciatie is oordeel raad en inhoudelijk heb ik daar net ook nog wat meer over gezegd. Motie Leefbaarheid voor woningbouw. Die heb ik niet besproken in de eerste termijn. U roept heel hard op met stoppen met de verschillende woningbouwprojecten. In de avond op 15 juni heb ik uitgelegd hoeveel verschillende fases er wel niet zijn in een woningbouwproject. Dus dat vind ik al lastig eigenlijk in welke fase stoppen we dan ermee? Maar in zijn algemene als ik gewoon kijk naar de inhoud van uw motie, gaat het om onder andere de leefbaarheid en die nemen we mee met alle gebiedsontwikkelingen. Ieder ontwikkelkader hebben we daar met elkaar afspraken over gemaakt. Die afspraken zijn we gewoon nu aan het uitvoeren. Je ziet ook voor ieder gebied is leefbaarheid en mobiliteit iets anders. Voor de Bogaard is dat bijvoorbeeld de vergroening, voor het Havenkwartier is dat ook vergroening maar ook gewoon een industrieel gebied omvormen naar een goed woongebied waar ook gewerkt kan worden. Dus daar hebben we afspraken over gemaakt. Bijvoorbeeld Havenkwartier hebben we ook een leefbaarheidseffectrapportage gehad, juist om daar allemaal aandacht aan te besteden en daadwerkelijk uit te voeren. Daarnaast komt de Omgevingsvisie eraan. Dat wordt een traject van één jaar met participatie in de stad. Ook daar is een moment waar we aandacht kunnen besteden aan de mobiliteit en hoe we de toekomst zien van Rijswijk 2050, misschien nog wat langer. Dat is weer heel ver weg. Dichterbij is al vaker genoemd vanavond de mobiliteitsstrategie in het najaar. Heel concreet heeft u zelf ook nog gevraagd bij het ontwikkelkader Kessler Park voor een mobiliteitsplan, hoe het STOMP-principe bij het Kessler Park ingevoerd worden. Dat is bijna af. Sweco heeft daar een onderzoek naar gedaan en dat komt ook in het najaar naar u toe zoals afgesproken. Ik kijk even verder of ik daar nog andere dingen over zou moeten hebben. Maar ik heb eigenlijk alles wel gezegd daarover dus ik ontraad de motie zoals hij daar ligt. Ik begrijp heel goed wat u belangrijk vindt, maar ik ben ervan overtuigd dat we aan leefbaarheid, mobiliteit en andere zaken keihard werken voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel wethouder Van de Laar. Dan geef ik graag het woord aan wethouder Wit.

Wethouder de heer Wit: Dank u wel voorzitter. Ik heb nog een aantal vragen gehad naar aanleiding van de eerdere beantwoording. Ik ga even naar Beter voor Rijswijk u gaf aan de inwoners zitten nog te wachten op antwoord over de afvalbakken. We hebben voor zover ik het weet alle inwoners die ons gebeld hebben,

hebben we teruggebeld en die hebben we ook antwoord daarop gegeven. De e-mails zijn een deel beantwoord en zijn ze deels nog mee bezig. Dus we zijn daar druk mee bezig en ik verwacht ook dat dat op korte termijn allemaal afgerond is. Even kijken. Rijswijks Belang vroeg mij naar de motie. Wanneer is het onderzoek naar de sanitaire voorziening bij het skatepark afgerond? Ja. Moet ik even rekening mee houden dat we gaan hem sowieso niet plaatsen voor volgend jaar. Dat heeft toch niet zoveel zin om voor de winter te plaatsen want dan zal hij toch niet functioneel zijn. In de winter kun je zo'n ding niet laten staan, want dan vriest hij gewoon kapot. Maar we kunnen dat in ieder geval wel voor het kerstreces toezeggen dat we het onderzoek afronden. Dan moeten we ook wel enige snelheid mee maken want we willen zo'n, het is niet gewoon een Dixi, we hebben het hier over een toiletvoorziening. Als die er komt, dan moet ook een stroomvoorziening aan komen, die stroomvoorziening moet je aanvragen, et cetera. Er zit een heel traject achter, dus we gaan daar mee aan de slag. Dan D66 heeft een grote rij, de motie pak ik er straks even bij van Wij. D66 heeft nog een aantal vragen gesteld. Toegankelijke speeltuinen, kijken we per speeltuin of per toestel? We kijken in principe de vervangingsopgave is per toestel. Het hangt ook af van de vervangingsopgave van het totale van de speeltuin an sich en de toegankelijkheid van de speeltuin. Het wordt in ieder geval per toestel wordt de vervangingsopgave bekeken. U heeft nog een vraag over de HogeNood app in de uitrol van meer openbare toiletten. Ik heb de HogeNood app heb ik net eventjes geïnstalleerd. Hij werkt in Rijswijk, dus we kunnen daar in ieder geval mee aan de slag. Het uitrol van verdere toiletten in Rijswijk daar moet ik toch echt even naar kijken hoe we dat gaan doen. We hebben het over totaal voorzieningenpakket, dus daar gaan we zeker wel actie op ondernemen. Vooral aan het kijken waar zitten de hiaten.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Woudstra u wil interrumpen.

Mevrouw Woudstra (D66): De interrupties zijn wat duur wat dat betreft, want het is een verduidelijkende interruptie. We hebben eerder gevraagd met BVR en D66 om een plan voor openbare toiletten in Rijswijk. HogeNood is daar onderdeel van, dus inderdaad daar zijn we als Rijswijk onderdeel van was een uitgevoerde toezegging. Mijn vraag aan de wethouder was, je zou ook bij het skatepark bij De Altis naar de wc kunnen. Dus zullen we ook kijken naar welke openbare toiletten toegankelijk zijn en dan gaan bekijken waar we toiletten plaatsen. Want het is een beetje gek om nu op basis van één iets daar een toilet te gaan plaatsen. Ik zou daar graag een gedegen duurzaam beleid op hebben, zoals hij eerder ook aangaf wat uitgezocht is met alle alternatieven ernaast. Dus graag die bevestiging.

De voorzitter: Aan u het woord mijnheer Wit.

Wethouder de heer Wit: Dank u wel voorzitter. Laten we het zo zeggen. Wat ik heb aangegeven richting Rijswijks Belang is dat we onderzoek gaan doen naar de mogelijkheid van zo'n toilet. Als daaruit blijkt dat De Altis een geschikt alternatief is en goed open is ook en beschikbaar is voor de kinderen, dan zou dat natuurlijk ook één van de opties kunnen zijn. Dan zullen we dat ook inderdaad in een integraal plan naar onze openbare voorzieningen meenemen. Het Wilhelminapark u zegt de investering lijkt stil te liggen en te wacht op WarmtelinQ. Een deel van de investeringen ligt inderdaad stil, want WarmtelinQ heeft nogal impact op het Wilhelminapark. Die leiding van Rijswijk naar Leiden dat gaat echt dwars door een deel van het park heen. Daar moeten we ook de speeltuin weer voor weghalen. Dus als wij daar nu en dat heeft ook met de bouwweg daarnaartoe dat is ook vanaf de huidige ingang. Dus het heeft echt impact op een groot deel en ook daarmee op de verkeersstromen voor de rest door het park heen. Dus we kunnen het echt niet doen voordat we WarmteLinQ klaar is, anders dan ben ik gewoon bang dat we kapitaalvernietiging plaatsvindt van maatregelen die we nu treffen. Dan heeft u nog een vraag gesteld over geschiedenis en erfgoed. Ik ben ook blij dat het Koetshuis weer hersteld wordt. Dat klopt dat is ook fijn. We gaan ook, zoals u misschien heeft kunnen zien, de

schoorsteen in RijswijkBuiten in het kassengebied gaan we renoveren. Dus dat zijn mooie stappen om te maken. Maar ik begrijp wel dat u vragen heeft over het totale beleid van Rijswijk. In aanloop naar de intredingswerking van de Omgevingswet zijn we druk bezig om ons erfgoed ook mee te nemen. In de Omgevingsvisie en vervolgens in het Omgevingsplan. Daarbij aansluitend moet het beleid ook worden geactualiseerd, maar moet ook de functieprofielen van de mensen die ervoor werken moeten aangepast worden. Dus de competenties die onder Omgevingswet vallen van medewerkers die moeten gewoon op orde zijn. We gaan er deze zomer een analyse maken van de huidige formatie en vervolgens gaan we een voorstel daarvoor maken inclusief de vaardigheden en competenties die daarvoor nodig zijn. Vooruitlopend zal een uitvraag gedaan worden voor een erfgoedmedewerker om aan de slag te gaan met actualiseren en het omgevingsproof maken van het beleid. U stelt dan nog heel specifieke vraag over het koloniaal verleden. Ik moet eerlijk zeggen dat is echt een politieke keuze of we daar iets mee willen doen. Er is natuurlijk genoeg ook in Rijswijk aan koloniaal verleden, in ieder geval te vinden in bijvoorbeeld de straatnaambordjes. Maar als we daar verder willen, dan zullen we dat in het kader van beleid het gesprek met de raad moeten gaan voeren. Even kijken hoor. Tenminste dat zou ik in ieder geval prettig vinden om dat op die manier te doen. CDA heeft nog een toezegging gevraagd op de witgoedregeling. Nooit meer uitvoeren of in ieder geval laat ik het zo zeggen op deze wijze. Ik ga niet toezeggen dat we nooit meer een witgoedregeling uitvoeren, maar ik ga wel toezeggen dat we de ervaringen hiervan gaan gebruiken om in ieder geval op een andere manier te doen. Ik begrijp uw pleidooi voor mensen die niet de mogelijkheid hebben om via internet of via digitale middelen dit soort regelingen te bereiken. Nogmaals wat ik toen ook gezegd heb, kan ik echt niet verwachten dat het in zeven minuten klaar was. Dan even nog terug naar de motie van Wij. aangaande het hekwerk rond de speelplaats in het Wilhelminapark. Hij komt wel op een goed moment moet ik zeggen. We hebben al naar aanleiding van het contact met inwoners had ik dit onderzoek al in ieder geval ingezet, had ik deze vraag al uitgezet. Want we weten dat daar nu midden in het hondenlosloopgebied deze speeltuin geplaatst is en dat zorgt voor wat frictie. Dus we gaan daar inderdaad een hek plaatsen en het liefst inderdaad op een natuurlijke wijze. Wanneer we dat precies gaan doen dat weet ik niet exact. Maar dat moet wel met enige snelheid omdat we natuurlijk ook daar nu wel een speelzomer tegemoet gaan. Ik kan echter niet zeggen dat we dat binnen een paar weken voor elkaar hebben. In de toekomstige situatie dan komt daar natuurlijk een andere situatie. Dan wordt ook het hondenspeelveld wordt meer naar het water verplaatst. Dan kan ik me voorstellen dat we het hek rond de speeltuin weghalen en het juist om de hondenuitlaatzone plaatsen. Ik vind een hek rond een speeltuin als het midden in het gras staat, vind ik niet direct iets wat heel aantrekkelijk is, dus ik zou dat toch op die manier willen insteken. Voorzitter voor zover ik weet heb ik alle vragen en moties beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Wit. Dan geef ik het woord aan wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank u wel voorzitter. Ik heb ook nog een aantal vragen open staan en een aantal moties waar ik nog wat over wil zeggen. Ik ga deze keer gewoon het rijtje af. Te beginnen met de vraag van Wij. Rijswijk over het vonnis in het kort geding dat aangespannen is tegen de statushouders in het hotel Best Western. Wat staat daar nu precies in? Wat schrijft dat vonnis nu precies voor? Dat vonnis dat kunt u allemaal overigens nog na deze vergadering als u daar behoefte aan heeft op uw eigen gemak nalezen. Dat staat gewoon online op uitspraken.rechtspraak.nl. Wat er in dat vonnis staat, is een aantal dingen. Maar uiteindelijk is de uitspraak die gedaan wordt dat in de omstandigheid dat het hier gaat om een gemeentelijke overheid tegen een groep statushouders die op dit moment geen eigen inkomen geniet. Bezieet de voorzieningenrechter aanleiding om te bepalen dat iedere partij de eigen proceskosten draagt. Dus dat betekent dat de gemeente haar eigen proceskosten betaalt en dat de groep statushouders in dit geval ook haar eigen proceskosten betaalt. Maar omdat ze dat via rechtsbijstand gedaan hebben betaalt de gemeenten

daar ook voor. Wat daarachter zit, is dat de groep statushouders op dat moment gewoon de financiële draagkracht niet heeft om die kosten te dragen. Er zitten natuurlijk meer kosten aan dit verhaal vast. Het bedrag dat in de halfjaarrapportage staat, waar overigens nog waarschijnlijk wat vanaf gaat. Waarvan we dus heel hard bezig zijn om dat ook te verhalen op het ministerie, dan wel op het COA. Daar zit meer in dan alleen maar die proceskosten. Maar daar wil ik toch een kleine, een kleine waarschuwing doen. Er zijn meer procedures die tegen de gemeente lopen door haar eigen inwoners. Want let wel we hebben het hier dus in deze groep mensen over Rijswijkse inwoners. Deze mensen wonen nu op het Hof van Elsenburg en in die zin genieten ze dezelfde rechten en plichten als elke andere Rijswijker. We hebben wel meer van dat soort zaken lopen. We maken wel vaker kosten die niet direct te maken hebben met de procedures tegen onze eigen inwoners en die verhalen we in de regel niet op onze inwoners. Daar zit ook een mate van behoorlijk bestuur en een gelijkheidsbeginsel achter dat ik onderschrijf. Daarom wil ik nogmaals benadrukken dat de motie ingediend door Rijswijks Belang voor het verhalen van de 500.000 euro op die statushouders dus ik ook ontraad. Maar dat had ik in de eerste termijn ook al gezegd.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Koegler u wil interrumpere. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Dank u wel voorzitter. De drie interrupties van mijn fractievoorzitter zijn op dus dan mag ik. Ik mag er ook drie als het goed is volgens het reglement van orde. Ik heb een vraag aan de wethouder over de proceskosten. Want volgens mij in de eerste termijn zei u dat de rechter had uitgesproken dat we de kosten niet konden verhalen. Maar als ik het hier lees, staat er dat iedere partij de eigen proceskosten draagt. Vervolgens geeft u dan aan ze hebben een rechtsbijstandsverzekering dus wij moeten als gemeente betalen. Maar dan zou je verwachten dat de rechtsbijstandsverzekering de kosten betaalt of begrijp ik het dan verkeerd?

De voorzitter: Mevrouw Van, mijnheer Van Malsen wilt u die vraag beantwoorden?

Wethouder de heer Van Malsen: Nog altijd mijnheer inderdaad. Dank. Vraag mij niet om het te bewijzen, maar het is wel zo. Nee ik had het niet over een rechtsbijstandsverzekering ik had het over bijstand in de gerechtskosten die de gemeente betaalt omdat zij zelf geen inkomen hebben. Op die manier die gerechtskosten of die advocaat in de arm hebben kunnen nemen. Dus dat is wat anders dan een rechtsbijstandsverzekering.

De voorzitter: Mevrouw Koegler u heeft nog een interruptie?

Mevrouw Koegler Böhm (RB): Een korte hoor. Maar daar staat dus niet dat we de hotelkosten niet verhalen. Ik snapte dat daar geen inkomen is en dat dus het verhalen qua financiën lastig is. Maar wat ons betreft is het ook niet oké om te zeggen dan doen we maar helemaal niets. Is er dan niks te bedenken van een soort van tegenprestatie? Maar ook een duidelijk signaal naar de andere mensen die hier van harte welkom zijn. Maar dat het niet de bedoeling is dat we zoveel kosten gaan maken en die vervolgens als gemeente moeten dragen. Het gaat nu om vijf ton, het ging om 36, 37 gezinnen. Wie geeft ons niet aan dat het volgende keer om honderd gezinnen gaat en bijvoorbeeld een miljoen kwijt zijn? Wij zouden wel ergens zeg maar gewoon een grens willen stellen. Bent u dat dan niet met ons eens?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Voorzitter ik heb mijn pleidooi helder proberen te maken en ik denk dat er ook gewoon een meningsverschil zit tussen ons en de fractie van Rijswijks Belang hierover. Het gaat hier om

onze eigen Rijswijkse inwoners waar wij op een bepaalde manier mee omgaan. Daar hebben wij vanuit behoorlijk bestuur gewoon zorg voor te dragen. Het gaat hier niet zozeer om of deze casus zich gaat herhalen of niet. Het gaat hier om dat wij in dit soort casussen, in dit soort juridische processen onze eigen inwoners niet disproportioneel gaan bejegenen en dat is het einde van ...

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Koegler u nog voor de laatste keer wil interrumpen.

Mevrouw Koegler Böhm (RB): De laatste precies dat waren er dan drie. Maar geeft de wethouder daarmee dan een vrijbrief aan iedere inwoner die in Rijswijk woont die een bijstandsuitkering heeft, die het niet eens is met de gemeente om vervolgens bezwaar en beroep aan te tekenen en dat wij dat als gemeente dan ook dragen? is dat dan de vrijbrief die de wethouder hier geeft?

De voorzitter: Wethouder Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Voorzitter het gaat hier om rechten en plichten die elke Nederlandse inwoner en elke Rijswijkse inwoner heeft om zijn of haar overheid tot de orde te roepen als ze het ergens niet mee eens zijn. Of dat nu is om het sluiten van een voetgangerstunneltje of het bouwen van een flatgebouw waar men het niet mee eens is, of deze casus. Men heeft gewoon bepaalde rechten en plichten in Nederland. Deze mensen, nu dat ze inwoner zijn van Rijswijk, hebben dat ook en daar laat ik het even bij. De vraag van D66 over de meerjarige financiering van organisaties. Kunnen we een bredere aanpak daarvoor verzinnen? Ik denk dat het goed is om het antwoord daarop ook mee te nemen in mijn appreciatie van de motie een stevige positie voor Don Bosco. Dus daar kom ik zo terug. De fractie van de Partij van de Arbeid stelde nog een paar vragen. De eerste ging over het Woonfonds. Is het dan wel een succes te noemen dat Woonfonds? Ik denk van wel. Ik denk dat het in eerste instantie ons ontzettend veel geleerd heeft over de woonbehoefte van in elk geval de mensen die zich ingeschreven hebben voor dat Woonfonds. Daar kwamen 3500 mensen op af, uiteindelijk zijn alle woningen gevuld. Wat we ervan leren is dat zeker voor de eengezinswoningen dat er dus behoefte is, dat mensen die in een sociale huurwoning wonen op dit moment om door te stromen naar een dergelijke woning in de middenhuur. Voor de appartementen geldt dat blijkbaar in ieder geval in deze casus niet. Dus dat is iets wat we meenemen in de evaluatie van het Woonfonds en dat ook vergelijken met alle andere instrumenten die we aan het onderzoeken zijn en daar komen we ook weer op terug.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Van Nunen wil interrumpen mijnheer Van Malsen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter ik vind dat de wethouder het wel heel gemakkelijk positief inschat. Want natuurlijk leer je van elke ervaring en dat kan positief zijn, maar het feit dat zestig procent niet uit een sociale huurwoning is doorgestroomd naar een woning van het Woonfonds wil ik toch ook heel graag markeren als geen succes. Bent u het daarmee eens?

De voorzitter: De heer Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank voorzitter. Goed ik denk dat we het risico lopen dat we hier op een filosofisch debat uitkomen van wat constitueert succes en wat niet. Is het glas halfvol, is het glas half leeg. Ik denk ik ben altijd heel blij als we kunnen leren van zaken en ik denk dat we hier geleerd hebben is dat er binnen dat segment voor die eengezinswoningen heel veel vraag is. Dus in die zin het project aan de verwachtingen voldoet en dat er in de appartementen dat daar een andere groep is die daar vraag naar heeft. Die zijn dus ook op die appartementen afgekomen.

De voorzitter: Mijnheer Van Malsen ik zie dat de heer Van Enk u wil interrumperen.

De heer Van Enk (CDA): Ik zou de wethouder willen bijvallen, aanvullen dat we dus ook hebben geleerd dat er door 3500 gegadigden waren voor die honderd woningen in de midden huur. Dat is iets waar gigantisch tekort aan was en is. Alsof dat geen succes kan worden genoemd daar begrijp ik echt helemaal niets van.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Even kort op de heer Van Enk. Dat is inderdaad een succes, maar we hadden een tweede criterium. Namelijk doorstroming op de woningmarkt in Rijswijk. Ik moet constateren dat dat beperkt gelukt is. De doorstroming op de woonmarkt in Rijswijk vanuit sociale huur naar middenhuur. Dan zestig procent daar niet vandaan komt uit de Rijswijkse sociale woningbouw dan constateer ik dat hij niet naar verwachting geslaagd is.

De voorzitter: Ik wil het woord weer teruggeven aan de heer Van Malsen en vragen of hij zijn tweede termijn wil vervolgen. Het is tien over half tien, wil op tijd eindigen vandaag.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank voorzitter. Inderdaad dus we nemen dit resultaat, dat is hoe ik het in ieder geval kan kwalificeren mee in de evaluatie. Ik denk dat we voor die eengezinswoningen zeker kunnen zeggen dat het een succes is. Wat we voor de rest doen met het algehele project dat is iets voor later. Kijk, neemt niet weg dat er gewoon in heel veel segmenten enorm veel vraag is naar woonruimte. Of dat nu deze woningen zijn in de middenhuur of de woningen in de sociale sector, de woningnood is gewoon ontzettend hoog. Dan de motie of moties nog een aantal waar ik even wat wil over zeggen. Begin met de motie stevige positie voor Don Bosco. D66 heeft gevraagd kunnen we niet een bredere aanpak hiervoor verzinnen omdat er meer organisaties zijn die mogelijk met zo'n vraag lopen en meerjarige financiële zekerheid zouden willen? Kort antwoord daarop is ja. Ik denk dat de positie waarin Don Bosco zich bevindt nog wel iets anders is dan bijvoorbeeld een Welzijn Rijswijk. Omdat zij gesubsidieerd worden voor hun projecten en niet voor de algehele organisatie. Dus elke keer als zij iets willen ondernemen, dan moeten ze daarvoor weer op zoek naar financiering. Dus in dat oogpunt zou ik het oordeel uiteraard aan de raad willen laten, maar sta ik wel positief tegenover de motie Stevige positie Don Bosco. Dan nog even een korte samenvatting van de andere moties die ik ook in de eerste termijn ...

De voorzitter: De heer Van Dam wil u ook interrumperen. De heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Ik had hier in mijn tweede termijn niks meer over gezegd, maar ik had deze motie ook opgeschreven. Ik had daar nog een vraag voor de wethouder over want wij zagen de motie ook voorbijkomen. Maar is het ook niet mogelijk om wellicht een herverdeling van subsidies te maken, waardoor bijvoorbeeld Don Bosco er wat positiever uitkomt? Op die manier maak je geen extra kosten, maak je een herverdeling. Ik zou graag die discussie ergens willen hebben in plaats van steevast nu te kiezen voor één vaste oplossing. Ik denk dat D66 daar ergens toch ook in die richting zat en ik vroeg me af of dat mogelijk was. Want zoals de motie er nu uitziet, kunnen we helaas niet meegaan, terwijl we wel Den Bosco even goed een hart onder de riem willen steken.

De voorzitter: Is dit een vraag voor de wethouder, want die heeft de motie natuurlijk niet ...

De heer Van Dam (WIJ.): Of hij daar een reflectie op kan geven.

De voorzitter: De heer Van Malsen.

Wethouder de heer Van Malsen: Dank voorzitter. Als ik de vraag goed begrijp dan vraagt de heer Van Dam of het mogelijk is om te kijken naar een herverdeling van alle subsidies en dan te kijken of dat dan tot een betere positie leidt van Don Bosco. Dat vind ik een moeilijke vraag om zo op dit moment te beantwoorden, want waar we op dit moment mee bezig zijn, is gewoon integraal te kijken naar de subsidies die überhaupt binnenkomen.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Sleddering u ook wil interrumperen. De heer Sleddering.

De heer Sleddering (VVD): Het antwoord is gewoon zo simpel. Er is een budget voor subsidies. Willen we er wat bij hebben? Dan moet er wat af. Dat kan gewoon niet anders. Je kunt niet alsmaar organisaties blij blijven dus je moet kijken naar de subsidiepot. Wie krijgt er wat? Wat voor criteria zijn daarvan? Leveren die wat ze hebben beloofd? Eens in de zoveel tijd ga je dat herwaarderen en daar komen mensen uit en daar komen ze bij. Maar het budget blijft hetzelfde.

De voorzitter: Dank voor deze informatie.

Mevrouw Woudstra (D66): Niet als interruptie, maar gezien mijn naam werd genoemd.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra (D66): Zal ik inderdaad wil ik me aansluiten bij de heer Sleddering. Ja het gaat ons binnen de pot, maar dan ook naar het meerjarig kijken. Omdat niet elk project maar éénjarig is en meerjarig ook zekerheid kan geven en soms juist kostenbesparend kan zijn, maar binnen het budget dat daarvoor beschikbaar is in de breedte van alle organisaties.

De voorzitter: Voor de laatste keer mijnheer Van Dam en dan ga ik echt het woord geven aan de heer Van Malsen en dan stoppen we met dit onderwerp.

De heer Van Dam (WIJ.): Inderdaad voorzitter bijval voor wat de VVD zei dat was ook onze intentie. Niet een hele herstructurering van alles, maar gewoon even kijken waar de ruimte zit in onze bestaande budgetten, zodat we daarin kunnen schuiven in plaats van extra bijplussen.

De voorzitter: Wethouder Van Malsen wilt u, ik weet niet of u aan het eind was?

Wethouder de heer Van Malsen: Nee ik wilde inderdaad nog even heel kort langs de moties, zodat iedereen zeker weet wat mijn appreciatie is van de moties. Dus de motie Visie op volkshuisvesting positief tegenover is een oordeel raad. Don Bosco hebben we het net over gehad, ook wat mij betreft oordeel aan de raad. Menstruatiearmoede. De nieuwe versie heb ik nu ook gezien staat gewoon goed online op iBabs, nog steeds positief tegenover ook oordeel raad. Zelfde geldt voor de motie van PG&R voor het inclusie- en diversiteitsbeleid ook oordeel raad. Wonen voor starters positief oordeel raad. Dan de motie verhalen van de 500.000 euro ontraad ik. Dank. Dat was het in tweede termijn voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb ook nog een aantal opmerkingen die ik wil maken.

Mevrouw Sahin: In de tweede termijn heeft de heer Kruger aandacht gevraagd voor de veiligheid van het Bogaardplein. Ik herken het beeld niet hoe u het schetst dat het er zeer onveilig is en dat er politieauto's eventueel nodig zou zijn. Ik wil er best kritisch naar volgen en kijken wat er aan de hand is. Ik heb begrepen

dat er ook wel camera's zijn om die scooters bijvoorbeeld te zien of met welke kentekens. Dus ik wil u wel toezeggen om daar nadrukkelijk naar te kijken. Maar ik herken niet het beeld zoals het stationsgebied is. Bogaardplein is wel ontzettend mooi ingericht en er zijn inderdaad wel fietsers die af en toe wel daarover de voetgangersplein fietsen.

De heer Kruger (BvR): Voorzitter bij interruptie.

De voorzitter: Ja?

De heer Kruger (BvR): Het is niet specifiek gericht op het plein, wat opnieuw ingericht is. Het is met name het winkelgebied wat daarachter ligt wat er nog van over is. Daar gaat het met name om. Dus ik nodig u uit om daar eens te gaan kijken. Het is er bar en boos. Ik bedoel net ook met twee politiewagens en ik weet niet wat u ervan meegekregen hebt, maar we moeten echt een beetje opletten dat dat niet al te veel uit de klauw loopt. Daar is het gewoon niet prettig als je daar loopt en er zitten bankjes om te kunnen zitten en alles scheurt links en rechts voorbij.

Mevrouw Sahin: Ik zeg u toe dat ik daar specifiek naar zal laten kijken.

De heer Kruger (BvR): Dus bij de waterpartij daar is niks mis mee. Daar zal ook wel eens een fietser langsrijden, maar daar speelt het probleem niet zo, echt in het winkelcentrum.

De voorzitter: De heer Van Enk u wilt ook interrumpen?

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter is het niet zo dat de heer Kruger had gevraagd om een paar lege politieauto's? Dat die motie meteen is uitgevoerd?

Mevrouw Sahin: Ik ga vervolgen. Leuk. Dan wil ik nog reageren op de motie van Rijswijks Belang en de vraag ook van D66 over de eerder ingediende aangenomen motie rondom deelscooters. Ik ga ervan uit dat die motie wordt uitgevoerd en ik zeg u toe om dat ook nog een keer na te checken, maar dat zeg ik u toe. Dan had volgens mij mevrouw Woudstra in uw tweede termen heeft u gevraagd naar de wederopbouw van Turkije. Er komt ook een raadsinformatiebrief daarover, want wij hebben inderdaad gesprekken gevoerd met een aantal gemeenten met de VNG International. Zij zijn aan het inventariseren wat zij van gemeenten nodig hebben in Nederland. Dat gaat met name vooral om kennis van ambtenaren, deskundigheid rondom gebouwen, rondom afval. Wij hebben nog niets toegezegd. Als er een concrete vraag komt en er zijn middelen of capaciteit nodig, komen we bij u terug. Maar dat gesprek hebben wij gevoerd omdat u aangaf daaraan een positieve bijdrage te willen leveren. Het staat online hoor ik van onze griffier.

De voorzitter: Dan wil ik de drie moties die nog even onduidelijk zijn of die ingediend gaan worden. Dat is de motie een stevige positie voor Don Bosco. Mevrouw Van Nunen blijft die ingediend?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Nee niet in deze vorm, dus we komen daarop terug op een ander moment voorzitter gezien de opmerkingen van anderen.

De voorzitter: Dus op een ander moment gaat u de motie opnieuw indienen in een andere vorm. Dan de motie van de VVD over de motie Groot project CID Binckhorst de heer Sleddering?

De heer Sleddering (VVD): Die laten we staan omdat wij echt van overtuigd zijn dat hier wel degelijk sprake is van een groot project voor de gemeente Rijswijk.

De voorzitter: Dus deze wordt ingediend. De motie analyse bestemmingsreserves mijnheer Sleddering die wordt ook ingediend?

De heer Sleddering (VVD): Ja.

De voorzitter: Goed dan wordt hij ook toegevoegd aan agendapunt 7. Ik kijk even kunnen wij overgaan tot stemming? Ja. Zullen we dan vijf minuten schorsen? Ik wil even vijf minuten ... mevrouw Woudstra?

Mevrouw Woudstra (D66): Voorzitter volgens mij was mevrouw Bentvelzen nog in haar inbreng. Ik had nog een vraag over dierenwelzijn gesteld en die is niet beantwoord.

De voorzitter: Volgens mij zijn alle vragen beantwoord. Ik weet niet, heeft u nog een vraag die niet beantwoord is?

Mevrouw Woudstra (D66): Ja.

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen weet u welke vraag?

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Voorzitter dan mag mevrouw Woudstra die even herhalen om mijn geheugen op te frissen.

De voorzitter: De allerlaatste mogelijkheid.

Mevrouw Woudstra (D66): We merken dat veel mensen afstand doen van hun dier omdat ze in de geldproblemen komen. Dat helpt het welzijn van dieren en van mensen niet. Is daar aandacht voor bij het loket Welzijn dan wel op een andere plek in de gemeente, dan wel kan er aandacht voor zijn bij de beslissingen daarover?

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen kunt u deze vraag ...

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Voorzitter ik vind het een lastige vraag, want hij is heel breed. Maar ik weet dat er bijvoorbeeld dat we meedoen met de dierenvoedselbank om mensen te voorzien in de kosten voor dierenvoeding, dan wel te verstrekken in natura. Daar wordt rekening gehouden met als mensen in zorg moeten, kunnen jullie het nog heel even opbrengen want ik ben ook jarig ik vind het ook allemaal lastig.

De voorzitter: Graag alle aandacht voor mevrouw Bentvelzen en stilte.

Wethouder mevrouw Bentvelzen: Dus daar wordt rekening mee gehouden. Als mensen bijvoorbeeld in zorg treden wordt er ook gekeken of we een plekje kunnen krijgen in het asiel. En wordt er ook rekening gehouden met bepaalde asielkosten et cetera. Ik hoop dat u dat een bevredigend antwoord genoeg vindt.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Bentvelzen. Ik zag een hand van de heer Van Dam.

De heer Van Dam (WIJ.): Zouden wij tien minuten voor de schorsing kunnen krijgen?

De voorzitter: Tien minuten? Is het echt nodig mijnheer Van Dam tien minuten? Dan stel ik voor dat we om tien uur doorgaan. Dan heeft u negen minuten schorsing.

SCHORSING

Dames en heren. Ik wil u vragen om plaats te nemen. Dames en heren wilt u plaatsnemen dan geef ik het woord aan de heer Van Dam die om de schorsing van tien minuten vroeg. Mijnheer Van Dam aan u het woord. U wilde een schorsing dus ik geef aan u het woord.

De heer Van Dam (WIJ.): Voorzitter zijn er helemaal uitgekomen dus we kunnen overgaan tot stemming.

De voorzitter: Dan stel ik voor dat we overgaan tot stemming en dan starten we met het amendement. Er is één amendement met als titel De jeugd een stem in Rijswijk.

De heer Nunnikhoven BvR): Mevrouw de voorzitter wij als Beter voor Rijswijk zouden graag een stemverklaring willen doen bij deze amendement.

De voorzitter: Ja dat kan mijnheer Nunnikhoven.

De heer Nunnikhoven (BvR): Beter voor Rijswijk is heel blij met dit amendement zeker omdat er minder als vier maanden geleden nog de kinderrechtenambassadeurs werd gezegd dat niet te veel moesten belasten. De wethouder ook net zei dat die blij was dat ze ongevraagd en gevraagd advies konden geven. Dus Beter voor Rijswijk stemt voor dit amendement.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Nunnikhoven. Zijn er nog anderen die een stemverklaring bij dit amendement willen afleggen? Dat is niet het geval. Dan gaan we door met de stemming.

De voorzitter: Met **25 stemmen voor en 5 tegen is het amendement aangenomen.** Dan gaan we door naar de stemming over de ingediende moties.

Dat is allereerst **motie Monitor duurzaamheid.**

De voorzitter: **Met 24 stemmen voor en 6 tegen is deze motie aangenomen.** Dan gaan we door naar de volgende **motie Aanbevelingen groenbeleidsplan.** Met **24 stemmen voor en 6 tegen is ook deze motie aangenomen.** Dan gaan we door naar de **motie Visie op volkshuisvesting.**

De voorzitter: **Met 24 stemmen voor en 6 tegen is ook deze motie aangenomen.** Dan gaan we naar de **motie Onbeperkt meedoen.**

De voorzitter: Met **23 stemmen voor en 7 tegen is deze motie aangenomen.** Dan gaan we naar de **motie Participatie leidraad.** Met **21 stemmen voor en 9 tegen is ook deze motie aangenomen.** Dan gaan we door naar de **motie Afkeuring gevoerde beleid.**

De voorzitter: **Met 20 stemmen tegen en 10 voor is deze motie verworpen.** Dan gaan we naar de volgende **motie. Verhalen van de 500.000 euro.**

De voorzitter: Mijnheer Weterings wilt u een stemverklaring afleggen?

De heer Weterings (RB): Voorzitter een stemverklaring dat wij zeer zeker voor deze motie zouden stemmen want wij willen niet verantwoordelijk zijn dat mensen die naar Rijswijk komen een hotel boeken, weg moeten en dat Rijswijk voor de kosten opdraait. Is belastinggeld van de Rijswijkers dus wij zullen hier niet verantwoordelijk voor zijn. Dus wij stemmen voor deze motie.

De voorzitter: De heer Sleddering wil ook een stemverklaring afleggen bij deze motie. De heer Sleddering.

De heer Sleddering: Ik ben daar enorm zijn wij daar in vertwijfeling over. Ik vind het absoluut een aantal punten van Rijswijks Belang zijn gewoon terecht dat wij opeens geconfronteerd zijn met zo'n rekening. Dat mensen daarmee weg zijn gekomen. Het antwoord van de wethouder vind ik verre van bevredigend. De proceskosten kunnen we niks aan doen en in het contract staat we mogen niks. We mogen van alles. Uiteindelijk ga ik wel voor stemmen omdat de realiteit om het te verhalen waarschijnlijk gering is. Maar ik ben daar buitengewoon ontevreden over.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kunnen we overgaan tot stemming over deze **motie Verhalen van de 500.000**.

De voorzitter: Met **26 stemmen tegen en 4 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we door naar de **motie Neem politieke partijen en haar besluiten serieus**.

De heer Weterings (RB): Voorzitter punt van orde.

De voorzitter: De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Deze motie was ingetrokken omdat u een toezegging heeft gedaan dat u het beleid ging uitvoeren vanaf morgen. Dat klopt toch?

De voorzitter: Ja dat heb ik u inderdaad toegezegd dus **deze motie wordt ingetrokken**. Dan gaan we door naar de **motie Geef meer ruimte in uw principe voor de personenauto**. De heer Sleddering?

De heer Sleddering (VVD): Ik ben uiteraard ik werd uitgedaagd autopartij natuurlijk. Maar wij moeten dat gewoon goed in onze mobiliteitsstrategie oplossen met een open blik naar alle belangen van verkeersparticipanten, ook automobilisten. Op de ene plek kan het wel en de andere plek kan het niet, maar zo stellig kan het gewoon niet. Dus we stemmen tegen.

De voorzitter: Met **13 stemmen voor en 17 tegen is deze motie verworpen**. Dan gaan we naar de **motie met als titel Menstruatie armoede**. De heer Sleddering wil een stemverklaring afleggen.

De heer Sleddering (VVD): Een herhaling eigenlijk van wat ik gezegd heb. Ik vind het moet gewoon gebeuren en het moet uit het armoedebeleid, maar deze motie geeft nog ruimte aan andere middelen. Het is gewoon uit het armoedebeleid en doorvoeren. Omdat dat niet in de motie staat zijn we tegen.

De voorzitter: De heer Weterings wil ook een stemverklaring afleggen.

De heer Weterings (RB): Ook onze fractie vindt het sympathiek. Maar eigenlijk zou het bij de weggeefwinkel of bij de voedselbank horen en niet op lokaal beleid. Dus wij zullen ook helaas tegenstemmen, ondanks dat we het heel erg sympathiek vinden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we over dat stemming over deze motie. Met **16 stemmen voor en 14 tegen is deze motie aangenomen**. Dan gaan we naar de **motie Hek rond speelzone Wilhelminapark**.
Mevrouw Van Nunen wil een stemverklaring afleggen.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter de reactie van de wethouder van het college was helder om een speeltuin zet je geen hek. Welke redenen er ook zouden kunnen zijn om een gebied te beveiligen. Dus wij stemmen tegen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Weterings wil ook een stemverklaring afleggen.

De heer Weterings (RB): Voorzitter ook wij zullen tegenstemmen. Want als je kijkt bij het '...', daar staat zo'n bord verboden voor honden. Dat zou betekenen dat je gewoon moet handhaven en niet een hek daar moet neerzetten. Het is daar verboden voor honden. Dank u wel. Wij zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dan gaan wij over tot stemmen. Ik zie mevrouw Jansen-Dirkx wil ook een stemverklaring afleggen.

Mevrouw Jansen-Dirkx (WIJ.): Als indiener van deze motie heb ik hem toch echt anders begrepen van de wethouder. Heb ik begrepen dat het juist een steun in de rug was van de wethouder. Dus bij deze stemmen wij natuurlijk voor.

De voorzitter: U heeft uw stemverklaring verhelderd, moet ik zo zeggen. Dan gaan we over tot stemming van de motie Hek rond speelzone Wilhelminapark.

De voorzitter: Met **18 stemmen voor en 12 tegen is deze motie aangenomen**. Dan gaan we naar de **Motie van treurnis**. Is er iemand die een stemverklaring wil afleggen? Is niet het geval, dan gaan we over tot stemming.

De voorzitter: Met **20 stemmen tegen en 10 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we naar de **motie Transparantie in financiën**. Een stemverklaring. Mevrouw Woudstra u wilt een stemverklaring afleggen?

Mevrouw Woudstra (D66): Wij zullen tegen deze motie stemmen omdat die wat ons betreft overbodig is gezien de stukken die er al liggen. Waar we graag met elkaar in het Begrotingsdebat met elkaar over in debat gaan.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Woudstra. Dan gaan we over tot stemming. Of ik zie de heer Van 't Eind ook. U wilt ook een stemverklaring afleggen?

De heer Van 't Eind: Voorzitter ik had mijn vinger omhoog gezet, maar ik sluit me aan bij de stemverklaring van mevrouw Woudstra.

De voorzitter: Helder. Dan kunnen we overgaan tot stemming over deze motie Transparantie in financiën.

De voorzitter: **18 stemmen tegen en 12 voor. Deze motie is verworpen**. Dan gaan we door naar de **motie Kopen mogelijk maken voor starters**. Is er iemand die een stemverklaring mevrouw Woudstra u wilt een stemverklaring afleggen?

Mevrouw Woudstra (D66): Het principe van het ondersteunen van starters zijn wij voor. Echter uit de antwoorden begrijpen wij nog niet goed hoe de dekking en hoe het met de risico's gaat. Daarom stemmen we dit keer tegen.

De voorzitter: Volgens mij kunnen overgaan tot de stemming. Nu zie ik het niet, nu wel. **Met 19 stemmen tegen en 11 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we door naar de **motie Leefbaarheid voor woningbouw**. Met **19 stemmen tegen en 11 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we door naar de **motie Bouwen voor de toekomst**.

De voorzitter: Met **18 stemmen tegen en 12 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we naar de **motie Structureel gezonde financiën voor Rijswijk**. Met **19 stemmen voor en 11 tegen is deze motie aangenomen**. Dan gaan we naar de **motie Amendementen in jaarstukken**.

De voorzitter: Met **10 stemmen voor en 13 tegen is deze motie aangenomen**. Dan gaan we naar **motie Aanpak verkeersasociaal gedrag**.

De voorzitter: Met **25 stemmen voor en 5 tegen is deze motie aangenomen**. Dan gaan we door naar de **motie Gemeentelijk diversiteit en inclusiebeleid tot norm maken**. Ik zie dat de heer Zoghbi een stemverklaring wil afleggen. De heer Zoghbi.

De heer Zoghbi (WIJ): Dank u wel. Wij, Rijswijk is voor diversiteit en inclusiebeleid. Inclusiviteit gaat voor ons over arbeidsbeperking, afkomst, geloof, gender en seksuele voorkeur. De motie richt zich wat ons betreft voornamelijk op één doelgroep en één specifieke laag van het werkveld. We hebben getracht hier een wijziging in te brengen zonder succes. Om deze reden zullen wij niet meestemmen.

De voorzitter: Ik zie dat de heer Van Enk ook een stemverklaring wil afleggen. De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ik zou graag een stemverklaring verklaring willen afleggen want we zijn het met het doel van de motie volledig eens en dat is ook al een aantal keren ter sprake geweest in deze raad. Wij denken alleen dat je met een creatief plan moet komen en een motie die aandacht vraagt en vraagt om aandacht vragen bij andere overheden vinden we niet zoveel toevoegen helaas. Dus daarom zullen we hier niet voor stemmen.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Enk. Kunnen we overgaan tot stemming?

De voorzitter: Met **18 stemmen tegen en 12 voor is deze motie verworpen**. Dan gaan we naar de **motie Groot project CID Binckhorst**. Ik zie dat de heer Weterings een stemverklaring wil afleggen. De heer Weterings.

De heer Weterings (RB): Klop voorzitter. We zullen ook tegen dit voorstel stemmen, omdat we in alle eerdere voorstellen ook tegen hebben gestemd. We lijken helemaal niks met het onderwerp te maken te hebben. Dank u wel.

De voorzitter: Dat is een bijzondere opmerking. We gaan over tot stemming. Ik kan hem niet meer zien. Met **14 stemmen voor en 16 tegen is deze motie verworpen**. Dan gaan we naar de **motie Bestemmingsreserves**. Wenst iemand een stemverklaring? Nee. Dan gaan we over tot stemming. Met **29 stemmen voor en 1 tegen is deze motie aangenomen**. Dan gaat u stemmen over het geamendeerde **raadsvoorstel eerste halfjaarrapportage 2023 en kadernota 2024**.

De voorzitter: Mijnheer Weterings u wilt een stemverklaring afleggen?

De heer Weterings (RB): Heel graag. We hebben te veel onderwerpen in de halfjaarrapportage gezien. Bijvoorbeeld ook die half miljoen die is uitgegeven. Is één van de dingen dus we zullen absoluut tegenstemmen dank u wel.

De voorzitter: Nog andere raadsleden die een stemverklaring willen afleggen? Dat is niet het geval. Dan gaan we over tot stemming over het geamendeerde raadsvoorstel 1e Halfjaarrapportage 2023 en Kadernota 2024.

De voorzitter: **Met 26 stemmen voor en 4 tegen is het geamendeerde raadsvoorstel aangenomen.** Dan gaan we naar het **Raadsvoorstel Jaarstukken 2022 een resultaatbestemmingen 2022.** Wil iemand daar een stemverklaring over afleggen? Is niet het geval. Dan gaan we over tot stemming en dan is dat het laatste raadsvoorstel. Met **30 stemmen voor is het Raadsvoorstel Jaarstukken 2022 en Resultaatbestemmingen aangenomen.**

8. Sluiting

De voorzitter: Dan zijn we aan het einde van onze vergadering gekomen aan het Kaderdebat. Voordat ik de vergadering afsluit, wil ik even stilte. Want ik wil een aantal mensen heel hartelijk danken voor hun inzet gedurende de raadsvergaderingen. Dat is in de eerste plaats de bodes. Nordin en Steven die er nog aanwezig zijn. Ik wil jullie heel hartelijk danken. Want jullie blijven hierna altijd nog heel lang. Ontzettend gastvrij en vriendelijk ook naar de gasten die hier komen. Ik wil ook de mensen van de catering bedanken. Ik weet niet of die er nog zijn? Ik wil Manuella en John bedanken heel hard. Het is een mooi debat geworden uiteindelijk. Uiteindelijk met respect en begrijpelijke taal. Volgens mij is dat heel goed gelukt. Dank daarvoor. Natuurlijk mogen er verschillen zijn en daarvoor zit u hier in de politiek. Maar ik kijk terug op een goed Kaderdebat. Ik hoop dat u dat ook doet en nog een hele fijne avond. Geniet van het welverdiende zomerreces zou ik zeggen.

Aldus vastgesteld door de Raad van de gemeente Rijswijk, in zijn openbare vergadering van 21 september 2023

De gemeenteraad,

de griffier,

de voorzitter,

J.A. Massaar, bpa

H. Sahin